

శ్రీమద్భాగవతము
ద్వితీయస్కంధము
మొదటి అధ్యాయము.

శ్రీశుకమహర్షిని పరీక్షిత్తు ఈ విధంగా అడిగాడు. “మహర్షీ! ఒక వ్యక్తి ఏ కారణం చేతనైనా మరణించబోతుంటే, అతడు ఏమి చేస్తే భగవంతునిలో ఐక్యం కాగలడు. ఆ వ్యక్తి వినవలసినది, జపించ వలసినది, స్మరించవలసినది, భజించవలసినది ఏది? అతను ఏమేమి కార్యములు చేయవలెను. వివరించండి.” అని అడిగాడు.

అప్పుడు శుకమహర్షి పరీక్షిత్తు తో ఇలా అన్నాడు. “మహారాజా! మంచి ప్రశ్న వేసావు. ఇది నీకే కాదు అందరికీ ఆమోద యోగ్యమైనది. ఎల్లప్పుడూ నేను, నా ఇల్లు, ఇల్లాలు, సంసారము అనుకుంటూ అందులోనే మునిగి తేలేవాళ్లు, ఆత్మతత్వము గురించి ఆలోచించని వాళ్లు, వినతగ్గ విషయములు ఎన్నో ఉన్నాయి.

కేవలం ప్రాపంచిక విషయములలో మాత్రమే ఆసక్తి కల వాళ్ల ఆయుర్దాయము అంతా రాత్రి పూట నిద్రపోవడంలోనే, స్త్రీసంభోగ ములతోనూ, పగటిపూట ధనము సంపాదించడంలోనూ, సుఖాలు అనుభవించడంలోనూ, కుటుంబ అవసరాలు తీర్చడంలోనూ గడిచి పోతుంది.

ఈ మనుష్యులు ప్రతిరోజూ కాలంతో పోటిపడుతుంటారు. కాలంతో యుద్ధం చేస్తుంటారు. వీరందరూ ఎప్పుడో ఒకప్పుడు

పర లోకములకు పోవలసిన వారే. ఎవ్వరూ శాశ్వతంగా ఈ లోకంలో ఉండరు. కాని ప్రతివాడూ తాను శాశ్వతంగా ఇక్కడే ఉంటాను అని అనుకొని ధనార్జన చేస్తుంటాడు. కాని వారికి ఒక విషయం తెలియదు. వారి యొక్క తండ్రులు, తాతలు, ముత్తాతలు కూడా ఇలా అనుకుంటూనే కాలగతిని మరణించారు. కాని ఈ మనుష్యులు మాత్రం తమ తాత తండ్రుల గురించి మరిచిపోతారు. తాము, తమ భార్యా బిడ్డలు, తమ ఆస్తులు, ధనముతో ఈ లోకంలో శాశ్వతంగా ఉంటాము అని అనుకుంటూ ఉంటారు. తామందరమూ ఎప్పుడో ఒకప్పుడు కాలగతిని మరణిస్తాము అని తెలిసి కూడా తెలియనట్టే ఉంటారు. భగవంతుని గురించి ధ్యానించడం మరిచిపోతారు.

కాబట్టి మహారాజా! కైవల్యమును కోరు మనుష్యులు సర్వాంతర్యామి అగు ఈశ్వరుని గురించి వినాలి, తెలుసుకోవాలి. భగవంతుని నామస్తరణ చెయ్యాలి. భగవంతుని కీర్తించాలి. అలా అని చెప్పి మానవులు తమ దైనందిన కార్యములు మానమని కాదు. వారి స్వధర్మమును నిర్వర్తిస్తూనే భగవంతుని గూర్చి తెలుసుకోవాలి. భగవన్నామ స్తరణ చెయ్యాలి. అలా చేస్తేనే వారు మనుష్యులుగా పుట్టినందుకు ఫలితం ఉంటుంది. బతికినంత కాలము భగవన్నామ స్తరణ చేస్తుంటే, అంత్యకాలములో కూడా వారు భగవన్నామమునే ఉచ్చరిస్తూ మరణిస్తారు. అంత్యకాలములో భగవంతుని స్మృతి చాలా గొప్పది.

కాబట్టి అనునిత్యమూ భగవన్నామము చేయడం, భగవంతుని గురించి తెలుసుకోవడం, భగవంతుని స్తుతించడం

అందరూ చేయవలసిన పని. గుణములకు అతీతులైన ముని
పుంగవులు, ప్రాపంచిక విషయములమీద ఆసక్తిని క్రమక్రమంగా
తగ్గించుకొని, సదా భగవంతుని గుణములను కీర్తించడంలో ఆసక్తిని
చూపిస్తున్నారు.

ఓ మహారాజా! భాగవతము అనే ఈ పురాణం వేద సమ్మత
మైనది. వేదముతో సమానమైనది. ఈ భాగవతము అనే పురాణాన్ని
ద్వాపర యుగాంతంలో నా తండ్రి వ్యాసుడు రచించాడు. భాగవత
పురాణమును నేను నా తండ్రి గారి వద్ద నేర్చుకున్నాను. ఈ భాగవత
పురాణము పండితుల వలన వినిఅర్థం చేసుకోవలసినదే కానీ,
స్వయంగా చదికి అర్థం చేసుకోవడం కష్టం.

ఈ భాగవతపురాణములో విష్ణువు అవతార విశేషములు,
సాక్షాత్తు విష్ణువు అవతారమైన శ్రీకృష్ణుని అవతార విశేషములు
విస్తృతంగా వివరింపబడ్డాయి. నాకు సత్వ, రజస్, తమోగుణముల
యందు ఆసక్తిలేకపోయినా, నేను నిర్గుణత్వమును పొందినా,
భగవంతుడైన శ్రీకృష్ణుని అవతార విశేషములచేత ఆకర్షింపబడిన
వాడినై ఈ భాగవతపురాణమును నా తండ్రి వద్ద అధ్యయనము
చేసాను.

నీవు కూడా విష్ణుభక్తుడవు. పైగా అవసానదశలో
ఉన్నావు. అందు వలన ఈ భాగవతపురాణమును నేను నీకు
చెబుతాను. నీవు ఈ భాగవత పురాణము మీద నమ్మకంతో శ్రద్ధగా
వింటే, నీకు కైవల్యప్రాప్తి కలుగుతుంది. ఈ భాగవతపురాణమును

శ్రద్ధతో చదివినా, విన్నా, మానవులకు భగవంతుని యందు ఆసక్తి, భక్తి, శ్రద్ధ, కలుగుతాయి.

ఈ సంసారము నందు నిర్వేదము, విరక్తి కలిగి, ఏ కారణం చేత కూడా భయంలేని వారికి, మరణించిన తరువాత స్వర్గసుఖము లను, మోక్షమును కోరుతూ, జీవాత్మను పరమాత్మయందు లగ్నం చేసిన యోగులకు, హరి నామస్తరణ, శ్రీహరి కథలను వినడం, శ్రీహరిని స్తుతించడం, కీర్తించడం ముఖ్యసాధనములు.

ఈ లోకంలో నిత్యము ప్రాపంచిక విషయములలో మునిగితేలు మానవులు, భగవంతునికి విముఖంగా ఉంటూ, నిర్లక్ష్యంగా, తమ జీవిత కాలములో ఎన్నో సంవత్సరములను వ్యర్థముగా గడుపు తున్నారు. తాము కాలమును వ్యర్థముగా గడుపుతున్నాము అన్న విషయం వారికి తెలియడం లేదు. జీవితం అంతా నిర్లక్ష్యంగా, వృధాగా, వ్యర్థంగా బతకడం కన్నా, దేని వల్ల అయితే మనకు శ్రేయస్సు కలుగుతుందో, దాని గురించి ఒక ముహూర్త కాలము పాటు ఆలోచిస్తే, ఆ ఆలోచన వారి జీవితమును మలుపు తిప్పుతుంది. తాము తమ జీవితంలో ఎన్నో సంవత్సరములను వ్యర్థంగా గడుపుతున్నాము అని తెలుసుకొన్న నాడు, మానవుడు తన జీవితమును మంచి మార్గములో నడుపుతాడు. శ్రేయస్సును పొందుతాడు.

మహారాజా! పూర్వము ఖట్వాంగుడు అనే రాజు ఉండే వాడు. అతడు తన జీవితమంతా ప్రాపంచిక విషయములలో

గడిపాడు. తుదకు తన జీవిత కాలము ఒక్క ముహూర్తకాలంలో
ముగుస్తుంది అని తెలుసు కొని, సర్వమును విడిచిపెట్టి, ఆ
ముహూర్తకాలము పాటు హరినామ స్మరణలో మునిగిపోయాడు.
అభయస్వరూపుడు అయిన ఆ పరమాత్మను శరణుజొచ్చాడు. తుదకు
ముక్తిని పొందాడు.

ఓ మహారాజా! నీకు ఇంకా ఏడు దినములు
ఆయుర్దాయము ఉంది. ఈ ఏడుదినములు ప్రాపంచిక విషయము
లలో ఆసక్తిని విడిచిపెట్టు. భార్యాపుత్రుల మీద అనురాగ మమకారము
లను వదిలిపెట్టు. ముక్తి మార్గం వైపు పయనించు. ఆ పరమాత్మను
సేవించు. తరించు.

అంత్యకాలము వచ్చినపుడు మానవుడు మరణ
భయాన్ని విడిచి పెట్టాలి. ప్రాపంచిక విషయములలో ఆసక్తి వదిలి
పెట్టాలి. దేహాభిమానమును త్యజించాలి. మనోనిగ్రహం పాటించాలి.
భార్యా, బిడ్డలు, బంధువులు, మిత్రులు వీరి మీద మమకారమును
కత్తితో కోసినట్టు కోసివేయాలి.

ఇంటి నుండి వెళ్లిపోవాలి. సన్యాస ఆశ్రమము స్వీకరించాలి.
బ్రహ్మచర్యమును పాటించాలి. తీర్థయాత్రలు చెయ్యాలి. ఏకాంతముగా
ఉన్న పవిత్రమైన స్థలమును చూచుకోవాలి. మంచి ఆసనమును
ఏర్పాటుచేసుకొని దాని మీద కూర్చోవాలి. కళ్లుమూసుకొని మనసును
ఏకాగ్రంగా ఉంచాలి. ప్రాణాయామంతో చంచలమైన మనస్సును
అదుపులో పెట్టుకోవాలి. బుద్ధి ద్వారా మనస్సును ఇంద్రియముల
నుండి మళ్లించి, అదుపులో పెట్టుకోవాలి. ఓంకారమును

ఉచ్చరించాలి. మనస్సును భగవంతుని యందు లగ్నం చేయాలి. భగవంతుని ఒక్కొక్క అవయవమునందు తన మనస్సును లగ్నం చేయాలి. ఏకాగ్రమైన బుద్ధితో తానే భగవంతుడు అనుకోవాలి. భగవంతుని తప్ప వేరే విషయము గురించి ఆలోచించకూడదు. స్మరించకూడదు. ఆ పరిస్థితులలో మనస్సు భగవంతుని ఏ అవయవమునందు మనస్సు లగ్నం అవుతుందో దానినే పరమపదము అంటారు.

మానవుని మనస్సు ఎల్లప్పుడూ రజోగుణము, తమోగుణములతో లాగబడుతూ ఉంటుంది. దాని వలన మూర్ఖత్వము పెరుగుతుంది. అటువంటి వారు భగవంతుని ఏకాగ్రతతో ధ్యానించడం ద్వారా, మనస్సును అదుపులో ఉంచుకో గలరు. భగవంతుని యందు మనస్సును ఏకాగ్రతతో లగ్నంచేయడం వలన వారిలోని మలినములు కడిగివేయబడతాయి. మనస్సు నిర్మలంగా ఉంటుంది. దీనినే ధారణ అంటారు. ధారణ అంటే మనస్సును భగవంతునియందు ఏకాగ్రతతో ఉంచడం. ఈ ధారణా యోగంతో యోగి భగవంతుని దర్శింపగలడు. ధారణతోనే పరమాత్మయందు భక్తి కలుగుతుంది.” అని చెప్పాడు శుకుడు.

అప్పుడు పరీక్షిత్తు ఇలా అన్నాడు. “ఓ మహర్షి! తమరు ధారణ గురించి చెప్పారు కదా! ఆ ధారణ ఏ విధంగా చేయాలి. అందరికీ ఇష్టమైన ధారణ ఏది? దేని గురించి ధారణ చెయ్యాలి? మానవునిలో పేరుకున్న మలములు అన్నీ ఏ విధమైన ధారణ ద్వారా తొలగిపోతాయి. మాకు వివరించండి.” అని అడిగాడు.

అప్పుడు శుకమహర్షి ఇలా చెప్పసాగాడు. “యోగి తనకు తగినట్టు అనుకూలమైన ఆసనమును అమర్చుకోవాలి. ఇలాంటి ఆసనమే కావాలి అనే కోరిక ఉండకూడదు. తనకు ఉన్న ఆసనమును సుఖాసనముగా భావించాలి. తరువాత శ్వాసను నియంత్రించాలి. కోరికలను వదిలిపెట్టాలి. ఇంద్రియములను కట్టడి చేయాలి. ఇంద్రియములను ప్రాపంచిక విషయములతో ఉన్న సాంగత్యము నుండి విడివడేట్టు చేయాలి. తరువాత బుద్ధితోటి మనస్సును భగవంతుని రూపము నందు అనగా ఎదురుగా ఉన్న భగవంతుని స్థూల రూపము నందు ఉంచాలి.

భగవంతుడు విరాట్ స్వరూపుడు. అంతకంటే పెద్ద స్వరూపము మరొకటి లేదు. . ఈ స్థూలప్రకృతి అంతా ఆ విరాట్ స్వరూపము నుండే పుట్టింది. ఆ విరాట్ స్వరూపము భూత,భవిష్యత్ వర్తమానములతో కూడినది.

పృథివి, ఆకాశము, అగ్ని, వాయువు, జలము, మహత్త తత్వము, అహంకారము ఈ ఏడింటితో కూడినదే ఆ విరాట్ స్వరూపము. సమస్తజీవకోటికి ఆయనే నియంత. పాతాళ లోకము ఆ విరాట్ స్వరూపము యొక్క పాదమూలము. రసాతలము ఆయనయొక్క పాదములు. మహాతలము చీలమండ. తలాతలము ఆయన కాలిపిక్కలు. సుతలము ఆయన జానువులు. అతలము, వితలము ఆయన యొక్క తొడలు. మహితలము ఆయన నడుము. భువర్లోకము ఆయనయొక్క నాభి. స్వర్గము ఆయన యొక్క వక్షస్థలము. మహర్లోకము ఆయన మెడ. జనోలోకము ఆయన ముఖము. తపోలోకము ఆయన లలాటము. సత్యలోకము ఆయన శిరస్సు.

ఇంద్రుడు మొదలైన దేవతలు ఆయన యొక్క చేతులు.
దిక్కులు ఆయన చెవులు. శబ్దము ఆయన వినికిడి శక్తి. అశ్వినీలు
ఆయన ముక్కు రంధ్రములు. ఆయన ముఖమే అగ్ని.

ఆకాశము ఆయన నేత్రగోళములు. ఆకాశంలో ప్రకాశించే
సూర్యచంద్రులు ఆయన కళ్లు. రేయింపగళ్లు ఆయన కనురెప్పలు. బ్రహ్మ
పదము ఆయన భూమధ్యము. వరుణుడు ఆయన దవడలు. నాలుక
ఆయన రసాస్వాదనము చేసే శక్తి.

వేదములు ఆయన బ్రహ్మరంధ్రము. యముడు ఆయన
కోరలు. భార్యాపుత్రుల యందు మమకారము ఆయన దంతములు.
ఆయన మందహాసమే జగన్తాయ. ఈ సృష్టి ఆయన కటాక్షము.

సిగ్గు ఆయన హైపెదవి. లోభము ఆయన కింది పెదవి.
ధర్మము ఆయన స్తనములు. అధర్మమే ఆయన వీపు. బ్రహ్మ ఆయన
జననాంగము. మిత్రావరుణులు అండకోశములు. ఆయన పొట్ట
సముద్రము. ఆయన ఎముకలే పర్వతములు.

ఆయన నాడులే నదులు. ఆయన శరీరంమీద ఉన్న
రోమములే వృక్షజాతులు. వాయువే ఆయన శ్వాస. కాలమే ఆయన
నడక. ప్రాణుల జీవన విధానమే ఆయన ఆట. మేఘములే ఆయన
కేశములు. సాయంసంధ్య ఆయన వస్త్రము. ప్రకృతి ఆయన
హృదయము. ఆయన మనస్సే చంద్రుడు. విజ్ఞాన శక్తి గల ఆయన
చిత్తము ఆయన మహత్తత్త్వము. రుద్రుడే అహంకారము. అశ్వములు,

ఒంటెలు, ఏనుగులు ఆయన గోళ్లు. సమస్త మృగజాతి ఆయన కటిప్రదేశము. పక్షులు పరమాత్ముడు చెక్కిన శిల్పాలు.

స్వాయంభువు ఆయన బుద్ధి. మనుష్యుడు ఆయన ఉండే నివాసస్థానము. గంధర్వులు, విద్యాధరులు, చారణులు, అష్టరసలు ఆయన స్వరములు. అసురులు ఆయన వీర్యము. బ్రాహ్మణుడు ఆయన ముఖము. క్షత్రియులు ఆయన భుజములు. వైశ్యులు ఆయన తొడలు. శూద్రులు ఆయన పాదములు. ద్రవ్యములతో కూడిన యజ్ఞములు ఆయనకు ఇష్టమైన కర్తలు.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! నీకు నేను విరాట్టురుషుని అవయవముల గురించి వివరంగా చెప్పాను. మోక్షము కోరు వారు తమ తమ బుద్ధిని అనుసరించి ఈ విరాట్స్వరూపుని స్థూల శరీరము నందు తమ మనస్సును లగ్నం చేస్తారు. దీనికంటే మించిన ఉపాయము మరొకటి లేదు. నీవు కూడా సత్యస్వరూపుడు అయిన ఆ శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానించు, తరించు. నారాయణుని కంటే వేరు దైవము లేదు. అలా కాకుండా నీవు ఇతర దేవతల మీద కూడా ఆసక్తి చూపిస్తే, నీకు దైవము నుందు భేదభావము కలుగుతుంది. మరలా సంసారప్రవృత్తిలో పడతావు.

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము మొదటి అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము
ద్వితీయ స్కంధము
రెండవ అధ్యాయము.

శుక మహర్షి పరీక్షిత్తు మహారాజుతో ఇలా చెప్పాడు. “ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఇంతకు పూర్వం కూడా సృష్టి ప్రారంభంలో బ్రహ్మ ఈ ధారణనే ఉపయోగించి తాను ప్రళయ కాలమునకు ముందు ఉన్న సృష్టి గురించిన జ్ఞానమును పరమాత్ముని నుండి పొందాడు. అట్టి జ్ఞానమును పొందిన తరువాత బ్రహ్మ ప్రళయమునకు ముందు ఈ సృష్టి ఎలా ఉండేదో అటువంటి సృష్టిని, ఈ సృష్టి ఇలాగే ఉండాలి అనే నిశ్చయాత్మక బుద్ధితో చేసాడు.

తరువాత శబ్దబ్రహ్మములు అయిన వేదములు సృష్టింప బడ్డాయి. ఆ వేదములలో వివిధములైన కర్తృకాండల గురించి చెప్పబడింది. ఆ కర్తృకాండలతో కూడిన యజ్ఞయాగములు చేస్తే ఈ లోకంలో సకల సుఖాలు కలుగుతాయి, స్వర్గలోక సుఖాలు లభిస్తాయి అన్న ఆలోచనలు మానవుని బుద్ధిలోకి ప్రవేశించాయి. ఇదే వేదమార్గము.

ఇహలోక సుఖములను, స్వర్గసుఖములను కోరుకున్న మానవులు ఆ కర్తృకాండలకు రకరకాల పేర్లుపెట్టి ఆచరిస్తున్నారు. ఆ కర్తృలను రకరకాల పేర్లతో పిలుస్తున్నారు. వేరు వేరు పేర్లకల దైవములను పూజిస్తున్నారు. క్షణికములగు ఇహలోక సుఖములను స్వర్గ సుఖములను పొందుతున్నారు. ఆ సుఖములన్నీ కూడా మానవుడు స్వప్నములో సుఖాలు అనుభవించినట్టు అనుభవిస్తూ

మాయలో పడుతున్నాడు. అంతేగానీ ఈ విశ్వమునకు మూలము విశ్వచైతన్యమని, అది ఒకటే అనీ, దానిని రకరకాల పేర్లతో పిలువరనీ మరిచిపోతున్నాడు. శాశ్వతసుఖదాయకమగు పరమ పదమును చేరుకోవడానికి ఎవరూ ప్రయత్నించడం లేదు.

కాబట్టి బాగా చదువుకున్న వాళ్లు, జ్ఞానులు ఆ వివిధ రకములైన పేర్లతో పిలువబడే తాత్కాలిక సుఖముల కోసరం వెంపర్లాడ కూడదు. రకరకాల పేర్లతో ఉన్న సుఖముల అసలు స్వరూపాన్ని తెలుసు కోవాలి. కాబట్టి మానవుడు తన దేహమునకు ఎంత కావలెనో అంత వరకే కర్తలు చేయాలి. ఆ కర్తల వలన లభించు సుఖములను అనుభవించాలి. అ కర్తలను కూడా ప్రతిఫలాపేక్ష లేకుండా చేయాలి. ప్రాపంచిక సుఖములు, సాంసారిక సుఖములు శాశ్వత సుఖములు కావు అనే నిశ్చయాత్మక బుద్ధికలిగి ఉండాలి. మానవుని శరీర పోషణమునకు కావలసిన వస్తువులు అన్నీ ఈ ప్రకృతి ఏదో ఒక విధంగా సమకూరుస్తూ ఉన్నప్పుడు వాటి కోసరం మరలా పాకులాడటం ఎందుకు?

భగవంతుడు పడుకోడానికి భూమిని సృష్టించాడు. హాయిగా నేలమీద పడుకోవచ్చు. ఈ మెత్తటి పరుపులు ఎందుకు. అలాగే తలకింద పెట్టుకోడానికి మెత్తటి చెయ్యి ఉండగా, మెత్తటి దిండ్లు ఎందుకు? దేవుడు ఇచ్చిన చేతులు, ఆ చేతులు కలిపితే ఏర్పడే దోసిలి ఉండగా, వివిధ లోహములతో చేయబడిన భోజన పాత్రలు ఎందుకు? నారచీరలు, నూలు వస్త్రములు ఉండగా పట్టుపురుగులను చంపి, వాటి దారములతో నేసిన పట్టువస్త్రములు అవసరమా!

(కొందరు బంగారు పల్లెములలో వెండి పల్లెములతో తింటున్నాము

అని గొప్పలు చెప్పుకుంటారు. ప్రకృతి ఇచ్చిన అరటి ఆకులు. మర్రి ఆకులు, మోదుగ అకులు, ఉండగా బంగారు వెండి పళ్లాలు అవసరమా? అని కూడా ఈ శ్లోకానికి అర్థం చెప్పుకోవచ్చు.)

తినడానికి మధురమైన ఫలములు ఇచ్చు వృక్షములు, కాయలు, ఆకులు, దుంపలు ఉన్నాయి కదా! ఆహారం కోసరం జంతువులను చంపాలా?

(ఒక జంతువును మరొక జంతువుకు ఆహారంగా సమకూర్చాడు భగవంతుడు. కాని అన్ని జంతువులను మనిషి తన ఆహారం కోసరం విలాసాల కోసం చంపుతున్నాడు.)

అలాగే దాహము తీర్చుకోడానికి స్వచ్ఛములైన జలములు ఇచ్చే నదులు ఉన్నాయి కదా? అవి ఎండి పోలేదు కదా? తల దాచుకోడానికి కొండగుహలు ఉన్నాయి కదా?

(దొరికిన దానితో తృప్తి పడాలికానీ అది కావాలి ఇది కావాలి అని కోరుకోకూడదు అని అర్థం. ఉన్నదాంట్లో చిన్న ఇల్లు కట్టుకొని దానితో తృప్తి చెందాలి కానీ, గొప్పలకు పోయి అప్పులు చేసి పెద్ద పెద్ద భవనాలు కట్టి జీవితం కష్టాలపాలు చేసుకోకూడదు.)

తనను నమ్ముకున్న వారిని ఆ విష్ణువు రక్షిస్తున్నాడు కదా! వారి యోగక్షేమములు చూస్తున్నాడు కదా! అటువంటప్పుడు ఈ పండితులు ధనముతో గర్వించిన రాజులను, ధనవంతులను, ధనం కోసరం ఆశ్రయించడం ఎందుకు? వారిని సేవించడం ఎందుకు?

(చేసిన పనికి ప్రభుత్వం జీతం ఇస్తూ ఉన్నప్పుడు, దానితో తృప్తి పడకుండా, ఇంకా డబ్బు సంపాదించాలని దురాశతో అడ్డదారులు తొక్కడం, జైలుపాలవడం ఎందుకు. ఇటీవల అక్రమార్జనకు పాల్పడి జైలు పాలయిన ఐపిఎస్ ఆఫీసర్లు, జడ్జిలే దీనికి చక్కని ఉదాహరణ. మనకు ఎంత అవసరమో, ఎంతప్రాప్తం ఉందో అది మనకు భగవంతుడు ఇస్తాడు అన్న భావన ప్రతి మనిషికి ముఖ్యం.).

అందువలన మానవులు తమ తమ చిత్తములలో స్వతసిద్ధంగా కొలువై ఉన్న ఆ పరమాత్మను సేవించాలి. ఆ పరమాత్మ ప్రేమస్వరూపుడు. మనము ఏ దృష్టితో చూస్తే అలా కనపడతాడు. ఆ పరమాత్మ సర్వవ్యాపి. అది అంతములేని వాడు. సకల జీవుల దేహము లలో స్థిరముగా ఉన్నవాడు. అట్టి హరిని అందరూ పూజించాలి భజించాలి. దొరికిన దానితో తృప్తి పడాలి. దొరకని దాని కోసరం వెంపర్లాడకూడదు. కర్మల ఎడల ఆసక్తి విడిచిపెట్టాలి. చేసిన కర్మలకు వచ్చే ఫలితం మీద ఆసక్తి వదిలిపెట్టాలి. దాని వలన ఈ సంసార సాగరము నుండి విముక్తి లభిస్తుంది.

కేవలం ప్రాపంచిక కర్మలలో మునిగి పోయి, ఈ దేహసుఖం కోసరం కర్మలు చేసే వాడు, ధనం కోసరం పాకులాడే వాడు తప్ప, ఆ పరమాత్మను ఎవడు సేవించకుండా, భజించకుండా, ఉంటాడు? ఎవడైతే జీవిత మంతా విషయభోగములు అనుభవిస్తూ ఉంటాడో, వాడు మరణించిన తరువాత యముని ద్వారము వద్దనున్న వైతరణీ నదిలో పడి పోయి, తాను చేసిన కర్మలకు ఫలితం అనుభవిస్తూ ఉంటాడు. ఇవన్నీ తెలిసికూడా, పశువులాంటి బుద్ధిజ్ఞానము లేని వాడు

తప్ప, వేరే ఎవరైనా ఈ ప్రాపంచిక విషయములలో మునిగిపోయి జీవితాన్ని దుఃఖమయం చేసుకుంటాడా?

అందువలననే, సర్వసంగపరిత్యాగులు అయిన యోగులు తమ మనస్సును తమలో ఉన్న పరమాత్మవైపు మళ్లించి, ధ్యానము, ధారణ ద్వారా, చతుర్బుజములతో, శంఖ, చక్ర, గద, పద్మములతో శోభిల్లుతూ, అంగుష్ఠపరిమాణంలో తన హృదయంలో నిలిచిన పరమాత్మను నిరంతరమూ సేవిస్తూ ఉంటారు.

మానవుడు ముందు పరమాత్మను ధ్యానించాలి. తరువాత ధారణ ద్వారా ఆ పరమాత్మ స్వరూపమును హృదయములో నిలుపు కోవాలి. ఆ పరమాత్మ స్వరూపము ఈ విధంగా ఉంటుంది.

ప్రసన్నమైన ముఖము, తామర రేకుల వంటి విశాలమయిన కళ్లు కలవాడు. పసుసు పచ్చని రంగు గల వస్త్రము ధరించిన వాడు. రత్నములు, మణులు పొదిగిన అలంకారములు కలవాడు. రత్న కిరీటమును, కుండలములను ధరించిన వాడు. ఎల్లప్పుడూ యోగులతో పూజింపబడే పాదములు కలవాడు. శ్రీవత్సము అనే మచ్చ కలిగిన వక్షస్థలము కలవాడు. కంఠమున కౌస్తుభమును ధరించిన వాడు. మెడలో ఎప్పటికీ వాడిపోని వనమాలను ధరించిన వాడు. మేఖలము, ఉంగరములు, కాళ్లకు అందయలు, ముంజేతికి కంకణములు ధరించిన వాడు. నుదుటి మీద నల్లని వెంట్రుకలు పడుతుంటే చిరునవ్వుతో కూడిన ముఖము కలవాడు, తన చూపులతో సమస్తజీవులను అనుగ్రహించేవాడు అయిన ఆ పరమాత్మను మనస్సులో స్థిరంగా ఉండేటంత వరకూ ధ్యానం చెయ్యాలి.

పై చెప్పబడిన పరమాత్మ అంగాంగములను, పరమాత్మ పాదముల నుండి మొదలుపెట్టి పైన శిరస్సు వరకూ ఒక్కొక్కదానిని ధారణ ద్వారా మనసులో నిలుపుకోవాలి. ముందు ఒక అవయవము ను ధ్యానం చేయాలి. ఆ అవయవము మనసులో స్థిరంగా నిలుపుకున్న తరువాత మరొక అవయవమును ధ్యానం చేయాలి. ఒక్కొక్క అవయవాన్ని వదిలేస్తూ పై అవయవం దగ్గరకు వెళ్లాలి. ఆ ప్రకారంగా పాదముల దగ్గర నుండి శిరస్సు దాకా ధ్యానం, ధారణ చెయ్యాలి. పరమాత్మయందు భక్తి స్థిరపడేంత వరకూ ఈ ధారణ కొనసాగించాలి.

దానికి అవసరమైన కర్మలు అంటే పూజలు, ధ్యానము చెయ్యాలి. పూజలు చెయ్యడానికీ, ధ్యానం నిలవడానికీ మనకు ఒక స్థూల రూపం, విగ్రహం కావాలి. అందుకోసరం పైన చెప్పబడిన రూపంతో కూడిన విగ్రహములను పూజించాలి. ఈ పూజలు, ధ్యానము భక్తియోగము స్థిరపడేంతవరకూ మాత్రమే చెయ్యాలి. తరువాత భగవంతుని మీద అచంచలమైన భక్తిలో మునిగిపోవాలి.

(కాని మనం విగ్రహాలను పూజిస్తూ, వాటి మధ్య తర తమ బేధాలు కల్పిస్తూ అక్కడే ఉండిపోతున్నాము. భక్తి యోగాన్ని ధారణ చెయ్యడం లేదు.)

ఒక సారి భక్తియోగమును ధారణ చేసిన యోగి, తాను ఈ దేహమును విడువ దలచి నప్పుడు ఒక పుణ్యక్షేత్రములో స్థిరమైన

ఆసనమును ఏర్పరచుకోవాలి. ప్రాణాయామం చెయ్యాలి. ఈ పని చెయ్యడానికి ప్రత్యేకమైన కాలం ఏమీ లేదు. సర్వకాల సర్వావస్థల యందు చెయ్యవచ్చు. ఇంద్రియములను నిగ్రహించుకోవాలి.

ఆ సమయంలో ప్రాపంచిక విషయముల యందు మనసును పోనీయరాదు. తన బుద్ధి చేత మనస్సును జయించాలి. మనస్సును నిర్మలంగా ఉంచుకోవాలి. తరువాత తన బుద్ధిని జీవాత్మలో లీనం చెయ్యాలి. జీవాత్మను తనలో ఉన్న పరిశుద్ధ ఆత్మయందు లయం చేయాలి. అప్పుడు పరమ శాంతిని పొందుతాడు. బాహ్య ప్రపంచంతో సంబంధం తెగిపోతుంది. అటువంటి యోగి బ్రహ్మస్వరూపమును పొందుతాడు.

అప్పుడు ఆ యోగి కాలమునకు కూడా అతీతుడు అవుతాడు. అటువంటి యోగిని ప్రకృతి శక్తులను శాసించే ఇంద్రుడు మొదలగు దేవతా గణములు కూడా ఏమీ చేయజాలవు. బ్రహ్మస్వరూపమును పొందిన యోగి మీద సత్త్వ, రజస్, తమో గుణములు, అహంకారము, మహత్త్వము, ప్రకృతి తమ ప్రభావమును చూపలేవు.

అటువంటి యోగులు పరమాత్మ కన్నా భిన్నమైన వాటిని ఇది కాదు, ఇది వద్దు అంటూ వదిలేస్తారు. వాటి మీద ఏ మాత్రం ఆసక్తి చూపరు. ప్రాపంచిక విషయముల మీద ఆసక్తిని, దేహం మీద అభిమానమును ప్రేమను విడిచిపెడతారు. తమ హృదయంలో పరమాత్మను నిలుపుకుంటారు. సదా పరమాత్మనే ధ్యానం చేస్తుంటారు. దీనినే పరమపదము అని పిలుస్తారు.

ఈ ప్రకారంగా బ్రహ్మస్వరూపమును పొందిన యోగి, విషయ వాసనలను సమూలంగా నాశనం చేసిన యోగి, తన పాదము యొక్క మడిమతో తన మలద్వారమును మూసివేస్తాడు. ప్రాణవాయువును ఆరు చక్రముల గుండా పైకి తీసుకొని పోతాడు.

మొదట మూలాధారము నుండి నాభి కింద ఉన్న స్వాధిష్ఠాన చక్రము వద్దకు తీసుకొనిపోవాలి. తరువాత నాభి దగ్గర ఉన్న మణిపూరక చక్రము, తరువాత హృదయము దగ్గర ఉన్న అనాహత చక్రము. అక్కడి నుండి మెడకు కింది భాగములో ఉన్న విశుద్ధ చక్రము. ప్రాణ వాయువును ఈ చక్రముల గుండా తీసుకొని పోయి తుదకు దవడల వద్దకు చేర్చాలి.

తరువాత కళ్లు, చెవులు, ముక్కు, ముఖము మూసుకొని వీటి గుండా ప్రాణములు బయటకు పోకుండా ఆపాలి. తరువాత దవడలలో ఉన్న ప్రాణ వాయువును రెండు కనుబొమల మధ్య ఉన్న ఆజ్ఞాచక్రము వద్దకు చేర్చాలి. అక్కడి నుండి ప్రాణవాయువును ఒక క్రమపద్ధతిలో సహస్రారమునకు తీసుకొని వెళ్లాలి. అక్కడ పరమాత్మలో ఐక్యం చెయ్యాలి. ఆ తరువాత తల పైభాగములో ఉన్న బ్రహ్మరంధ్రమును ఛేదించుకొని ఈ శరీరమును విడిచిపెట్టాలి.

కొంత మంది యోగులు బ్రహ్మలోకానికి పోవాలని కోరుకుంటారు. మరి కొందరు ఆకాశంలో విహరించే సిద్ధులు, సాధ్యులతో విహరించాలని కోరుకుంటారు. మరి కొందరు అణిమాది అష్టసిద్ధులు కావాలని కోరుకుంటారు. అటువంటి కోరికలు ఉన్న యోగులు తాము ఈ దేహమును విడిచిపెట్టే సమయంలో మనస్సులో

ఉన్న ఆ కోరికలతో, వాసనలతో పాటు ఆ యా లోకములకు వెళతారు.

ఈ ప్రకారంగా పరమాత్మను ఉపాసిస్తూ, తపస్సు చేస్తూ, జ్ఞానమును సంపాదించుకున్న యోగులకు ముల్లోకములలో, లోపలా, బయటా, స్వేచ్ఛగా సంచరించే అధికారము లభిస్తుంది. కాని ఆ యోగులు భూలోకములో ఉన్న స్థూల శరీరముతో కాకుండా, కేవలం తమ సూక్ష్మశరీరముతో, వాయు రూపంలో మాత్రమే సంచరించ గలరు. ధారణ, ధ్యానము, తపస్సు చేయకుండా కేవలము యజ్ఞయాగాదులు మొదలగు కర్మలు చేసే వారికి ముల్లోకములలో సంచరించే అధికారము లభించదు.

మన దేహంలో ఉన్న వెనుబాము మధ్యలో ఉన్న ప్రకాశవంతమైన సుషుమ్నా నాడి ద్వారా బ్రహ్మలోకమునకు వెళ్లాలి అనుకున్న యోగి ముందు ఆకాశ మార్గంలో అగ్నిలోకమునకు వెళతాడు. ఆ అగ్ని లోకంలో తన మలినములు అన్నీ పోగొట్టుకుంటాడు. పరిశుద్ధుడు అవుతాడు. అక్కడినుండి శిశుమార చక్రమునకు చేరుకుంటాడు. (దీనినే కాల చక్రము అని కూడా అంటారు. అంటే కాలానికి అతీతుడు అవుతాడు అని అర్థం.)

తరువాత ఆ యోగి తన సూక్ష్మశరీరంతో బ్రహ్మకు జన్మస్థానమైన విష్ణు నాభి దగ్గరకు వెళతాడు. ఆ విష్ణునాభిని దాటుకొని ఆ యోగి తనసూక్ష్మ శరీరంతో భృగువు మొదలగు మహాబుధులు సంచరించే మహర్లోకము చేరుకుంటాడు. అక్కడ బ్రహ్మవేత్తలు ఉంటారు. యోగి కల్పాంతము వరకూ మహర్లోకములోనే ఉంటాడు.

కల్పాంతంలో ఈ విశ్వము అంతా అంతమయి పోతుంది. అప్పుడు అక్కడ ఉన్న ఋషులు, సిద్ధులతో కలిసి ఆ యోగి బ్రహ్మలోకము చేరుకుంటాడు. బ్రహ్మలోకములో దుఃఖము కానీ, ముసలితనము కానీ, భయము కానీ, చావు గానీ ఉండవు. అంతా ఆనందమయంగా ఉంటుంది.

అక్కడకు చేరుకున్న యోగులు, భూలోకములో అను నిత్యమూ ఈ సంసార సాగరంలో పడి కొట్టుకుంటూ, ప్రాపంచిక సుఖములకోసం పాకులాడుతూ భగవంతుని మరిచిపోయి, అనంతమైన దుఃఖంలో మునిగి పోయిన మానవులను చూచి, అయ్యో పాపం, వీరు అవిద్యలో, అజ్ఞానంలో పడి కొట్టుకుంటున్నారు, వీళ్లు ఎప్పుడు బాగుపడతారో కదా, అని బాధపడటం తప్ప వేరే దుఃఖము బ్రహ్మలోకములో ఉండదు.

మృత్యుభయమును కూడా విడిచి పెట్టిన ఆ యోగి భూమి నుండి జలతత్త్వమును, జలతత్త్వము నుండి వాయు రూపమును పొందుతాడు. వాయు రూపము నుండి పరమాత్మ స్వరూపమైన ఆకాశరూపమును పొందుతాడు.

అప్పుడు ఆ యోగి ముక్కుతో పీల్చదగిన వాసనను, నాలుకతో గ్రహించదగిన రసమును, కళ్లతో చూడదగిన రూపములను, చర్మముతో అనుభవించదగ్గ స్పర్శసుఖమును, చెవులతో వినదగిన ధ్వనులను, కర్కేంద్రియములతో చేయదగిన అన్ని పనులను అతిక్రమిస్తాడు. అంటే యోగి పంచ తన్మాత్రలను పరమాత్మలో ఐక్యం చేస్తాడు. జ్ఞానేంద్రియములను,

కర్తేంద్రియములను జయిస్తాడు.

తరువాత ఆ యోగి తన స్థూలశరీరములో ఉన్న తత్త్వములను సత్త్వ, రజస్తమోగుణములతో కూడిన సాత్విక,రాజస తామస అహంకారములతో లయం చేస్తాడు. తరువాత యోగి సాత్విక,రాజస, తామస అహంకారములతో కూడిన విజ్ఞాన తత్త్వమునకు (మహత్తత్త్వమునకు) చేరుకుంటాడు. తరువాత ఈ సత్త్వ, రజస్, తమో గుణములు కలిసి పోయి సమానత్వమును పొందే ప్రధాన స్వరూపమును చేరుకుంటాడు. ఆ ప్రధానస్వరూపము నందు యోగి మహదానందాన్ని పొందుతాడు. ఆ తరువాత, ఉపాధులు అన్నీ అంతరించి పోగా, ఆనంద స్వరూపుడు, శాంతమూర్తి అయిన పరమాత్మను చేరుకుంటాడు. దీనినే భాగవతగతి అని అంటారు. ఒక సారి విష్ణుపదమైన పరమ పదమును పొందిన యోగికి జన్మలేదు. విష్ణుసాయుజ్యం పొందుతాడు.

ఓ పరీక్షిత్తు మహారాజా! నీకు వేదములలో చెప్పబడినవీ, ముక్తి పొందడానికి చెప్పబడ్డ రెండు సనాతన మార్గములను గూర్చి విపులంగా చెప్పాను. ఈ విషయాలన్నీ పూర్వము వాసుదేవుడు బ్రహ్మకు ఉపదేశించాడు. అవే నీకు చెప్పాను.

నిరంతరమూ సంసార చక్రములో, ప్రాపంచిక సుఖములలో పడి కొట్టు కుంటున్న మానవులకు ముక్తి పొందాలంటే, వాసుదేవుని యందు (పరమాత్మ యందు) అనన్యమైన, నిర్మలమైన భక్తి కలిగి ఉండటం తప్ప మరొ మార్గం లేదు.

బ్రహ్మదేవుడు అన్ని వేదములను పరిశీలించి పరిశోధించి,
వాసుదేవుని యందు నిర్మలమైన, ఏకాగ్రమైన భక్తి కలిగి ఉండటమే
మోక్ష మార్గమనీ, పరమధర్మమనీ తన బుద్ధితో నిశ్చయించేసాడు.

మనము శ్రీహరి అన్నా, వాసుదేవుడు అన్నా, విష్ణువు అన్నా
అన్నీ ఆ పరమాత్మ నామములే. ఆ పరమాత్మ అంతర్యామి రూపంలో
సర్వభూతములయందు నివసించి ఉన్నాడు. ఆ పరమాత్మను
మానవులు బుద్ధితోనూ, జ్ఞానముతోనూ తెలుసుకోవాలి. పరమాత్మను
తెలుసుకోడానికి తగిన సాధనం అచంచలమైన భక్తి. మానవుడు
సర్వకాల, సర్వావస్థల యందు, అన్ని ప్రదేశములయందు ఆ
పరమాత్మను ధ్యానించాలి, కీర్తించాలి, స్తుతించాలి. ఆ పరమాత్మ
కథలను వీనుల విందుగా వినాలి. అర్థం చేసుకోవాలి. దానివలన
మానవుల అంతఃకరణ పవిత్రము అవుతుంది. మనసు విషయవాసనల
వంకకు, పాపకర్మల జోలికి పోదు. అంతకుముందు పాపపు పనులు
చేయడానికి అలవాటు పడ్డ వాళ్లు కూడా వాటిని వెంటనే
వెడిచిపెడతారు. మనస్సును పవిత్రంగా ఉంచుకుంటారు. బుద్ధి ద్వారా
జీవాత్మను పరమాత్మవైపు మళ్లిస్తారు. అటువంటి మానవుడు తుదకు
విష్ణువు యొక్క పాదపద్మముల వద్దకు చేరుకుంటాడు.

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము రెండవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము

శ్రీమద్భాగవతము
ద్వితీయ స్కంధము
మూడవ అధ్యాయము.

శుక మహర్షి పరీక్షిత్తు మహారాజుతో ఇలా అన్నాడు.

“ఓ రాజా! బుద్ధిమంతులయిన మానవులు తమ
అవసానకాలములో ఏమి చెయ్యాలి? ఎలా ప్రవర్తించాలి? ఎవరిని
ధ్యానించాలి? అని నీవు అడిగావు. అటువంటి వారు పరమాత్మను
గురించిన కథలను వినడం, పరమాత్మను కీర్తించడం మాత్రమే
చెయ్యదగిన పని అని నీకు వివరించాను.

బ్రహ్మ వర్ణస్థు కావాలనుకొనే వారు బ్రహ్మదేవుని
ధ్యానించాలి. తమ తమ ఇంద్రియములు మంచి పటుత్వంతో వర్ధిల్లాలి
అని కోరుకొనే వారు ఇంద్రుని ధ్యానించాలి. అలాగే సంతానము కావాలి
అని కోరుకొనే వారు ప్రజాపతులను సేవించాలి.

రక రకాల కోరికలను కోరుకొనే వారు ప్రకృతి మాతను
పూజించాలి. ధనం కావాలి అని కోరుకొనే వారు వసువులను
పూజించాలి. వీరత్వము కావాలని కోరుకొనేవారు రుద్రులను
ధ్యానించాలి.

తనకు మంచి ఆహారము లభించాలి అని కోరుకొనే వారు
అదితిని ధ్యానించాలి. స్వర్గలోక సుఖాలనుకోరుకొనే వారు 12 మంది
ఆదిత్యులను పూజించాలి. రాజ్యము కావాలి అని కోరుకొనే వారు విశ్వే

దేవతలను, ప్రజల అభివృద్ధి కావాలి అని కోరుకొనేవారు సాధ్యులను ధ్యానించాలి. దీర్ఘాయుష్షు కోరుకొనేవారు అశ్వినీ దేవతలను, పుష్టిగా ఉండాలని కోరుకొనేవారు భూదేవిని, పేరు ప్రతిష్ఠలు కావాలని కోనేవారు పృథివిని, స్వర్గాధినేతలను, మంచి రూపము కావాలని కోరుకొనేవారు గంధర్వులను, మంచి స్త్రీలు కావాలని కోరుకొనేవారు ఉర్వశిని, రాజ్యాధి కారము కావాలని కోరుకొనేవారు బ్రహ్మను ధ్యానించాలి.

యశస్సును కోరేవారు యజ్ఞాలు చెయ్యాలి. యజ్ఞమునకు అభిదేవత అయిన విష్ణువును పూజించాలి. ధనము పోగుచేసుకో దలచిన వారు వరుణుని ధ్యానించాలి. విద్యావంతుడు కావాలని కోరుకొనే వాడు శివుని ధ్యానించాలి. కలకాలము ఆనందకరమైన దాంపత్యజీవితము గడపాలని కోరుకొనేవారు ఉమాదేవిని పూజించాలి.

జీవితము అంతా ధర్మంగా గడపాలని కోరుకొనే వారు విష్ణువును పూజించాలి. ఎక్కువ సంతానము కావాలని కోరుకొనేవారు పితృదేవతలను ఆరాధించాలి. శాలీరక, మానసిక బాధలు తీరాలని కోరుకొనేవారు యక్షులను, మంచి బలవంతులు కావాలని కోరుకొనేవారు మరుద్గణములను పూజించాలి.

రాజ్యం కావాలని కోరుకొనే వారు మనువులను, శత్రునాశనము కోరుకొనేవారు నిర్భతులను (రాక్షస గణములను), భోగలాలసులైన వారు చంద్రుని, కోరికలు లేకుండా కేవలం దైవభక్తిని కోరుకొనేవాడు పరమాత్మను ధ్యానించాలి.

పైన చెప్పినవి అన్నీ కోరికలు. ఆ కోరికలు తీరడానికి పూజలు, క్రతువులు చేస్తారు. కానీ ఏ కోరికా లేని వాడు, తాను చేసే కర్మల ఫలితమును కోరని వాడు, తాను చేసిన కర్మల వలన కలిగిన ఫలితములను పరమాత్మకు అర్పించేవాడు, ఇతరుల ఎడల ఉదారంగా ఉండేవాడు, మరణించిన తరువాత మోక్షమును కోరుకొనే వాడు, ఎల్లప్పుడూ ఆ పరమాత్మను పూజించాలి. ధ్యానించాలి. భజించాలి, కీర్తించాలి. పౌరాణికుల ముఖతా పురాణ గాథలు, హరి కథలు, వింటే జ్ఞానం కలుగుతుంది. ఆ జ్ఞానం వలన రాగ ద్వేషాలు నశిస్తాయి. మనస్సు శాంతిని పొందుతుంది. ఆత్మ సాక్షాత్కారం కలుగుతుంది. సత్వ రజస్ తమోగుణముల యందు ఆసక్తి తగ్గిపోతుంది. భక్తి పెంపొందుతుంది. ఇన్ని ఫలితములను ఇచ్చే హరికథలను వినడం వలన సత్పురుషులు సుఖాన్ని పొందుతారు. అటువంటి హరికథలను వినడం యందు ఆసక్తి ఎవరికి కలుగదు?” అని చెప్పాడు శుక మహర్షి.

సూత పౌరాణికుడు చెబుతున్న భాగవత పురాణమును వింటున్న శౌనకుడు సూతుని ఇలా అడిగాడు. “ఓ సూతపౌరాణికుడా! శుక యోగీంద్రులు చెప్పిన మాటలు విన్న పరీక్షిత్తు మహారాజు ఏమన్నాడు? ఇంకా ఏమేమి చెప్పమని అడిగాడు? శుకుడు పరీక్షిత్తుకు కేవలం భగవంతుని గురించిన కథలను చెబుతాడని మాకు తెలుసు. వాటిని పరీక్షిత్తు శ్రద్ధగా వింటాడు.

ఎందుకంటే, పరీక్షిత్తు తన చిన్న తనంలో ఇతర ఆటవస్తువుల జోలికి పోకుండా కేవలం కృష్ణవిగ్రహములతోనే, కృష్ణలీలలనే ఆటలుగా ఆడుకొనేవాడని విన్నాము. పరీక్షిత్తు అంతటి

కృష్ణభక్తి కలవాడు.

ఇంక శుకమహర్షి సంగతి చెప్ప పనిలేదు. ఆయన నిరంతర వాసుదేవ స్మరణ తప్ప మరొకటి తెలియని వాడు. ఆ ఇరువురి సంభాషణలలో శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ దివ్య కథలు తప్ప వేరే ఏ విషయము లను చర్చిస్తారు.

ప్రతిరోజూ కాలం నడుస్తూ ఉంటుంది. సూర్యుడు ఉదయించి అస్తమిస్తుంటాడు. సాధారణ మానవుని ఆయు:ప్రమాణము ప్రతిరోజూ తగ్గిపోతూ ఉంటుంది. కానీ భగవత్కథ లను వింటూ భగవంతుని గురించి కీర్తించేవారి ఆయువు ఎన్నటికీ తరగదు. ఇంకా వృద్ధిపొందుతుంది.

ఎందుకంటే, భగవంతుని కీర్తించకుండా, భగవంతుని కథలను వినకుండా, భగవంతుని స్మరించకుండా వృధాగా జీవితం గడిపే మానవులు వృక్షములతో సమానము. అటువంటి మానవులు ఊపిరిపీల్చుకుంటున్నారు వదులుతున్నారు, కొలిమి తిత్తికూడా గాలి పీల్చుకొని వదులుతూ ఉంది. రెండింటికీ తేడా ఏముంది. జంతువులు, పశువులు తిని తిరుగుతున్నాయి, శారీరక సుఖములు, మైధున సుఖములు అనుభవిస్తున్నాయి. ఈ మానవులు కూడా తిని తిరుగుతున్నారు. నిద్రా, మైధునాలతో జీవితం వృధాగా గడుపుతున్నారు. జంతువులకు మానవులకు తేడా ఏముంది.

చెవులు ఉన్నందుకు ఎల్లప్పుడూ హరికథామృతమును వినాలి. నోరుఉన్నందుకు శ్రీకృష్ణ గాథలను గానం చెయ్యాలి. లేకపోతే

చెవులు నోరు కేవలం రంధ్రాలుగానే మిగిలిపోతాయి. కుక్కలకు, గాడిదలకు కూడా చెవులు నోరు ఉన్నాయి. ఈ మానవులకూ చెవులు నోరూ ఉన్నాయి. ఏమి ప్రయోజనం? పనికిరాని మాటలు వినడానికి, మాట్లాడటానికి తప్ప ఎందుకూ పనికిరావు.

సర్వాంతర్యామి అయిన విష్ణువు కథలను వినని చెవులు కేవలం రంధ్రములు తప్ప వేరు కాదు. అలాగే విష్ణువు కథలను గానం చెయ్యని నాలుక కష్టనాలుక మాదిరి పురుగులను తినడానికే పనికివస్తుంది. చివరకు కష్ట సర్వం నోటిలో పడ్డట్టు ఈ మానవులు మృత్యుముఖంలో పడతారు.

రత్న, మణిమయ కిరీటములను ధరించే మహారాజులు గానీ, చక్రవర్తులు కానీ, అత్యంత విలువైన వస్త్రములను తలపాగాలుగా ధరించే ధనవంతులు గానీ, తమ తమ శిరస్సులతో శ్రీహరికి నమస్కరించకపోతే, ఆ తలలు కేవలం రత్న కిరీటములు, తలపాగాలు మొయ్యడానికే పనికివస్తాయి. అలాగే రత్నకంకణములు ధరించిన చేతులు, శ్రీహరికి నమస్కరించకపోతే, ఆ చేతులు కేవలం రత్న కంకణములు మొయ్యడానికే పనికొస్తాయి. చచ్చిన తరువాత తలకు ఆ కిరీటాలూ ఉండవు, చేతులకు కంకణాలూ ఉండవు.

అలాగే శ్రీహరిని చూడని కళ్లు, నెమలిపించములో ఉన్న కళ్లమాదిరి, నిర్జీవములైన కళ్లు మాత్రమే. విష్ణుసాన్నిధ్యమునకు వెళ్లని కాళ్లు, చెట్ల మొదళ్ల లాంటివి. ఎక్కడికీ కదలలేవు.

భగవంతునికి కానీ, భగవంతుని భక్తుల పాదములకు కానీ

నమస్కరించని వాడి బతుకు వృధా. వాడు బతికి ఉన్నా చచ్చిన శవంతో సమానమే! శ్రీవిష్ణుపాదముల చెంత పెట్టిన తులసీ దళములను స్వీకరించి కళ్లకు అద్దుకొని ఆ తులసీ దళముల సువాసనను పీల్చి ధన్యుడు కాని వాడు, బతికి ఉండే శ్వాస పీలుస్తున్న శవంతో సమానము.

శ్రీహరి నామములను కీర్తిస్తూ ఉన్నప్పుడు కళ్ల వెంట నీళ్లు కారుతూ, ఆ నామామృతమును ఆస్వాదిస్తూ అనుభవిస్తూ తాదాత్మ్యము చెందని, హృదయము ద్రవించని, వాడి మనస్సు రాతికంటే కఠినము అయినది.

మేము అలాంటి బతుకు బతక దలచలేదు. మాకు శ్రీహరి కథామృతము కావాలి. కాబట్టి పరీక్షిత్తు మహారాజు అడిగిన ప్రశ్నలకు శుకమహర్షి ఏమని సమాధానము చెప్పాడు? శ్రీహరి కథలను శుక మహర్షి పరీక్షిత్తుకు ఎలా చెప్పాడు? అవన్నీ మాకు వివరంగా చెప్పు. మాకు చాలా కుతూహలంగా ఉంది.” అని శౌనకుడు సూతపౌరాణికుని అడిగాడు.

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము మూడవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము
ద్వితీయ స్కంధము
నాలుగవ అధ్యాయము.

శౌనకుడి చేత పైవిధముగా అడగబడిన సూత పౌరాణికుడు
శౌనకుడితో ఇలా అన్నాడు.

“ ఓ బ్రాహ్మణోత్తములారా! ఆ ప్రకారంగా ఆత్మతత్త్వమును శుక
మహర్షివలన విన్న పరీక్షిత్తు మహారాజు, పవిత్రము, శుద్ధము,
నిర్మలము అయిన తన మనస్సును పరమాత్మయందు నిలిపాడు.

దేహాభి మానమును విడిచిపెట్టాడు. భార్య మీద పుత్రుల
మీద ఉన్న వ్యామోహమును వదిలిపెట్టాడు. బంధు ప్రీతిని విడిచి
పెట్టాడు. ధనమును, సుఖములను త్యజించాడు. రాజ్యమును తన
కుమారునికి ఇచ్చాడు. నేను నాది అనే భావాన్ని విడిచిపెట్టాడు.
భవబంధాలన్నీ తెంచుకున్నాడు.

ఇంక ఏడు రోజులలో తనకు మృత్యువు ఆసన్నమవుతుందని
తెలిసి, ధర్మార్థకామములను విడిచిపెట్టి, కృష్ణునిమీద ఆత్మభావాన్ని
నిలిపి, వానప్రస్థము స్వీకరించాడు. శుక మహర్షిని చూచి ఇలా
అన్నాడు.

“ఓ మహర్షి! పరిపూర్ణజ్ఞానముతో నిండి ఉన్న మీ బోధనల
వలన నా మనస్సు పునీతమయింది. నాలో ఉన్న అజ్ఞానము అనే

అంధకారము నశించింది. జ్ఞానజ్యోతి వెలిగింది. మీరు చెప్పబోవు హరికథలను వినుట యందు ఆసక్తిని కలిగి ఉన్నాను.

గొప్ప గొప్ప మునీశ్వరులు, యోగులు కూడా ఈ అనంత విశ్వసృష్టిని చూచి ఆశ్చర్యపడు తుంటారు. ఆ పరమాత్మ తన మాయాశక్తితో ఈ విశ్వాన్ని ఎలా సృష్టించాడు. మీరు ఇదివరకే దీని గురించి చెప్పినా మరలా చెప్పండి. నాకు మరలా మరలా వినవలెనని కోరికగా ఉంది.

ఆ పరమాత్మ శక్తి అపారమైనది. అటువంటి అపారమైన శక్తిసంపన్నుడైన ఆ పరమాత్మ ఏ శక్తిని ఉపాసించి ఈ విశ్వాన్ని సృష్టించాడు? ఎలా పరిపాలిస్తున్నాడు? ఎలా తనలో లయం చేసుకుంటున్నాడు. ఆ భగవంతుడు, ఆటలాడుకుంటున్న విధంగా, తన మాయాశక్తితో ఈ జగత్తును, మహతత్త్వము, అహంకారము మొదలగు తత్త్వములను సృష్టించాడు. తానే బ్రహ్మ, మలీచులు మొదలగు దేవతా గణములు అయి తనలో తానే క్రీడిస్తున్నాడు. అలాగే దేవతలు, మనుష్యులు, జంతువుల రూపంలో తనను తాను సృష్టించు కుంటున్నాడు.

ఇదంతా కేవలము క్రీడార్థము చేస్తున్నాడు కదా! ఇదంతా ఎలా జరుగుతూ ఉంది. ఆ పరమాత్మ ఎలా చేస్తున్నాడు. పరమాత్మచే నిర్వర్తింపబడుతున్న ఈ సృష్టి గొప్ప గొప్ప పండితులకు కూడా అర్థంకాదు. ఇంక పామరుడైన నాకు ఏమి అర్థం అవుతుంది. ఆ పరమాత్మ తన విరాట్ స్వరూపముతో బ్రహ్మ మొదలగు దేవతా

గణముల రూపములను తానే ధరించి, ఎన్నో కర్తలను చేస్తూ, ప్రకృతిలో ఉన్న సత్త్వ, రజస్తమోగుణములను ఎలా స్వీకరించాడో నాకు తెలుపండి. తమకు వేదములు, శాస్త్రములు, భగవంతుని తత్త్వము బాగా తెలుసు. అందుకని నా సందేహములను తీర్చండి.” అని ప్రార్థించాడు పరీక్షిత్తు.

పరీక్షిత్తు మహారాజు అడిగిన ప్రశ్నలను శుకుడు సావధానంగా విన్నాడు. ముందుగా పరమపురుషుడైన శ్రీకృష్ణుని మనసులో స్థలించు కున్నాడు. సమస్తదేవతలకు, గురువులకు నమస్కరించాడు. తరువాత పరీక్షిత్తు అడిగిన ప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పనారంభించాడు.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఈ అనంత విశ్వాన్ని సృష్టించి, పోషించి, లయం చేసేవాడు, సమస్త జీవులలో అంతర్యామిగా ఉన్నవాడు, అత్యంత మహిమాన్వితుడు, శక్తిమంతుడు, పరమ పురుషుడు అయిన ఆ పరమాత్మకు నమస్కరిస్తున్నాను. తాను ఒక్కడే అయినప్పటికీ, రజోగుణ ప్రధానంగా బ్రహ్మగానూ, సత్త్వ గుణ ప్రధానంగా విష్ణువుగానూ, తమోగుణ ప్రధానంగా శివుడు గానూ ప్రవర్తించిన ఆ పరమాత్మకు నమస్కారము.

తనను ఆరాధించి పూజించి భజించే సత్పురుషులను సదా రక్షించువాడు, వారి బాధలను తొలగించువాడు, సమస్త దేవతా రూపములను తానే ధరించి, ఆయాదేవతలను పూజించే వారికి తగిన ఫలములను ఇచ్చేవాడు (సర్వదేవనమస్కారః కేశవం ప్రతిగచ్ఛతి అని సంధ్యావందనంలో చెప్పుకుంటాము కదా!), సన్యాసాశ్రమము

స్వీకరించిన వారికి ఆత్మతత్త్వమును ప్రసాదించే ఆ పరమపురుషునికి నమస్కారము.

సత్త్వగుణ ప్రధానుడైన పరమాత్మకు నమస్కారము. తన భక్తులను ఎల్లప్పుడూ రక్షించేవాడికి, తన మీద భక్తిలేని వారికి ఏ మాత్రమూ లభ్యంకాని వాడికి నమస్కారము. తన కంటే సమానమైన వాడు కానీ, తనకంటే అధికుడైన వాడు కానీ లేని ఆ పరమాత్మకు నమస్కారము. సకల జీవులయందు ఆత్మస్వరూపము లో ఉండి కూడా, ఎల్లప్పుడూ తన స్వస్వరూపముతో విహరించేవాడికి నమస్కారము.

ఆ భగవంతుని కీర్తించినా, భజించినా, స్తుతించినా, దర్శించినా, పూజించినా, వారిపాపములు పటాపంచలయి పోతాయి. అట్టి భగవానునికి నమస్కారము.

ఆ పరమాత్మయందు ఉన్న భక్తితో, జ్ఞానులు ఆయన పాదములను ఆశ్రయించి, ఈ లోకములో ఉన్న సుఖములను, పరలోకములో లభించే స్వర్గాది సుఖములను విడిచి పెట్టి, ఎల్లప్పుడూ ఆ పరబ్రహ్మలో లీనం కావడానికి ప్రయత్నిస్తూ ఉంటారు. అటువంటి పరమాత్మకు నమస్కారము.

ఎల్లప్పుడూ తపస్సు చేసుకొనే వారు, దానధర్మములు చేసేవారు, మంచి కీర్తిని పొందిన వారు, మంచి మనసు కలవారు, వేదములు అభ్యసించిన వారు, ఎల్లప్పుడూ సన్మార్గములో నడిచేవారు,

తాము చేసిన ప్రతి కర్మను ఆ పరమాత్మకు అర్పిస్తారు. ఆ కర్మఫలముల కోసరం ఆశించరు. అట్టి పరమాత్మకు నమస్కారము.

అత్యంత పాపాత్ములగు కిరాతులు మొదలగు పాపజాతులు కూడా, నిర్మలమనస్కులైన భగవద్భక్తులను ఆశ్రయిస్తే, పునీతులవుతారు. అటువంటి పరమాత్మకు నమస్కారము.

జ్ఞానుల చేత ఆత్మతత్త్వరూపంలో ఉపాసింపబడేవాడు, పరమేశ్వరుడు, వేదస్వరూపుడు, ధర్మస్వరూపుడు, తపోమయుడు, అయిన ఆ పరమాత్మ నాకు ప్రసన్నుడగును గాక!

సంపదలకు అభిపతి అయిన, యజ్ఞములకు అభిపతి అయిన, ప్రజాపతి అయిన, బుద్ధికి అభిపతి అయిన, ముల్లోకములకు అభిపతి అయిన, ఈ భూమండలమునకు అభిపతి అయిన, అంధక, వృష్ణి, సాత్వత వంశీయులలో శ్రేష్టుడు అయిన, అందరికీ రక్షకుడు అయిన, తన భక్తులను ఎల్లప్పుడూ రక్షించేవాడు అయిన ఆ పరమాత్మకు నమస్కరిస్తున్నాను.

యోగులు అయిన వాళ్లు ఆ పరమాత్మ పాద పద్మములను మనసులో నిలుపుకొని ధ్యానసమాధిలో ఉండి ఆ పరమాత్మను ధ్యానిస్తారు. దానితో వారి బుద్ధి పరిశుద్ధము అవుతుంది. అటువంటి బుద్ధితోనే యోగులు ఆత్మతత్త్వమును పొందగలుగుతారు. ఈ ఆత్మ తత్త్వమును పండితులు, కవులు, పరమాత్మ స్వరూపమును కొందరు ఆకారంతోనూ, మరి కొందరు ఆకారం లేకుండానూ (సాకార, నిరాకార ములతో) తమ ఇష్టం వచ్చినట్టు, తమకు తోచినట్టు ప్రచారం

చేస్తుంటారు. అటువంటి వారు ఆత్మ తత్త్వమును సరిగా అర్థం చేసుకోలేరు. అటువంటి భగవంతునికి నమస్కారము.

కల్పాంతంలో ఈ సృష్టివిషయములు అన్నీ సూక్ష్మరూపంలో బ్రహ్మదేవుని హృదయంలో నిక్షిప్తమై ఉన్నాయి. మరలా సృష్టి జరగాలంటే అవి బ్రహ్మ దేవుని హృదయం నుండి బయటకు రావాలి. అప్పుడు పరమాత్మ సరస్వతీ దేవిని ప్రేరేపించాడు. పరమాత్మ ప్రేరణతో సరస్వతీ దేవి వాక్కు రూపంలో బ్రహ్మ ముఖం నుండి బయటకు వచ్చింది. అప్పుడు బ్రహ్మదేవుని హృదయంలో సూక్ష్మరూపంలో ఉన్న అంతకు ముందు ఉన్న కల్పంలో జరిగిన సృష్టికి సంబంధించిన విషయములు అన్నీ బ్రహ్మదేవుని ముఖం నుండి వాక్కురూపంలో బయటకు వచ్చాయి. వాటి ఆధారంగా బ్రహ్మదేవుడు మరలా సృష్టి కొనసాగించాడు. అటువంటి పరమాత్మకు నమస్కారము.

ఆ పరమాత్మ భూమి, నీరు, అగ్ని, వాయువు, ఆకాశము (శూన్యము) అనే పంచభూతములతో ఈ శరీరములు అనే పురములను సృష్టించాడు. తాను ఆ పురములలోనే నివసిస్తున్నాడు. అంటే సకల జీవుల శరీరములలో ఆత్మగా ప్రకాశిస్తున్నాడు. అందుకే ఆ పరమాత్మను పురుషుడు అని కూడా అంటారు. (పురుషుడు అంటే మనం అనుకుంటున్నట్టు మగవాడు అని అర్థం కాదు. పురుషుడు అంటే ఈ అనంత విశ్వంలో ఉన్న ప్రాణుల దేహములు అనే పురములలో ఉండే పరమాత్మ అని అర్థం.)

మానవుల దేహము అనే పురములో ఆత్మ స్వరూపుడుగా ఉన్న ఆ పరమాత్మ, ఐదు జ్ఞానేంద్రియములతోనూ, ఐదు

పంచేంద్రియములతోనూ, మనస్సు, పంచభూతములు మొత్తం
పదహారు గుణములతో తన చైతన్యాన్ని బయట ప్రపంచానికి
ప్రకటిస్తున్నాడు. కాని పరమాత్మ మానవుల శరీరములలో కేవలం
సాక్షిగా మాత్రమే ఉంటున్నాడు. వారు చేసే పనులన్నీ చూస్తుంటాడు.
కాని మానవులు చేసే ఏ పనితోనూ సంబంధం పెట్టుకోడు.
కల్పించుకోడు. ఇది చెయ్యి అది వద్దు అని చెప్పడు. అటువంటి
పరమాత్మకు నమస్కారము.

పూర్వము ఈ ఆత్మజ్ఞానమును వ్యాసమహర్షి ముఖం
నుండి యోగులు, భక్తులు, మకరందమును తాగినట్టు, తెలుసు
కున్నారు. అటువంటి వ్యాసమహర్షికి నమస్కరిస్తున్నాను.

పరమాత్మ ఈ ఆత్మజ్ఞానమును ముందు బ్రహ్మకు
బోధించాడు. తరువాత బ్రహ్మ తన మానస పుత్రుడైన నారదునికి ఈ
క్రింది విధంగా బోధించాడు. నారదుడు తన సందేహాలను ఒకటి
వెంబడి ఒకటిగా అడుగుతుంటే బ్రహ్మదేవుడు నారదునికి ఈ విధంగా
సమాధానాలు చెప్పసాగాడు. (ఇక్కడి నుండి బ్రహ్మ నారదుల
సంవాదము ప్రారంభం అవుతుంది.)

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము నాలుగవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము
ద్వితీయ స్కంధము
ఐదవ అధ్యాయము.

నారదుడు బ్రహ్మదేవుని చూచి ఇలా అడిగాడు. “ఓ దేవదేవా! నీకు నమస్కారము. నీవు ఆది దేవుడవు. అందరి కంటే ముందు పుట్టినవాడివి. నీకు తెలియని విషయములు లేవు. నాకు పరమాత్మ, జీవాత్మ వాటి తత్త్వములను గురించిన జ్ఞానమును ఉపదేశించు.

ఓ బ్రహ్మదేవా! ఈ అనంత విశ్వము యొక్క, ఈ జీవాత్మ, పరమాత్మ యొక్క స్వరూపం ఎలా ఉంటుంది. దీనిని ఎవరు సృష్టించారు? ఇది ఎవరిని ఆశ్రయించుకొని ఉంది? ఇది ఎవరిలో కలిసిపోతుంది? ఈ అనంత విశ్వమునకు అభినేత ఎవరు? ఈ అనంత విశ్వము యొక్క అసలు తత్త్వము గురించి వివరంగా చెప్పు!

ఎందుకంటే, నీకు ఈ జీవాత్మ, ఆత్మ, ప్రకృతి వీటి తత్త్వముల గురించి బాగా తెలుసు. భూత కాలము, వర్తమానకాలము, భవిష్యత్కాలము వీటి గురించి నీకు మంచి అవగాహన ఉంది. వాటికి నీవే కర్తవు. ఈ విశ్వమును గురించిన జ్ఞానము నీకు కరతలామలకము.

నీవు స్వతంత్రంగా సృష్టి చేస్తున్నావు అని నేను

అనుకుంటున్నాను. కానీ నువ్వు కూడా తపస్సు చేస్తుంటావు. నువ్వు తపస్సు చేస్తుండటం చూచి స్వతంత్రుడవైన నీకు కూడా ఒక ప్రభువు ఉన్నాడా అని నాకు ఒక సందేహం కలుగుతూ ఉంది. నీవే స్వతంత్రుడవు అయినప్పుడు నీవు ఇంకా ఎవరి గురించి తపస్సు చేస్తుంటావు. నీకు కూడా ఆరాధించ తగ్గ భగవంతుడు వేరే ఉన్నాడా? ఈ సృష్టికి సంబంధించిన జ్ఞానమును నీకు ఎవరు ప్రసాదించారు? నీవు ఎవరి ఆధారంతో ఈ అనంత విశ్వమును సృష్టి చేస్తున్నావు? నీవు ఎవరి గురించి తపస్సు చేస్తున్నావో ఆ అధినేత ఎవరు? నీ స్వరూపం ఏమిటి? ఈ సృష్టి కార్యము అంతా నీవు ఒక్కడివే చేయడం చూచి నాకు ఆశ్చర్యంగా ఉంది.

ఓ బ్రహ్మదేవా! నాకు తెలిసి నీవు, సాలెపురుగు తన నోటి నుండి కారుతున్న ద్రవం ద్వారా తన గూడును సృష్టించినట్టు, నీవు కూడా నీకుగా నీవు ఈ సృష్టిని స్వతంత్రంగా నిర్వహిస్తున్నావు. నీవు సృష్టించిన ఈ ప్రాణులన్నీ నీకు లోబడి ఉన్నాయి. వాటిని నీవు పరిపాలిస్తున్నావు. అలా అయినప్పుడు, నీవు ఎవరి గురించి తపస్సు చేస్తున్నావు?

ఓ దేవా! నీ కన్నా గొప్పవాడు కానీ, నీ కన్నా చిన్న వాడు కానీ, నీ కన్నా సమానమైన వాడు కానీ వేరే ఎవరైనా ఉన్నాడేమో నాకు తెలియదు. నీ సృష్టి కన్నా వేరుగా, ఏ పేరుతోగానీ, ఏ రూపంతో గానీ, ఏ గుణము తో గానీ ఇతరములైన స్థూల, సూక్ష్మ, పదార్థములు ఏమైనా సృష్టింపబడ్డాయేమో నాకు తెలియదు. ఈ సృష్టి సమస్తము నీ వలననే జరిగిందని నేను అనుకుంటున్నాను.

అట్టి నీవు, సర్వస్వతంత్రుడవై ఉండి కూడా ఈ విధంగా ఎవరి గురించి ఘోరమైన తపస్సుచేస్తున్నావు. దీని వలన నీ కన్నా అధికుడు ఎవరైనా ఉన్నారేమో అనే మోహం కలుగుతూ ఉంది. నాకు కలిగిన ఈ అనుమానాన్ని మీరు నివృత్తి చేయాలి.

ఓ బ్రహ్మదేవా! నీవు సర్వజ్ఞుడవు. సకలేశ్వరుడవు. నీకు తెలియని విషయములు లేవు. నేను అడిగిన ప్రశ్నలు అన్నింటికీ సరిఅయిన సమాధానం ఇవ్వండి. అప్పుడే నేను నీవు చేసిన ఉపదేశములను సరిగా అర్థంచేసుకోగలను.” అని నారదుడు బ్రహ్మదేవునితో అన్నాడు.

నారదుడు అడిగిన ప్రశ్నలకు బ్రహ్మ ఈ విధంగా సమాధానం ఇచ్చాడు. “నారదా! నీవు నన్ను ఈ ప్రశ్నలు అడిగి నన్ను ధన్యుడిని చేసావు. నీ సందేహము సరి అయినదే. నేను ఆ పరమాత్మ యొక్క తత్త్వమును కీర్తించడం ద్వారా, ఈ విశ్వాన్ని దర్శించాను. ఈ విశ్వసృష్టి రహస్యమును తెలుసుకున్నాను. నేను ఆ పరమాత్ముని సేవించి, కీర్తించి ఆయన దర్శనభాగ్యము పొందాను.

నారదా! నేను ఈ సృష్టికి కర్తననీ, నేను ఈ సృష్టికి ఈశ్వరుడననీ అన్నావు. ఒక విధంగా అది నిజమే. కానీ, నా కన్నా శక్తిమంతుడు, వీర్యవంతుడు అయిన పరమాత్మ వేరుగా ఉన్నాడు. ఈ విషయం నీకే కాదు. చాలా మందికి తెలియదు. నువ్వు నా మానస పుత్రుడవు. అందుకే నేనే సృష్టి కర్తను అనీ పరమాత్మ అనీ అనుకుంటున్నావు. నా కన్నా వేరుగా నాకన్నా అధికుడు వేరే ఉన్నాడని తెలియనంత వరకూ ఈ లోకము నన్నే పరమాత్ముడిగా భావిస్తుంది.

కాని, నేను కేవలము నిమిత్త మాత్రుడిని. సూర్యుడు, చంద్రుడు, అగ్ని, గ్రహములు, నక్షత్రములు వాటి వాటి కాంతితో లోకములో ఉన్న సమస్త వస్తువులను ప్రకాశింపజేయు విధంగా, స్వయం ప్రకాశకుడైన ఆ పరమాత్మకూడా, తన కాంతితో ఈ విశ్వాన్ని ప్రకాశింపజేస్తున్నాడు. అంటే పరమాత్మ స్వయం ప్రకాశకుడు. ఆయన తన కాంతితో ఈ విశ్వంలో ఉన్న నక్షత్రములను, గ్రహములను ప్రకాశింపజేస్తున్నాడు. ఆ నక్షత్రములు గ్రహములు తమ కాంతితో ఈ లోకాలను ప్రకాశింపజేస్తున్నాయి. ఉదాహరణకు సూర్య కాంతి చంద్రుడి మీద పడి ఆ కాంతి వెన్నెల రూపంలో భూమిమీద ప్రకాశిస్తూ ఉంది. అలాగే ఆ పరమాత్మ నుండి వెలువడే కాంతితో ఈ విశ్వం అంతా కాంతి మయం అవుతున్నప్పటికీ, అందరూ, ఆ విష్ణుమాయచేత మోహితులై బ్రహ్మ ఈ విశ్వాన్ని ప్రకాశింపజేస్తున్నాడు అని అనుకుంటున్నారు. అలాగే ఆ పరమాత్మ మాయచేత మోహితులైన వారు నేను (అంటే బ్రహ్మ) జగద్గురువు అని చెప్పుకుంటున్నారు. అటువంటి పరమాత్మకు నమస్కారము.

నిజానికి మాయ పరమాత్మ ముందు నిలువలేదు. కాని ఆ మాయ జీవులను మోహపరవశులను చేస్తుంది. అందుకనే జీవులు తమది కాని దానిని, అది నాది, ఇది నాది అని అనుకుంటుంటారు. నేను, నాది, అంతా నేనే, అంతా నా వల్లే జరుగుతోంది, నేను తలచుకుంటే ఏమైనా చేయగలను అని కూడా అనుకుంటుంటారు. అది కేవలం వారి అజ్ఞానము, అవిద్య.

నారదా! ఈ అనంత విశ్వంలో ఉండే ద్రవ్యరాశి కానీ, చేసే కర్మలు గానీ, నడిచే కాలము కానీ, వాటి వాటి స్వభావములు గానీ, జీవులు గానీ, ఏవి కూడా ఆ పరమాత్మ కంటే వేరు కాదు. వాటికి స్వయం ప్రతిపత్తి లేదు. అన్నీ ఆ పరమాత్మ స్వరూపాలే కానీ మనకు వేరువేరుగా కనపడుతున్నాయి.

ఆ పరమాత్మ ప్రేరణ వలననే వేదములు పుట్టాయి. దేవతలు అందరూ ఈ విరాట్ స్వరూపములోని అవయవముల నుండి జన్మించారు. ముల్లోకములు ఆ పరమాత్మ సృష్టిలో భాగాలే. మానవులు చేసే యజ్ఞయాగములు ఆ పరమాత్మను చేరుకోడానికి సాధనములు.

అవే కాదు, యోగులు చేసే ప్రాణాయామము, ఆచరించే తపస్సు, ఆర్జించే జ్ఞానము, వాటి వల్ల వచ్చే ఫలితములు అన్నీ ఆ పరమాత్మ స్వరూపాలే. అన్నీ ఆ పరమాత్మపరంగా జరిగేవే. అన్నీ ఆ పరమాత్మకు అర్పించబడేవే.

ఈ అనంత విశ్వానికి అధిపతి, అన్నిటినీ చూచే వాడు (ద్రష్ట). అన్ని చోట్లా ఉండేవాడు, సర్వభూతములలో అంతర్గతంగా ప్రకాశించేవాడు, ఆ పరమాత్మ ఒక్కడే. అనంత మైన ఈసృష్టి అంతా ముందే ఆ పరమాత్మచేత సంకల్పించబడి, సూక్ష్మరూపంలో సృష్టించబడింది. ఆ పరమాత్మచేత సృష్టించ బడిన జీవులను నేను బహిర్గతం చేస్తున్నాను. ఆ పరమాత్మ సృష్టించిన వాటిని, ఆ పరమాత్మ ప్రేరణతో, ఆ పరమాత్మ కటాక్షముతో, నేను మరలా సృష్టిస్తున్నాను. అంతే. ఇందులో నేను చేసేది ఏమీ లేదు.

ఈ సృష్టికి మూలమైన పరమాత్మ ఒక్కడే. సృష్టి, స్థితి, లయములను నిర్వహించడానికి, నిర్గుణుడు అయిన పరమాత్మచే కల్పించబడిన మాయ చేత సత్వ, రజస్, తమోగుణములు గ్రహింపబడ్డాయి.

ఈ మూడు గుణములు జీవులలో కార్య, కరణ, కర్తృత్వములను, ద్రవ్యము, జ్ఞానము, క్రియలను బంధిస్తున్నాయి. కార్యము అంటే పని. కరణము అంటే ఆ పని చేయడానికి సాధనము. కర్తృత్వము అంటే చేసే వాడు. ఒక పని చెయ్యాలంటే దానికి ద్రవ్యరాసి కావాలి. ఆ పని చెయ్యడానికి జ్ఞానం కావాలి. అప్పుడే ఆ పని పూర్తి అవుతుంది. ఇక్కడ సృష్టి అనేది చేయవలసిన కార్యము. ఆ సృష్టి చేసే వాడు బ్రహ్మ. దానికి కావలసిన జ్ఞానము పరమాత్మ బ్రహ్మాకు ఇచ్చాడు. అప్పుడు సృష్టి మొదలయింది.

సృష్టిలో ఉన్న జీవులను సత్వ, రజస్తమో గుణములు తమ మాయతో బంధిస్తున్నాయి. నిజానికి పరమాత్మ నిర్గుణుడు. ఇంద్రియములకు అతీతుడు. తన స్వరూపమును ఎవరికీ వెల్లడి చేయడు. కేవలం భక్తి చేతనే ఆ పరమాత్మ తత్త్వమును యోగులు మాత్రమే తెలుసుకోగలరు. ఈ అనంత విశ్వానికి, నాకూ ఆయనే అధినేత.

పరమాత్మ మాయను సృష్టించాడు. అదే ప్రకృతి. మొట్ట మొదట పరమాత్మ ఒకటిగా ఉన్నాడు. తాను అనేకము కావాలి అని అనుకున్నాడు. పరమాత్మకు సృష్టి చేయవలెనని కోరిక కలిగింది. అప్పుడు పరమాత్మలో నుండి కాలము, స్వభావము, కర్త అనే శక్తులు

పుట్టాయి. ఇవన్నీ పరమాత్మ సృష్టించిన మాయ యొక్క రూపాలే.

ఆ సమయంలో ప్రకృతిలో సత్త్వగుణము, రజోగుణము, తమోగుణము సూక్ష్మరూపంలో ఉన్నాయి. అవి అన్నీ సమానస్థితిలో, సామ్యావస్థలో, ఏకదలికా లేకుండా ఉన్నాయి. ఆ గుణములలో కదలిక ఏర్పడింది అంటే క్షోభ పుట్టింది. మూడు గుణములలో హెచ్చుతగ్గులు ఏర్పడ్డాయి. “ముందు వెనుక”, “అక్కడ ఇక్కడ”, “అది ఇది” అనే భావాలు ఏర్పడ్డాయి. దానినే “కాలము” అంటారు. ఆ కాలములో ఏర్పడిన కదలికల వలన ఎన్నో మార్పులు సంభవించాయి. కాల స్వభావములో పరిణామాలు చోటుచేసుకున్నాయి. ఆ పరిణామాలు కర్మలు (సృష్టి) చేయడానికి దారి తీసాయి. ఆ కర్మలు చేయడాన్ని మహత్తత్వము అని అంటారు.

ఈ మహత్తత్వము, కాల, కర్మ, స్వభావాల ప్రభావం వలన, ఎన్నో మార్పులు చెందింది. ఆ మార్పులు సత్త్వ,రజస్,తమోగుణముల వలన బాగా వృద్ధిపొందాయి. ముఖ్యంగా సత్త్వగుణము, రజోగుణము ప్రధానపాత్ర పోషించాయి. అప్పుడు తమోగుణ ప్రధానమైన అహంకారము పుట్టింది. ఆ అహంకారము ద్రవ్య,జ్ఞాన,క్రియాత్మకమైనది.

ఆ అహంకారము మరలా మూడు విధములుగా రూపాంతరం చెందింది. అవి, జ్ఞాన శక్తి ప్రధానంగా వైకారిక అహంకారము అంటే సాత్త్విక అహంకారము, క్రియాశక్తి ప్రధానంగా తైజసాహంకారము అనగా రాజసాహంకారము, ద్రవ్యశక్తి ప్రధానంగా తామసిక అహంకారము అనగా తామసాహంకారము గా పిలువబడ్డాయి.

ఈ తామసాహంకారము వికృతి చెందగా దాని నుండి ఆకాశము ఏర్పడింది. ఆ ఆకాశము యొక్క గుణము శబ్దము. అది కనపడదు. కాని శబ్దము ద్వారా మనకు ఒక వస్తువు ఉందని తెలుసుకోగలుగుతున్నాయి.

(ఏదైనా చప్పుడు అయింది. చటుక్కున అటు తిరుగుతాము. అక్కడ ఒక వస్తువు కానీ, ఒక దృశ్యము కానీ కనపడుతుంది. దానిని మనం చూస్తాము. ఆ వస్తువును కానీ, దృశ్యమును కానీ చూడడానికి మూల కారణము శబ్దము. కాని ఆ శబ్దము సూక్ష్మ రూపంలో ఉంటుంది.)

తరువాత ఆ ఆకాశము మరలా వికారము అంటే మార్పు చెందింది. అప్పుడు ఆకాశము నుండి వాయువు ఉద్భవించింది. ఆ వాయువు గుణము స్వర్గ.(గాలి మనకు కనపడదు కానీ గాలి శరీరానికి తగిలి, ఆ గాలియొక్క స్వర్గ ద్వారా మనకు ఆహ్లాదం కలుగుతుంది.)

ఆకాశం నుండి వాయువు పుట్టింది కాబట్టి, ఆకాశానికి ఉన్న శబ్ద గుణం కూడా గాలికి సంక్రమించింది. (గాలి ప్రచండంగా వీస్తుంటే హోహారు వినిపిస్తుంది.) శరీరములో ఉన్న ఇంద్రియములు ప్రాణశక్తితో కదులుతున్నా, శరీరంలో జీవశక్తి ఉన్నా, శరీరంలో బలము ఉన్నా అవి అన్నీ వాయువు యొక్క రూపాలే. (ప్రాణ వాయువు లేకపోతేమనం బతకలేము. ఊపిరి ఆడకపోతే అవయవాలు పని చెయ్యవు. బలహీనం అవుతాయి.)

మరలా కాల,కర్త,స్వభావాల ప్రభావం చేత వాయువు కూడా మార్పు చెందింది. (అంటే కాలం గడిచేకొద్దీ చోటుచేసుకున్న పరిణామాల క్రమంలో జరిగిన కర్తల ఫలితంగా అని అర్థం. అంటే ఈ మార్పులు అన్నీ ఒకేసారి రాలేదు. కొన్ని కోట్ల కోట్ల సంవత్సరాల పాటు జరిగిన పరిణామ క్రమంలో ఏర్పడ్డాయి.) వాయువు నుండి తేజస్సు పుట్టింది.

ఆకాశానికి, వాయువుకు రూపాలు లేవు. కాని వాటి నుండి పుట్టిన తేజస్సుకు రూపం ఉంది. వెలుగు, మంట మనకు కనపడతాయి. వెలుగులో మనం అన్నీ వస్తువులను చూడగలము. తేజస్సుకు కారణము ఆకాశము, వాయువు. వాటి గుణములు శబ్దము, స్పర్శలు. అవి కూడా తేజస్సుకు సంక్రమించాయి. అంటే తేజస్సుకు రూపంతో పాటు, శబ్దము, స్పర్శ కూడా ఉన్నాయి.

(మంట పెద్దగా అయితే ఛట ఛట శబ్దం చేయడం మనం చూస్తున్నాము. అలాగే నిప్పులో చేయి పెడితే కాలుతుంది. దాని స్పర్శ మనకు తగులుతుంది. మంటవెలుగులో మనం వస్తువులను చూడగలుగుతున్నాము.)

తరువాత జరిగిన పరిణామంలో తేజస్సుకూడా వికారం చెందింది. అందులో నుండి జలం పుట్టింది. దీని ప్రధాన గుణము రసము. అంటే రుచి. జలం పుట్టడానికి ప్రధాన కారణాలైన ఆకాశము, వాయువు, తేజస్సు గుణములు అయిన శబ్దము, స్పర్శ, రూపములు

జలానికి సంక్రమించాయి.

(నీరు గలా గలా శబ్దం చేస్తుంది, నీటిని ముట్టుకుంటే చల్లగా, వెచ్చగా ఉంటుంది. నీటికి రూపం ఉంది. నోట్లో పోసుకుంటే ఉష్ణగానో తియ్యగానో ఏదో రుచితో ఉంటుంది.)

కాలం గడిచేకొద్దీ జరిగిన పరిణామాల ఫలితంగా భూమి పుట్టింది. దీని ప్రధాన గుణము వాసన. (మట్టి వాసన అందరికీ అనుభవమే. వాన చినుకులు పడ్డప్పుడు నేల నుండి ఒక విధమైన వాసన వెదజల్లబడుతుంది.) భూమికికూడా శబ్ద,స్పర్శ,రూప,రసములు అనే నాలుగు గుణములు సంక్రమించాయి. వీటినే పంచభూతములు అంటారు.

మనం మూడు అహంకారముల గురించి చెప్పుకున్నాము కదా. వాటిలో తామసాహంకారము గురించి ఇదివరకే చెప్పాను. తరువాతది సాత్వికాహంకారము. ఆ సాత్విక అహం కారము నుండి మనస్సు పుట్టింది. ఆ సాత్వికాహంకారము నుండి దిక్కులు, వాయువు, సూర్యుడు, వరుణుడు, అశ్వినీ దేవతలు, అగ్ని, ఇంద్రుడు, విష్ణువు, మిత్రుడు, ప్రజాపతి అనే పది మంది, ఐదు జ్ఞానేంద్రియములకూ, ఐదు కర్మేంద్రియములకు అధిష్ఠాన దేవతలుగా పుట్టారు. దిక్కులు చెవికి, వాయువు చర్మానికి, సూర్యుడు కంటికి, వరుణుడు నాలుకకు, అశ్వినులు ముక్కుపుటాలకు అధిష్ఠాన దేవతలు. అగ్ని వాక్కుకు, ఇంద్రుడు చేతులకు, విష్ణువు కాళ్లకు, మిత్రుడు విసర్జక అవయవమునకు, ప్రజాపతి జననేంద్రియమునకు అధిష్ఠాన దేవతలు.

తైజసాహంకారము నుండి జ్ఞాన శక్తి అయిన బుద్ధి, క్రియాశక్తి అయిన ప్రాణము పుట్టాయి. తైజసాహంకారము పరిణామము చెంది, అందులో నుండి చర్మము, చెవులు, కళ్లు, నాలుక, ముక్కు అనే ఐదు జ్ఞానేంద్రియములు, చేతులు, కాళ్లు, విసర్జకావయవము, జననేంద్రియము, వాక్కు అనే ఐదు కర్మేంద్రియములు పుట్టాయి.

నారదా! ఇదీ సృష్టి క్రమము. పంచభూతములు, జ్ఞానేంద్రియములు, కర్మేంద్రియములు, మనస్సు, సత్త్వ, రజస్, తమోగుణములు అన్నీ కలిస్తేనే గానీ శరీర నిర్మాణం జరగదు. పైన చెప్పినవి అన్నీ ఆ పరమాత్మ శక్తితో ప్రేరేపించబడి, వ్యష్టి భావము, సమిష్టిభావములను తీసుకొని, అన్ని కలిసి, అండరూపంలో ఏర్పడ్డాయి.

అది ఒక బ్రహ్మాండము. ఆ బ్రహ్మాండము చాలా కాలం పాటు నీటిలోనే మునిగి ఉంది. కాల, కర్మ, స్వభావం చేత పరమాత్మ ఆ అండంలో ప్రవేశించి దానిని చైతన్యవంతం చేసాడు.

(ఈ పరిణామాన్ని మన మాతృగర్భంతో పోల్చుకోవచ్చు. స్త్రీ, పురుషుల కలయిక వలన అండం ఏర్పడుతుంది. ఆ అండం, నెలలు గడిచేకొద్దీ అంటే కాలం గడిచేకొద్దీ, పిండంగా మారుతుంది. ఆ పిండము మాతృగర్భంలో ఉమ్మనీటిలో ఉంటుంది. అందులోకి గతజన్మవాసనలను మోసుకొని వస్తున్న జీవాత్మ ప్రవేశించి చైతన్యం కలిగిస్తుంది. అప్పుడు పిండం క్రమక్రమంగా అవయవాలు

సంతరించుకుంటుంది.)

తరువాత ఆ బ్రహ్మాండం పగులగొట్టుకొని ఆ అండంలో నుండి విరాట్స్వరూపుడు ఆవిర్భవించాడు. ఆ విరాట్ స్వరూపునకు వేలకొలది తలలు, వేలకొలది ముఖములు, కళ్లు,చేవులు, ముక్కులు, నోళ్లు, తొడలు, పాదములు ఉన్నాయి. (అంటే ఈ విశ్వము పుట్టింది అని అర్థం. కోటాను కోట్ల జీవరాసులకు తలలు, కాళ్లు, చేతులు ఉంటాయి కదా.) ఆ విరాట్సురుషుని కటి ప్రదేశము నుండి కింద ఉన్న ఏడు లోకములను, అధోలోకములనీ, కటి ప్రదేశము పైన ఉన్న ఏడు లోకములు ఊర్ధ్వలోకములనీ జ్ఞానులు అంటారు.

ఆ విరాట్సురుషుని ముఖము నుండి బ్రాహ్మణులు, బాహువులనుండి క్షత్రియులు, తొడల నుండి వైశ్యులు, పాదముల నుండి శూద్రులు ఉద్భవించారు.

(బుద్ధి ముఖంగానూ, శక్తి చేతులు గానూ, శరీరంలోని వ్యవస్థాశక్తి తొడలుగానూ, కదలిక కాళ్లుగానూ ఏర్పడ్డాయి అని దీనికి అర్థం. విజ్ఞానాన్నే మార్గదర్శకంగా తీసుకున్న వాళ్లని బ్రాహ్మణులనీ, దేశాన్నిగానీ, బలహీనులని గానీ రక్షించడానికి శక్తిని ఉపయోగించే వారిని క్షత్రియులు అనీ, వ్యాపార దక్షత కలవారిని వైశ్యులు అనీ, విశ్వపరమైన, సాంఘికపరమైన కార్యకలాపాలు, అంటే ఏ కదలికలు లేకపోతే అన్ని పనులు ఆగిపోతాయో ఆ గతిభావాన్ని నిర్వర్తించేవాళ్లు శూద్రులు అనీ చెప్పబడింది. కులాల పేరిట మనం చెప్పుకొనే వీళ్లు అందరూ ప్రతి మనిషిలో ఉన్న భాగాలే. వారు వారు చేసే కర్మలను బట్టి కులాలు నిర్ణయింపబడాలే కానీ, పుట్టుకతో కాదు.)

ఆ విరాట్టురుషుని నడుముభాగము నుండి భూర్లోకము, నాభి నుండి భువర్లోకము, హృదయము నుండి స్వర్లోకము, వక్షస్థలము నుండి మహర్లోకము కల్పించబడ్డాయి. . ఆపైన ఉన్న మెడ నుండి జనలోకము, స్తనభాగముల నుండి తపోలోకము, తల నుండి సత్యలోకము (బ్రహ్మలోకము) కల్పించబడ్డాయి. . వీటిలో బ్రహ్మలోకము సనాతనమైనది.

ఆ విరాట్టురుషుని కటి ప్రదేశము నుండి అతలము, ఊరువుల నుండి వితలము, జానువుల(మోకాళ్లు) నుండి సుతలము, పిక్కల నుండి తలాతలము, గుల్ఫముల(చీలమండలు) నుండి మహాతలము, పాదముల పై నుండి రసాతలము, అరి కాళ్ల నుండి పాతాళము పుట్టాయి ఈ విధంగా ఆ విరాట్టురుషుడు సర్వలోకమయ్యుడు. కానీ, కేవలము మూడు లోకములు మాత్రమే ఉన్నాయి అనే వాళ్లు మరోవిధంగా కూడా ఈ లోక కల్పనను చెబుతూ ఉంటారు: విరాట్టురుషుని పాదముల నుండి భూలోకము, బొడ్డు నుండి భువర్లోకము, తల నుండి సువర్లోకము కల్పించబడ్డాయి అని అంటుంటారు.

(ఆ పరమాత్మ విరాట్టురుషుని రూపంలో ఈ అనంత విశ్వం అంతా నిండి ఉన్నాడు అని అర్థం. విశ్వసృష్టి ఇలా జరిగింది.)

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము ఐదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము
ద్వితీయ స్కంధము
ఆరవ అధ్యాయము.

బ్రహ్మ ఇలా చెప్పసాగాడు. “నారదా! ఆ విరాట్పురుషుని ముఖము వాక్కుకు వాటి అభిష్టాన దేవత అయిన అగ్నికి క్షేత్రము. విరాట్పురుషుని చర్మము, మాంసము, రోమములు, స్నాయువులు, ఎముకలు, మజ్జ(మూలుగు) ప్రాణము.. ఈ ఏడు ధాతువులు గాయత్రి, త్రిష్టప్, ఉష్ణిక్, అనుష్టప్, జగతి, పంక్తి, బృహతి ఛందస్సులకు ఉత్పత్తి స్థానాలు. ఆ విరాట్పురుషుని నాలుక, దేవతలకు ఇచ్చే హవ్యములకు, పితృదేవతలకు ఇచ్చే కవ్యములకు, అమృతతుల్యమైన అన్నమునకు, సర్వ రసములకు, ఉత్పత్తి స్థానములు. ఆ విరాట్పురుషుని ముక్కు రంధ్రములు పంచప్రాణములకు, (ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, ఉదాన, సమాన) వాయువులకు స్థానములు.

ఆయన ఘ్రాణశక్తి అశ్వినీ దేవతలకు, ఓషధులకు, సువాసనల వలన కలిగే ఆనందానికి ఉత్పత్తి స్థానము. విరాట్పురుషుని కళ్లకు ఉన్న చూచే శక్తి, రూపములకు, తేజస్సులకు ఉత్పత్తిస్థానము. ఆయన కళ్లు దేవలోకమునకు, సూర్యునకు ఉత్పత్తి స్థానము. విరాట్పురుషుని చెవులు దిక్కులకు ఉత్పత్తిస్థానము. చెవికి ఉన్న శక్తి నుండి ఆకాశము, శబ్దము పుట్టాయి. ఆ విరాట్పురుషుని శరీరము సమస్త వస్తువుల సారములకు, వాటి శక్తి, స్వరూపాలకు, వాటి సౌభాగ్యమునకు ఉత్పత్తిస్థానము.

విరాట్టురుషుని చర్మము అన్ని యజ్ఞములకు, స్వర్గ గుణానికి వాయువునకు స్థానము. విరాట్టురుషుని రోమములు సకల వృక్షజాతులకు, యజ్ఞయాగములకు ఉపయోగ పడు సమిధలకు, యజ్ఞ సంభారాలకు ఉత్పత్తిస్థానము. విరాట్టురుషుని కేశములు (వెంట్రుకలు) మేఘములకు ఉత్పత్తిస్థానము. విరాట్టురుషుని మీసములు గడ్డములకు ఉన్న కేశములు ఆయన నఖములు అనగా గోళ్లు, ఆకాశంలో పుట్టే విద్యుత్తుకు, శిలలకు, లోహధాతువులకు ఉత్పత్తిస్థానము. విరాట్టురుషుని భుజములు లోకపాలకులకు క్షేమ సంబంధమైన కర్మలకు స్థానము.

ఆయన నడక మూడులోకములకు ఆశ్రయము. ఆయన పాదములు క్షేమమునకు, శరణాన్ని ఇవ్వడానికి, అన్ని కోరికలను తీర్చడానికి స్థానములు. . విరాట్టురుషుని జననేంద్రియము జలమునకు, వీర్యమునకు, సృష్టికి, పర్వన్నుడికి, ప్రజాపతికి ఉత్పత్తి స్థానము. జననేంద్రియము యొక్క శక్తి మైథునము వలన పుట్టే ఆనందానికి ఉత్పత్తిస్థానము. విరాట్టురుషుని విసర్జకావయవము యమునకు, మిత్రునకు (సూర్యుడు) మృత్యువుకు, నరకమునకు, ఉత్పత్తిస్థానము. విసర్జకావయవ శక్తి హింసకు, నిర్మతికి, మృత్యువుకు, నరకమునకు ఉత్పత్తి స్థానము.

విరాట్టురుషుని వెనుక భాగము (వీపు) పరాభవమునకు, అధర్మమునకు, అజ్ఞానమునకు ఉత్పత్తిస్థానము. విరాట్టురుషుని నాడులు నదులకు, (తూర్పువైపుగా ప్రవహించేవి) పడమటివైపుగా

ప్రవహించే నదములకు, ఉత్తతిస్థానములు.

విరాట్టురుషుని ఎముకలు పర్వతములకు, కొండలకు ఉత్తతిస్థానములు. ఆ విరాట్టురుషుని పాట్ట మూలప్రకృతికి, రసములకు, సర్వభూతములకు, వాటి మృత్యువుకు, సముద్రములకు ఉత్తతిస్థానము. విరాట్టురుషుని హృదయము మనస్సుకు జన్మస్థానము. ఆ విరాట్టురుషుని చిత్తము, ధర్మమునకు, నీకూ, నాకూ, మన అందరికీ, సనకసనందనాదులకు, రుద్రునకు, విజ్ఞానానికి, సత్త్వగుణమునకు ఆశ్రయము.

నారదా! ఇన్ని మాటలు ఎందుకు. నేను, నువ్వు, రుద్రుడు, నీ అన్నలయిన మునులు, సురలు, అసురులు, నాగులు, పక్షులు, మృగములు, పాకేజింతువులు, గంధర్వులు, అష్టరసలు, యక్షులు, రాక్షసులు, భూతగణములు, ఉరగములు, పశువులు, పితృదేవతలు, సిద్ధులు, విద్యాధరులు, చారణులు, చెట్లు, నేలమీద, నీటిమీదా, ఆకాశంలోనూ, జీవించే వివిధరకములైన జీవులు, గ్రహములు, నక్షత్రములు, తోకచుక్కలు, విద్యుత్తు, మేఘములు, మూడు కాలములు, వీటి అన్నిటికీ ఉత్తతి స్థానము ఆ విరాట్టురుషుడే. ఈ అనంత విశ్వాన్ని మొత్తము ఆయనే ఆవరించి ఉన్నాడు. ఆ విరాట్స్వరూపంలో ఈ విశ్వము అంతా పది అంగుళాల మేర ఆవరించి ఉంది.

మహాప్రాణము (సూర్యుడు, విశ్వశక్తికి ప్రతీక) ఏ విధంగా అయితే సూర్యమండలం లోపలా, బయటా తపింప చేస్తూ ఉందో, అలాగే ఆ విరాట్టురుషుడు కూడా తాను లోపలా బయటా ప్రకాశిస్తూ

ఈ అనంత విశ్వాన్ని తపింపచేస్తున్నాడు.(జీవులకు వేడిని ప్రసాదిస్తున్నాడు.).

నారదా! అతడు అమృతత్వానికీ, అభయానికీ ప్రభువు. ఆయన మరణశీలత్వమును, స్థూలద్రవ్యములను (అన్నమును) మించినవాడు. అందుకోసమనే ఎవరూ కూడా ఆయన మహిమ హద్దులను తెలుసుకోలేరు. జగత్తు యొక్క స్థితిని గురించి తెలిసిన మహాత్ములు సర్వభూతాలు ఆయన లో నాలుగవ వంతు మాత్రమే అని తెలుసుకుంటారు. (ఈనాలో శాస్త్రజ్ఞులు కూడా ఈ భూగోళం మూడు వంతులు నీరు, నాలుగవ వంతు మాత్రమే భూభూగము ఉందని చెప్పారు కదా!)

స్థితి అంటే సృష్టిలో పుట్టిన వస్తువుల ఉనికిని కాపాడుతూ ఉండటం. దీనిని ఒకటిగా తీసుకొని స్థితి పాదము అని అనవచ్చు. ఈ స్థితి పాదాన్ని నాలుగు పాదాలుగా (భాగాలుగా) విడదీస్తే ఈ నాలుగు పాదాలలోనూ సర్వభూతాలూ ఉన్నాయి. (పురుష సూక్తములో దీనినే భగవంతుడిలో ఒక పాదంగా--ఒక భాగంగా-- చెబుతారు.) సర్వభూతాలు అంటే భూలోకము అంతరిక్షము (భువర్లోకము) సువర్లోకము అని మూడులోకములలోనూ ఉండేవి. ఈ స్థితి పాదాన్ని త్రిమూర్ధంగా అంటే మూడు తలలు ఉన్నట్టుగా ఊహించవచ్చు. ఈ త్రిమూర్ధము భౌతిక సృష్టి, స్థితి పాదము. దీని మీద మహర్లోకము అనేది ఒక ద్వారము. అది ఆధ్యాత్మిక సృష్టిలోకి దారిని ఇస్తుంది. ఈ మూడు తలల మీద ఉన్నవి ఆధ్యాత్మిక సృష్టిభాగాలైన జన, తప, సత్యలోకాలు. అవి వరుసగా అమృత, క్షేమ, అభయ మయాలి.

బ్రహ్మచర్యము తరువాత గృహస్థాశ్రమములో ప్రవేశించకుండా నేరుగా సన్యాసము స్వీకరించేవారు మూడు లోకముల బయట ఉన్న పై లోకములలో అనగా జన, తపస్, సత్యలోకములలో నివసిస్తారు. కాని గృహస్థాశ్రమమును స్వీకరించిన గృహస్థులు, భూలోక, భువర్లోక, సువర్లోకములలో నివసిస్తూ ఉంటారు.

ఈ లోకంలో విద్య(ఉన్న దాన్ని ఉన్నట్టుగా చూడటం) అవిద్య(లేని దాన్ని ఉన్నట్టుగా భావించడం, మాయలోపడటం) అని రెండు ఉన్నాయి. ఆ రెండు కూడా ఆ పరమాత్మను ఆశ్రయించి ఉన్నాయి. విద్య అనేది ముక్తికోసరం పైపైకి (ఉత్తర మార్గం మీదుగా) భగవంతుని చేరుకొనే మార్గము. అవిద్య అంటే పదార్థాలను భోగిస్తూ దక్షిణ మార్గం మీదుగా కింది కిందికి దిగజారుతూ జన్మ మృత్యు వలయంలో పడి ఉండేలా చేసే మార్గము.

సూర్యుడు ఎలా అయితే తన కిరణాలతో విశ్వం అంతటినీ ప్రకాశింప చేస్తూ కూడా, తాను వేరుగా ఉంటాడో అలాగే పరమాత్మ ఈ విరాట్ అండానికి, పంచ భూతములకు, పదకొండు ఇంద్రియాలకు, మూడు గుణాలకు, కారణం అయి ఉండే కూడా, వాటిలో ఉంటూ కూడా, వాటిని దాటి వేరుగా ఉంటాడు.

నారదా! నేను ఆ పరమాత్మ నాభి నుండి పుట్టిన కమలములో ఉద్భవించాను. (ఎలాగైతే తల్లి నాభి నుండి శిశువులు వేరుచేయబడు తున్నారో, అలాగే సృష్టి చేయడానికి గానూ పరమాత్మ నుండి, ఆయన అంశ అయిన బ్రహ్మ వేరుగా వచ్చాడు. కమలము అనగా లోకాల సంస్థానము. దానికి రేకులు చాలా ఉంటాయి కాబట్టి సృష్టి ప్రాచుర్యాన్ని

అది సూచిస్తుంది.)

ఈ సృష్టి యజ్ఞము చేయుటకు ఆ విరాట్పరుషుని అవయవములను మించిన యజ్ఞ సామగ్రి నాకు కనపడలేదు. ఆ పరమాత్మయే యజ్ఞపురుషుడు. ఆయనే యజ్ఞము. యజ్ఞము అనగా పూజాతోనూ, సమర్పణంతోనూ, భగవంతునితో సఖ్యం ఏర్పరచుకోడం. ఆ యజ్ఞమునకు యజ్ఞపశువులు, యూపస్తంభము, దర్బలు, యజ్ఞము చేయు భూమి, ఆయజ్ఞము చేయు కాలము, అన్నియజ్ఞసంభారములు, ఓషధులు, నెయ్యి, రసము, లోహములు, మట్టి, నీళ్లు, ఋక్కులు, యజుస్సులు, సామములు, నలుగురు హోతలు(బ్రహ్మ అధ్వర్యుడు, ఉద్గాత, హోత), వేరు వేరుయజ్ఞాల పేర్లు, వాటిలో ఉపయోగించే మంత్రములు, ఈయవలసిన దక్షిణలు, చేయవలసిన వ్రతములు, దేవతల పేర్లు, యజ్ఞ చేయవలసిన పద్ధతి, సంకల్పము, తంత్రము (చేసే విధానము, పద్ధతి) గతులు, మతులు, శ్రద్ధ, ప్రాయశ్చిత్తము (తపస్సు చేయాలని నిశ్చయము) సమర్పించడం---ఈ సమస్తమైన యజ్ఞ సామగ్రి విరాట్పరుషుడి అవయవాలనుంచే నేను సేకరించాను.

ఈ ప్రకారంగా నేను యజ్ఞసంభారములను ఆ విరాట్పరుషుని శరీర అవయవములనుండి సేకరించి, యజ్ఞపురుషుని ఉద్దేశించి ఈ సృష్టి యజ్ఞమును నిర్వహిస్తున్నాను. విరాట్పరుషుడి అవయవాలనుండి మొత్తం సామగ్రిని గ్రహించి ఆ సామగ్రితోనే యజ్ఞరూపుడైన అతనిని యజ్ఞము ద్వారా పూజించాను. తరువాత మరీచి మొదలగు తొమ్మిది మంది ప్రజాపతులు అందరూ ఏకాగ్రమైన చిత్తంతో ఆ పరమాత్మను పూజించారు.

ఆ తరువాతి కాలంలో మనువులు, ఋషులు, పితృదేవతలు, దేవతలు, దైత్యులు, మానవులు, ఆ పరమాత్మను ఉద్దేశించి యజ్ఞ యాగములను చేసారు. ఆ పరమాత్మకు ఏ గుణములూ లేవు. ఆయన నిర్గుణుడు. కాని సృష్టి మొదలు పెట్టేటప్పుడు తాను బ్రహ్మ, రుద్రుడు మొదలగు రూపములగా విడిపోయాడు. మాయను సృష్టించాడు. ఆ మాయద్వారా మహత్తత్వము మొదలగు గుణములను తాను గ్రహించాడు. ఆ పరమాత్మలోనే ఈ అనంత విశ్వము నిండి ఉంది.

నారదా! నేనుకూడా ఆపరమాత్మ ఆజ్ఞతోనే ఈ సృష్టి కార్యమును నిర్వర్తిస్తున్నాను. ఆ పరమాత్మ విష్ణువు అనే రూపంలో త్రిగుణములతో కూడిన ఒక మాయాశరీరమును ధరించి, నాచే సృష్టింపబడిన ఈ లోకములను పాలిస్తున్నాడు. ఆ పరమాత్ముని ఆజ్ఞతోనే శివుడు సంహార కార్యక్రమమును నిర్వర్తిస్తున్నాడు.

నారదా! నీవు అడిగిన ప్రశ్నలకు అన్నింటికీ సమాధానం చెప్పాను. ఈ అనంత విశ్వంలో ఆ పరమాత్మ కంటే వేరు అయిన వస్తువు ఏదీ లేదు. ఈ విశ్వం అంతటా ఆ పరమాత్మ నిండి ఉన్నాడు. సత్ అసత్ రూపములు కూడా ఆ పరమాత్మే. నేను కూడా నా చిత్తములో సదా ఆ పరమాత్మను నిలుపుకున్నాను. నా వాక్కు లోనూ, నా మనస్సులోనూ, నా ఇంద్రియములలోనూ, ఆయన ప్రభావం పూర్తిగా ఉంది. అందు వలన నేను ఏ దోషమూ చేయలేను. నా చర్యలన్నీ ఏ దోషమూ లేనివి. నేను పలికిన మాట, చేసే పని, ఎన్నటికినీ అసత్యములు కావు. నా ఇంద్రియములు కూడా అనుచితమైన పనులను చేయవు.

ఆయన దయ వలన నేను వేదములను అధ్యయనము చేసాను, తపస్సు చేసాను. ఇతర ప్రజాపతులందరూ నన్ను పూజిస్తారు. గౌరవిస్తారు. నేను యోగాన్ని అవలంబించి, అచంచలమైన మనస్సుతో ఆ పరమాత్మను ధ్యానిస్తాను. ఇంత చేసినప్పటికినీ, ఈ పరమాత్మ గురించి నేను తెలుసుకోలేక పోయాను. నాకే ఆ పరమాత్మ గురించి తెలియదే, ఇంక నా చేత సృష్టింపబడిన వారు ఎలా తెలుసుకోగలరు? అట్టి ఆ పరమాత్మ పాదములకు భక్తితో నమస్కరిస్తున్నాను.

నారదా! నీకు ఇంకొక విషయం తెలుసా! మాయను ఆ పరమాత్మ కల్పించాడు అన్నాను కదా! ఆకాశమునకు తాను ఎక్కడ మొదలయిందో ఎక్కడ అంతం అవుతుందో దానికే తెలియదు అలాగే సాక్షాత్తు ఆ పరమాత్మకే తాను సృష్టించిన మాయ గురించి, ఆ మాయ ఎంతవరకు విస్తరించిందో, దాని గురించి, పూర్తి గా తెలియదు. ఇంక ఈ సాధారణ మానవులు, దేవతా గణములు ఆ మాయను గురించి ఎలా తెలుసుకోగలరు? అందుకే ఈ మాయలో పడి కొట్టుకుంటున్నారు.

(మాయ అంటే అవిద్య. అంటే లేనిది ఉన్నట్టు అనుకోవడం. తాడును చూచి పాము అనుకోవడం. ఉదాహరణకు ఈ భూమి అంతా మనిషి పుట్టక ముందు నుండే ఉంది. మనిషి చచ్చిన తరువాతా ఉంటుంది. కానీ తన పరిమిత జీవిత కాలంలో “ఈ భూమి నాది..... సూది మొనమోపినంత కూడా ఎవ్వరికీ ఇవ్వను” అంటాడు మానవుడు. అదే మాయ. పుట్టిన వాడు చావక తప్పదని అందరికీ

తెలుసు. కానీ తాను చిరాయువు అనుకుంటూ ఉంటాడు. తనతో పాటు ఉన్న అందరిలో తనలో ఉన్న పరమాత్మే ఉన్నాడనీ, అందరిలో వెలుగుతున్న పరమాత్మ ఒకడే అని అందరికీ తెలుసు. కానీ సాటి వాడిని తిడతాడు, కొడతాడు, ద్వేషిస్తాడు, మోసం చేస్తాడు, ఆఖరుకు చంపుతాడు. అదే మాయ. భగవంతుడు మనకు అన్నీ ఇచ్చాడు. సస్యశ్యామలమైన భూములు, రత్నాలు, మణులు, మాణిక్యాలు, ఖనిజసంపదలు, రత్న గర్భ అయిన భూమిని ఇచ్చాడు. వర్షాలు కురిపించి స్వచ్ఛమైన నీరు, స్వచ్ఛమైనగాలి, వృక్షములు, మొక్కలు, ఆకు కూరలు, కాయకూరలు, పళ్లు, అన్నీ ఇచ్చాడు. చక్కగా అనుభవించ మన్నాడు. ఆనందించమన్నాడు. కాని మానవుడు ఏం చేస్తున్నాడు? పాద్మున్నే భిక్షాపాత్ర పట్టుకొని దేవుడిముందు బిక్షగాడి మాదిరి నిలబడి “స్వామీ! నాకు అది కావాలి, ఇది కావాలి” (ధన,కనక,వస్తు,వాహనాది అష్టైశ్వర్య సిద్ధర్థం, ఇష్టకామ్యార్థ సిద్ధర్థం, అష్టోత్తరశతనామాని పూజాం కరిష్యే) అని దేవులిస్తున్నాడు. అడుక్కుతింటున్నాడు. ప్రతిఫలాపేక్ష లేకుండా దేవుడికి నమస్కారం కూడా చెయ్యడం లేదు. పైగా తాను సంపాదించిన పాపపు సొమ్ములో దేవుడికి బంగారు కిరీటాలు, వజ్రకవచాలు, బంగారు తొడుపుల రూపంలో, లంచం ఇస్తున్నాడు. అదే మాయ. అవిద్య. తెలియనితనం.)

నారదా! అంతెందుకు! నీవు, నేను, రుద్రుడు, ఆ పరమాత్మ గురించి పూర్తిగా తెలుసుకోలేక పోయాము. ఇంక ఇతర దేవతా గణములు ఏం తెలుసుకుంటారు? తమకు తెలిసిందే పరమాత్మ తత్త్వము అనుకుంటారు. మనమందరమూ ఆ పరమాత్మ మాయా మోహంలో పడి ఉన్నప్పటికినీ, మన బుద్ధిని ఉపయోగించి ఈ జగత్తు అంతా పరమాత్మ మాయచే నిర్మించబడింది అని మాత్రము

తెలుసుకోగలిగాము.

నేను, నీవు, దేవతాగణములు అందరూ నిరంతరము ఆ పరమాత్ముని అవతార విశేషములను స్మరిస్తున్నా, గానం చేస్తున్నా, ఆ పరమాత్మ తత్త్వమును మాత్రము తెలుసుకోలేక పోతున్నాము. ఇంక ఆ పరమాత్మ గురించి నేను ఏమి చెప్పగలను, ఆ పరమాత్మకు నమస్కరించడం తప్ప!

నారదా! ఆ పరమాత్మకు జన్మలేదు. చావు లేదు. ఆయనే ఆద్వైతం. అనంతం. సర్వాంతర్యామి. ప్రతి కల్పంలోనూ తనను తాను సృష్టించుకుంటాడు. ఈ అనంత విశ్వాన్ని సృష్టించి పాలించి లయం చేస్తున్నాడు.

ఆ పరమాత్మకు విషయ వాంఛలు లేవు. పరమాత్ముడు సంపూర్ణ జ్ఞానానికి ప్రతీక. అన్ని ప్రాణులలో అంతరాత్మరూపంగా వెలుగుతున్నాడు. ఆ పరమాత్మ సత్యస్వరూపుడు. నిర్గుణుడు. సందేహాలకు అతీతుడు. ఆయనకు జనన,మరణాలు లేవు. ఆయన పరిపూర్ణుడు. ఆయనకంటే వేరు ఏదీ లేదు. ఆయన లాంటి వాడు మరొకడులేడు.

ఓ నారద మహర్షి! ఆ పరమాత్ముని తత్త్వమును కేవలము జ్ఞానులు, తపస్థంపన్నులు అయిన మహాబుధులు యోగులు మాత్రమే తెలుసుకొనగలరు. ఆ పరమాత్మ గురించి, ఆ పరమాత్మ అస్థిత్యమును గురించి తర్క వితర్కములు చేసే వాళ్ళకు ఆ పరమాత్మ ఎన్నటికీ కనిపించడు.

ఆ పరమాత్మ మొదటి అవతారము విరాట్పరుషుడు. కాలము, స్వభావము, ప్రకృతి, సత్, అసత్, ద్రవ్యము (మాస్), సత్త్వ, రజస్, తమోగుణములు, అహంకారము, జ్ఞానేంద్రియములు, పంచేంద్రియములు, చరాచర జగత్తు, ఇవన్నీ ఆ విరాట్పరుషుని స్వరూపములే.

ఓ నారదా! నేను(బ్రహ్మ), నువ్వు (నారదుడు), శివుడు, యజ్ఞపురుషుడైన విష్ణువు, దక్షుడు మొదలగు ప్రజాపతులు, స్వర్గలోకాధి పతులు, ఖగలోకాధిపతులు, మానవలోకాధిపతులు, పాతాళ లోకాధిపతులు, గంధర్వులు, విద్యాధరులు, చారణులు, యక్షులు, రాక్షసులు, ఉరగులు, నాగులు, ఋషులు, పితృదేవతలు, దైత్యులు, సిద్ధులు, దానవ ప్రముఖులు, ఇంకా ఇతరములైన భూత, ప్రేత, పిశాచములు, కూష్మాండములు, జలచరములు, మృగములు, పక్షిజాతులు, లోకములలోని సకల ఐశ్వర్యములు కలవారు, తేజస్సులు కలవారు, ఇంద్రియ శక్తులు కలవారు, మనోశక్తులు కలవారు, శారీరక బలము కలవారు, వీర్యము, శౌర్యము, బల పరాక్రమములు కలవారు, శోభస్కరమైన వారు, లజ్జావంతులు, సకల విభూతులు కలవారు, బుద్ధిమంతులు, ఆశ్చర్యకరములైనవి, ఆకారము ధరించినవి, ఆకారములు లేనివి, అన్ని కూడా ఆ పరమాత్మ స్వరూపములే.

ఓ నారదా! ఆ పరమాత్ముని అవతార విశేషములను ప్రాధాన్య క్రమంలో నీకు నేను వివరిస్తాను. ఆ పరమాత్ముని అవతార విశేషములు అనే కథా అమృతమును నీవు తనివిదీరా ఆస్వాదించు. పరమాత్మ అవతార విశేషముల కథలను విన్నవారికి, ఇతర కథలను

వినిన వాసనలు అన్నీ తొలగిపోతాయి.

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము ఆరవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము

ఏడవ అధ్యాయము.

(ఇక్కడ ఒక విషయం పాఠకులు గమనించాలి. ఈ భాగవత పురాణాన్ని ఇప్పుడు బ్రహ్మదేవుడు నారదుడికి చెబుతున్నాడు. ఈ విషయాన్ని శుక మహర్షి పరీక్షిత్తు మహారాజుకు చెబుతున్నాడు. అది విన్న సూతుడు శౌనకాది మహామునులకు నైమిశారణ్యంలో సత్రయాగ సందర్భంలో చెబుతున్నాడు. ఈ వరుస గమనించండి. ఇంక చదవండి.)

బ్రహ్మదేవుడు నారదునికి పరమాత్మ అవతార వీలా విశేషములను చెబుతున్నాడు. “ఓ నారదా! పరమాత్మ ఈ భూతలమును ఉద్ధరించడానికి వరాహ అవతారమును దాల్చాడు. ఆ వరాహముతో యుద్ధం చెయ్యడానికి వచ్చిన దైత్యుని అనగా హిరణ్యాక్షుని తన వాడి అయిన గోళ్లతో కోరలతో చీల్చి చంపాడు.

తరువాత పరమాత్మ, రుచి ప్రజాపతికి, ఆయన భార్య ఆకూతికి

కుమారుడుగా జన్మించాడు. ఆయన పేరు సుయజ్ఞుడు. ఆ సుయజ్ఞుని భార్య పేరు దక్షిణ. వాళ్ల సంతానమే దేవతలు. ఆ సుయజ్ఞుడి తాత గారు స్వాయంభువ మనువు (అనగా రుచి ప్రజాపతి తండ్రి). స్వాయంభువ మనువు తన మనుమని హరి అని పిలిచేవాడు.

నారదా! కర్దమ ప్రజాపతికి, ఆయన భార్య దేవహూతికి పరమాత్మ కపిలుడు అనే పేరుతో కుమారుడిగా జన్మించాడు. కపిలుడి తో పాటు కర్దముడికి ఇంకా తొమ్మిది మంది ఆడపిల్లలు అనగా కపిలుడికి చెల్లెళ్లు పుట్టారు. ఆ కపిలుడు తన తల్లి దేవహూతికి బ్రహ్మ విద్యను బోధించాడు. ఆమెకుమోక్షమును ప్రసాదించాడు. దేవహూతి ఇహలోక సుఖములను త్యజించి, వైకుంఠము చేరుకుంది.

అత్రిమహర్షి తనకు సంతానము కావలెననే కోరికతో ఆ పరమాత్మను ఆరాధించాడు. పరమాత్మ అత్రి మహర్షి ప్రార్థనను మన్నించాడు. “నేను నీకుకుమారుడిగా అవతరిస్తాను” అని వరం ఇచ్చాడు. అత్రికి, ఆయన భార్య అనసూయకు ఒక పుత్రుడు జన్మించాడు. ఆయనే దత్తాత్రేయుడు. యదు వంశస్థులు, హైహయులు ఆ దత్తాత్రేయుని సేవించి ఈలోకంలోనూ, పరలోకంలోనూ సకల సౌఖ్యాలు పొందారు.

నారదా! మొట్టమొదట నేను ఈ సృష్టిని చేయ సంకల్పించి తపస్సు చేసాను. నా తపస్సు ఫలితంగా సనక, సనంద, సనాతన, సనత్కుమారులు అనే ఋషులు జన్మించారు. వారు పుట్ట గానే అంతకు ముందు కల్పములో జరిగిన ప్రళయంలో నాశన మైన ఆత్మతత్త్వమును గురించి చక్కగా చెప్పారు.

ధర్ముడి భార్య పేరు మూర్తి. ఆమె దక్షుని కుమార్తె. పరమాత్మ ధర్మునికి, మూర్తికి, నరనారాయణుల రూపంలో ఆవిర్భవించాడు. పరమాత్మ ఒక్కడే అయినా, నరుడుగా, నారాయణుడుగా రెండు రూపములు తానే అయి జన్మించాడు. ఆ నరనారాయణులు అసమాన్య తపోశక్తి కలవారు. వారి తపస్సు భగ్నం చేయడానికి మన్నధుడు ఎంత ప్రయత్నించినా ఆయన వల్ల కాలేదు. ఆ పరమాత్మ నిర్గుణుడు, నిర్మలుడు. అందువలన మన్నధ బాణము అయిన కామము నరనారాయణులలో ప్రవేశించలేక పోయింది. అందువల్ల మన్నధ సైన్యము వారి తపస్సును భగ్నం చేయలేక పోయింది.

ఉత్తాన పాదుడి కుమారుడు ధ్రువుడు. ధ్రువుని సవతి తల్లి ధ్రువుని, అతని తండ్రి ఉత్తాన పాదుడి సమక్షంలోనే, కఠినమైన మాటలతో అవమాన పరిచింది. బాలుడైన ధ్రువుడు ఆ అవమానమును భరించలేక తపస్సుచేయడానికి వెళ్లిపోయాడు. ఆ పరమాత్మ ధ్రువుని తపస్సుకు మెచ్చి ఆయనకు ధృవపదమును అనుగ్రహించాడు. ఆ ధృవ పదమునకు పైన ఉన్న భృగువు మొదలగు మహాబుషులు, ఆ ధృవ పదమునకు కింద ఉన్న సప్త బుషులు ఆ ధ్రువుని స్తుతిస్తూ ఉంటారు.

వేనుడు అనే రాజు పరమ దుర్మార్గుడు. ఆయనను బ్రాహ్మణులు దారుణంగా శపించారు. దానితో ఆ వేనుడి రాజ్యము, పరాక్రమము, ఐశ్వర్యము సర్వనాశనం అయ్యాయి. పుత్రులు లేని కారణంగా నరకంలో పడిపోతున్నాడు వేనుడు. ఆ సమయంలో పరమాత్మ ఆ వేనుడిని రక్షించడానికి పృథువు అనే పేరుతో వేనుడికి

కుమారుడిగా జన్మించాడు. ఆ కుమారుడు తన తండ్రి వేనుడిని నరకం నుండి రక్షించాడు. ఆయనే పృథు మహారాజు. ఆయన ఈ భూమి మీద ఓషధులను విస్తరింపచేసాడు.

నాభి భార్య సుదేవి. ఆ దంపతులకు పరమాత్మ ఋషభ రూపంతో జన్మించాడు. ఆ ఋషభుడు అన్నీ సమానంగా చూచేవాడు. ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవాడు .ఇంద్రియములను జయించిన వాడు. ఎల్లప్పుడూ సమాధిలో ఉంటూ ఉండేవాడు. ఋషులు వర్ణిస్తూ ఉండే పరమహంస పదమును గురించి ధ్యానం చేసేవాడు.

పరమాత్మ హయగ్రీవ రూపంలో యజ్ఞమునుండి పుట్టాడు. ఆయన దేహము బంగారు కాంతితో ప్రకాశిస్తూ ఉండేది. ఆయన వేదమయుడు. యజ్ఞమయుడు. ఆయన సర్వ దేవతలకు పూజనీయుడు. ఆ హయగ్రీవుడు శ్వాస విడుచునపుడు, ఆయన ముక్కు రంధ్రముల నుండి వేదలక్షణములు గల వాక్కులు పుట్టాయి.

యుగాంతంలో జలప్రళయము సంభవించింది. అప్పుడు పరమాత్మ మత్స్యరూపము ధరించాడు. వైవస్వత మనువుకు దర్శనం ఇచ్చాడు. ఈ భూమి తానే ఒక నావలాగా తయారయి సమస్త జీవులకు ఆశ్రయం కల్పించింది. ఆ మహాప్రళయంలో కలిగిన భయంతో వేదములు నా ముఖం నుండి జారిపడిపోయాయి. మత్స్యరూపంలో ఉన్న పరమాత్మ ఆ వేదములను పట్టుకున్నాడు. ఆ ప్రళయకాల జలములలో సమస్త జీవులతో నిండి ఉన్న భూమి అనే నావను పునరుద్ధరించాడు.

దేవతలు, దానవులు అమృతం కోసరం మంధర పర్వతమును కవ్వముగా చేసి, వాసుకిని తాడుగా చేసి, పాల సముద్రమును చిలుకుతూ ఉంటే, పరమాత్మ కచ్చప రూపంలో ఆ మంధర పర్వతముకింద నిలిచి, ఆపర్వతము పాలసముద్రములో మునిగిపోకుండా తన వీపు మీద మోసాడు. తన వీపుమీద మంధర పర్వతము తిరుగుతూఉంటే ఆ పరమాత్మకు దురదతగ్గి సుఖంగా నిద్రించాడు.

దేవతలు అసురుల వలన కలిగిన భయంతో తనను ప్రార్థించగా, పరమాత్మ నృసింహుడుగా అవతరించి, గదను తీసుకొని తన మీదికి చంపడానికి వస్తున్న హిరణ్యకశిపుని, తొడలమీద వేసుకొని తన గోళ్లతో హిరణ్యకశిపుని వక్షస్థలము చీల్చి సంహరించాడు. దేవతల భయం పోగొట్టాడు.

ఒక గజరాజు తన రాణులతో ఒక కొలనులో జలక్రీడలు సలుపుతుంటే ఒక మొసలి ఆ గజరాజు కాలు పట్టుకొంది. అప్పుడు ఆ గజరాజు ఆ కొలనులో ఉన్న ఒక తామర పూవును తొండముతో ఎత్తి పట్టుకొని ఆ పరమాత్మను మనసారా తనను రక్షింపుమని ధ్యానించాడు. ప్రార్థించాడు. ఆ గజరాజు ప్రార్థనను విన్న పరమాత్మ వెంటనే ఆలస్యం చేయకుండా తన వాహనమైన గరుత్మంతుని మీద కూర్చుని, చక్రాయుధమును ధరించి, ఆ చక్రాయుధముతో ఆ మొసలిని సంహరించాడు. తనను మనసారా శరణువేడిన గజరాజును కాపాడాడు.

పరమాత్మ, అదితి సుతులలో చిన్నవాడుగా, వామనుడుగా జన్మించాడు. బలిచక్రవర్తి యజ్ఞము చేస్తుంటే ఆయన వద్దకు వెళ్లి తనకు మూడు అడుగుల భూమిని దానంగా ఇమ్మని అడిగాడు. ఆ భగవానుడు తన పాదములను ఉంచడం ద్వారా మూడు లోకములను ఆక్రమించాడు. మూడు అడుగులు దానంగా గ్రహించు మిషతో పరమాత్మ బలి చక్రవర్తి నుండి ముల్లోకాధి పత్యము స్వీకరించాడు. విష్ణుభక్తుడు, సన్మార్గుడు అయిన బలి నుండి ఐశ్వర్యములను గ్రహించుటకు యాచనకు పాల్పడ్డాడు పరమాత్మ.

నారదా! బలి చక్రవర్తికి శాశ్వతమగు వైకుంఠపథమును అనుగ్రహించడం కోసమే, అతని వద్ద నుండి ఇహలోకములలో లభించు అశాశ్వతములైన ఐశ్వర్యములను, ముల్లోకాధి పత్యమును, హరించాడు పరమాత్మ. సాక్షాత్తు పరమాత్మస్వరూపుడగు వామన మూర్తి బ్రాహ్మణ వటువు రూపంలో తన వద్దకు రాగానే, బలి చక్రవర్తి ఆయన పాదములను కడిగి ఆ పవిత్ర జలములను తన తల మీద చల్లుకొన్నాడు. “వచ్చినది విష్ణువు, నీ ముల్లోకాధి పత్యము అపహరించ డానికి వచ్చాడు” అని శుక్రాచార్యుడు వారించినా, శాపంతో నివారించినా, బలి చక్రవర్తి లక్ష్మపెట్టలేదు. మూడు అడుగుల భూమి దానంగా ఇస్తాను అన్న మాటకు కట్టుబడి ఉన్నాడు. వామన మూర్తి పాదమును ఉంచడానికి తన శిరస్సును సమర్పించాడు. ఆ పరమాత్మ పాద స్పర్శ కన్నా ఇంద్రలోకాధి పత్యము గొప్పది కాదు అని తన మనస్సులో తలంచాడు బలి చక్రవర్తి. ఆ కారణం చేతనే పరమాత్మ అతని స్వర్గలోకాధిపత్యమును అపహరించి అతనికి వైకుంఠలోకప్రాప్తిని అనుగ్రహించాడు.

నారదా! ఆ పరమాత్మ నీ హృదయాకాశంలో ప్రత్యక్షమై నీకు సంపూర్ణభక్తియోగమును, ఆత్మతత్త్వమును, భాగవత జ్ఞానమును బోధించాడు కదా! ఆ పరమాత్మను భక్తితో ధ్యానించే వారికి భాగవత జ్ఞానము కరతలామలకము కదా!

మన్వంతరంలో మనువుగా అవతరించి, దశదిశలయందు సుదర్శన చక్రస్వరూపమైప తన ప్రభావాన్ని విస్తరింపజేసి, దుష్టులైన రాజులను శిక్షించి, ముల్లోకములలోనూ సత్య లోకములోనూ తన కీర్తిని వ్యాపింపజేసాడు.

నారదా! ఆపరమాత్మ ఈ భూమి మీద ధన్వంతరి గా అవతరించాడు. కేవలం ధన్వంతరి అనే తన పేరు పలికితేనే చాలు సర్వరోగములు నివారించాడు. భూలోకంలో ఆయుర్వేదము అనే వైద్య శాస్త్రమును విస్తరింపచేసాడు.

భూలోకములో ఉన్న క్షత్రియులు వేదమార్గములను విడిచిపెట్టి, బ్రాహ్మణులకు ద్రోహం చేస్తూ, లోక కంటకులుగా మారి, నరక యాతనలు అనుభవించడానికి ఇష్టపడేవారిగా తయారైన సందర్భంలో, పరమాత్మ పరశురాముడిగా అవతరించి, క్షత్రియుల మీద ఇరువది ఒక్క సార్లు దండెత్తి, తన పరశువుతో క్షత్రియకులమును సమూలంగా నిర్మూలించాడు.

నారదా! మామీద ఎంతో దయగలవాడు, మాయను తన అభీనంలో ఉంచుకున్నవాడు, పూర్ణస్వరూపుడు అయిన పరమాత్మ,

ఇక్ష్వాకు వంశంలో, దశరథమహారాజుకు పెద్ద కుమారుడిగా, రాముడు అనే పేరుతో అవతరించాడు. సీతను పెళ్లి చేసుకున్నాడు. తండ్రి ఆజ్ఞను అనుసరించి భార్య సీతతోనూ, తమ్ముడు లక్ష్మణునితోనూ పదునాలుగు సంవత్సరములు అరణ్యవాసము చేసాడు. అరణ్య వాస సమయంలో లంకకు రాజైన రావణుడు అనే రాక్షసుడు రామునితో అకారణంగా వైరముపెట్టుకొని, రామలక్ష్మణులు ఆశ్రమములో లేని సమయంలో రాముని భార్య సీతను అపహరించాడు. రాముడు లంకా నగరానికి వానర సైన్యముతో దాడి వెడలాడు. లంకను నాశనం చేయ సంకల్పించాడు. రాముని కోపమునకు భయపడి సముద్రుడు రామునికి త్రోవనిచ్చాడు.

రావణుడు మహా బలవంతుడు. రావణుడు ఇంద్రునితో యుద్ధం చేస్తున్నప్పుడు ఇంద్రుని వాహనమైన ఐరావతము అనే ఏనుగు యొక్క దంతములు రావణుని వక్షస్థలమునకు గుచ్చుకొని విరిగిపోయాయి. ముల్లోకములను జయించిన రావణుడు వర గర్వితుడై తనకు ఎదురు ఎవరూ లేరని విర్రవీగుతుండేవాడు. రాముడు, తన భార్య సీతను అపహరించిన రావణుని, తన ధనుర్జాణములతో అవలీలగా సంహరించాడు.

ద్వాపరంలో ఉన్న రాజులు బలగర్వితులై, తమ అపారమైన సేనలతో, లెక్కలేనన్ని అకృత్యములు చేస్తూ భూమికి భారంగా తయారయ్యారు. భూభారాన్ని తగ్గించడానికి ఆ పరమాత్మ యదు వంశంలో శ్రీకృష్ణుడుగా అవతరించాడు. శ్రీకృష్ణతత్త్వము తెలుసుకోవడం మా వంటి వారికి కూడా చాలా కష్టము.

బాల్యములోనే తనకు పాలు ఇవ్వడానికి వచ్చిన పూతన అనే రాక్షసిని సంహరించడం, మూడవ మాసములోనే శకటము రూపములో వచ్చిన శకటాసురుడు అనే రాక్షసుని చంపడం, దోగాడే వయసు లోనే రెండు మద్ది చెట్ల నడుమ దూరి, వాటిని పడదోయడం లాంటి లీలలు ఆ పరమాత్మకు తప్ప వేరేవాళ్లకు సాధ్యమవుతాయా నారదా!

అంతేకాదు. నందవ్రజములో ఉన్న కాళిందీ మడుగులో విషపూరితమైన నీటిని తాగిన గోప బాలురను, పశువులను ఆ శ్రీకృష్ణుడు మాత్రమే కాపాడగలిగాడు. కాళిందీ మడుగులో విషమును చిమ్ముతున్న కాళీయుడు అనే పామును అక్కడి నుండి వెళ్లగొట్ట గలగడం ఆ శ్రీకృష్ణుడికి తప్ప పరులకు సాధ్యమా!

కాళీయుని మర్దించిన నాటి రాత్రి దావాగ్ని నందవ్రజములో ఉన్న ఎండి పోయిన చెట్లను, అడవిని కాల్చివేస్తోంది. నందవ్రజము చుట్టు మంటలు చుట్టుముట్టాయి. వ్రజములో ఉన్న ప్రజలందరూ తమకు మరణము తప్పదని భయపడ్డారు. అప్పుడు ఆ కృష్ణ పరమాత్మ వ్రజములో ఉన్న ప్రజలందరినీ కళ్లుమూసుకోమన్నాడు. ఆ మంటలను అదుపు చేసాడు. వ్రజవాసులను రక్షించాడు. ఈ లీల చేయడం కృష్ణుడికి తప్ప మరొకరికి సాధ్యమా!

కొంటే కృష్ణుని అల్లరి మితిమీరిపోతుంటే, కృష్ణుని కట్టడానికి తల్లి యశోద తాళ్లు తీసుకొని వచ్చింది. ఎన్ని తాళ్లు తెచ్చినా అవి కృష్ణుని కట్టడానికి సరిపోలేదు. అప్పుడు కృష్ణుడు నోరు తెరిచి ఆవలించగా, కృష్ణుని నోటిలో పదునాలుగు లోకములు నిండి ఉండటం చూచి

ఆశ్చర్యపోయింది యశోద. ఇది కలా లేక వైష్ణవ మాయా అని సందేహపడింది. అటువంటి కృష్ణుని వలన జ్ఞానమునకు ప్రతిరూపమైన పుత్రప్రేమను పూర్తిగా ఆస్వాదించగలిగినది తల్లి యశోద.

ఆ కృష్ణుడు చేయలేని పనిలేదు. తన తండ్రి నందుని వరుణపాశ భయము నుండి విముక్తుడిని చేసాడు. వ్యోమాసురుడు గోవులను ఒక గుహలో బంధిస్తే వాటిని విడిపించాడు. పగలంతా శ్రమచేసి రాత్రి ఆదమరిచి నిద్రిస్తున్న గోపకులను తన మాయాశక్తి ప్రభావంతో మాయ అంటే తెలియని వైకుంఠమునకు తీసుకొని వెళ్లగలిగాడు.

నందవ్రజములో ఉన్న గోపకులు నందుని ఆధ్వర్యములో ఇంద్రునికి పూజలు చేస్తుంటే, వాటిని కృష్ణుడు ఆపించగా, కోపించిన ఇంద్రుడు వరుసగా ఏడు రోజులు ఎడతెరిపి లేకుండా వర్షము కురిపించాడు. ఆ సమయంలో ఏడు సంవత్సరముల వయసు ఉన్న బాలుడైన శ్రీకృష్ణుడు తన చేతితో గోవర్ధన పర్వతమును ఎత్తి గొడుగు మాదిరి పట్టుకొని, దాని కింద వ్రజవాసులైన గోపకులను, గోవులను, ఏడు దినములు రక్షించాడు.

చల్లని పండు వెన్నెలలో, యమునా తీరంలో, బృందావనంలో, మురళి వాయిస్తున్న శ్రీకృష్ణుని మనోహరమైన మురళి గానామృతమును విని, కామోద్బీపితలైన గోపకాంతలు పరుగుపరుగున కృష్ణుని వద్దకు వచ్చి, రాసలీలలలో మునిగి ఉండగా, శంఖచూడుడు అనేయక్షుడు గోవులను అపహరించి నపుడు, ఆ శంఖచూడుని శిరస్సును ఖండించి గోవులను కాపాడాడు శ్రీకృష్ణుడు.

అంతే కాకుండా నారదా! ప్రలంబాసురుడు, ధేనుకాసురుడు, బకాసురుడు, కేశి, అరిష్టాసురుడు, మొదలగు అసురులు, చాణూర ముష్టికులు అనే మల్లయోధులు, కువలయా పీడము అనే పేరుగల ఏనుగు, కంసుడు, కాలయవనుడు, నరకాసురుడు, పౌండ్రక వాసుదేవుడు, శాల్వుడు, ద్వివిదుడు అనే వానరము, బల్వలుడు, దంతవక్త్రుడు, నాగ్నజిత్తు అనే రాజుకు సంబంధించిన ఏడు ఎద్దులు, శంబరాసురుడు, విదూరధుడు, రుక్మి మొదలగు వారు, కాంభోజి, మత్స్య, కురు, కేకయ, సృంజ మొదలగు దేశముల రాజులు, తనమీదికి యుద్ధానికి వచ్చినప్పుడు, కొంత మందిని తాను స్వయంగా సంహరించాడు, మరి కొంత మందిని బలరాముని చేత, అర్జునుని చేతా, భీముని చేతా సంహరింపజేసాడు. తన చేతిలో సంహరింప బడిన వారందరికీ వైకుంఠప్రాప్తిని కలుగజేసాడు పరమాత్మ. ఇటువంటి లీలలు ప్రకటించడం ఇతరులకు సాధ్యమా!

నారదా! కాల గతిని అనుసరించి మానవులు సంకుచిత స్వభావులుగా, అల్పాయుష్కులుగా, తయారవుతున్నారు. వారికి వేదాధ్యయనం కష్టంగా మారుతూ ఉంది. వేదములను అర్థం చేసుకోలేకపోతున్నారు. ఆ కారణం చేత భగవానుడు వేదవ్యాసుని రూపంలో అవతరించి, వేదములను విభజించి, పురాణములను, ఇతిహాసములను రచించి, వేదరహస్యములను వాటిలో ఇమిడ్చి అందరికీ అర్థం అయేటట్టు చేసాడు.

వేద విహిత కర్మలు ఎక్కువగా ప్రచారంలో ఉన్న రోజులలో బుద్ధుడిగా అవతరించి కొత్త ధర్మమును ప్రచారం చేసాడు.

కలియుగము అంత్య దశకు చేరుకున్నప్పుడు హరి యొక్క కథలను గానం చేసే వారు, వినే వారు అసలు ఉండరు. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులు అందరూ నాలుగవ జాతి అయిన శూద్రుల ధర్మమైన సేవా ధర్మమును ఆశ్రయిస్తారు. క్షత్రియులకు బదులు శూద్రులే పరిపాలనా బాధ్యతలను నిర్వహిస్తారు. వేద మంత్రములు మచ్చుకైనా వినిపించవు. అటువంటి సమయములో పరమాత్మ కల్కి అవతారము ధరించి కలియుగమును శాసిస్తాడు.

నారదా! సృష్టి చేసేటప్పుడు నేను, తపస్సు, ఋషులు, ప్రజాపతులు తొమ్మిది మంది, అదే విధంగా లోకపాలన చేసేటప్పుడు ధర్మము, విష్ణువు, మనువులు, దేవతలు, క్షత్రియులు, అదే విధంగా లయ కాలంలో రుద్రుడు, అధర్మము, కోపము, సర్పములు, అసురులు మొదలగు వారు, వీరందరూ ఆ పరమాత్మ యొక్క మాయావిభూతులే. ఏదీ పరమాత్మ కన్నా వేరు కాదు.

భగవానుడు తన వామనావతార సమయములో మూడు లోకములను ఆక్రమించు నపుడు, భూలోకము నుండి సత్యలోకము దాకా విశ్వమంతా కంపించింది. అప్పుడు పరమాత్మ తనయొక్క అపారమైన శక్తితోనే లోకముల నన్నిటినీ స్థిరంగా ఉంచాడు.

ఓ నారదా! నేను గానీ, నీ కన్నా ముందు పుట్టిన మునులు గానీ ఆ పరమాత్మ యొక్క మాయా విభూతులను గురించి, వాటి అంతము గురించి ఏ మాత్రమూ తెలుసుకోలేక పోయాము. మేమే కాదు వేయి పడగల ఆది శేషుడు కూడా నిరంతరమూ ఆ పరమాత్మ

గుణములు కీర్తిస్తూ ఉన్నా, ఆయన కూడా ఈ మాయ యొక్క
అంతము తెలుసుకోలేకపోయాడు. ఇంక ఇతరులు ఎలా
తెలుసుకోగలరు?

ఎవరైతే తనను నిష్కల్మష హృదయంతో, సంపూర్ణంగా శరణు
వేడుతారో, అటువంటి మానవులమీద ఆ పరమాత్మ తన అపారమైన
దయను ప్రసరిస్తాడు. అటువంటి మానవులు ఈ మాయను
సులభంగా దాటగలరు. పరమాత్మ మాయ గురించి కూడా
తెలుసుకోగలరు. అటువంటి భక్తులకు, తమ భార్యా బిడ్డల మీద,
ఇహలోక సుఖముల మీద మమకారములు, కోరికలు ఉండవు.

నారదా! ఆ పరమాత్మ యోగమాయను గురించి నాకు
తెలుసు. నేనే కాదు, నువ్వు, సనకసనందనాదులు, శివుడు,
ప్రహ్లాదుడు, స్వామిభువ మనువు, శతరూప, మనువు కుమారుడగు
ప్రియవ్రతుడు, ప్రాచీన బర్హి, ఋభుడు, ధ్రువుడు కూడా ఈ
యోగమాయ గురించి తెలుసుకున్నారు.

నారదా! వీరే కాదు, ఇక్ష్వాకువు, పురూరవుడు,
ముచుకుందుడు, జనకుడు, గాధి, రఘువు, అంబలీషుడు, సగరుడు,
గయుడు, యయాతి, మాంధాత, అలర్కుడు, శతధన్యుడు, అనుడు,
రంతిదేవుడు, భీష్ముడు, బలి, అమూర్తరయుడు, చిలీపుడు, సౌభరి,
ఉతంకుడు, శిబి, దేవలుడు, పిష్పలాదుడు, సారస్వతుడు అనగా దధీచి,

ఉద్ధవుడు, పరాశరుడు, భూరిషేణుడు, విభీషణుడు, హనుమంతుడు, శుకదేవుడు, అర్జునుడు, అర్షిషేణుడు, విదురుడు, శ్రుతదేవుడు మొదలగు మహాత్ములు కూడా ఈ యోగ మాయ గురించి తెలుసుకొన్న వారే.

నారదా! ఈ దేవ మాయను తెలుసుకోడానికి అందరూ అర్హులే. స్త్రీలు, శూద్రులు, యవనులు, హూణులు, పాపజీవులు చివరకు పశువులు, పక్షులు కూడా ఆ పరమాత్మయొక్క భక్తులను సేవించి వారి వల్ల ఉపదేశమును పొందితే, వారు కూడా ఈ దేవమాయను తెలుసుకోగలరు. వారి పరిస్థితే అలా ఉంటే ఇంక అనునిత్యము ఆ పరమాత్మను స్మరిస్తూ సేవిస్తూ ఉండే వారి మాట చెప్పడం ఎందుకు? అటువంటి వారు ఈ మాయలో నుండి త్వరగా బయటపడతారు.

జ్ఞానులు ఆ పరమాత్మను బ్రహ్మ అని కూడా పిలుస్తారు. బ్రహ్మ అనేది పరమాత్మ యొక్క ప్రాథమిక రూపము. బ్రహ్మము నిత్య సత్య స్వరూపము. నిరంతరసుఖదాయకము. శోకమునకు అతీతము. క్షోభ అనేది తెలియని తత్త్వము. అభయస్వరూపము. నిర్మలము. సత్ అసత్తుల కంటే భిన్నమైనది. అన్నింటినీ సమంగా చూచేది. ఆయన శబ్దమునకు వాక్కుకు అందడు. ఆయనను మాయ ఆవరించదు. ఆ బ్రహ్మ మాయాతీతుడు.

మునులు సతతము తమ మనస్సులను ఆ పరమాత్మ యందే లగ్నము చేసి భగవంతుని యందు ఉన్న భేదభావమును వదిలిపెడతారు. సమస్తఫలములను ఇచ్చే దాత ఆ పరమాత్మ ఒక్కడే.

సత్త్వ, రజస్ తమోగుణములు, మహతత్త్వము మొదలగు గుణములతో కూడిన కర్మలు అన్నీ ఆ పరమాత్మకే చెందుతాయి. మానవుడు తాను చేసే కర్మలన్నీ ఆ పరమాత్మ అనుగ్రహము వలననే చేయగలుగుతాడు. పంచభూతముల కలయికతో ఏర్పడిన ఈ దేహము, ఆ పంచ భూతములు విడిపోగానే, జీర్ణమై పోతుంది. కాని ఆ దేహములో ఉన్న జీవుడు నాశనం కాడు. కేవలము ఈ దేహమును వదిలి పెడతాడు. ఎందుకంటే మరణము దేహమునకే గానీ, జీవునకు కాదు. జీవుడు జన్మ రహితుడు. అందువలన దేహముతో పాటు నాశనము పొందడు.

నారదా! నీకు ఆ పరమాత్మస్వరూపమును సంక్షిప్తముగా చెప్పాను. జీవశక్తి, మాయాశక్తి రెంటికీ మించినవాడు శ్రీహరి. ప్రాణుల హృదయాలలో అనాసక్తంగా, సాక్షీభూతంగా ఉంటాడు. అందువల్ల ఈ మాయతో కానీ, జీవుడు చేసే కర్మలతోగానీ పరమాత్మకు ఎలాంటి సంబంధం లేదు.

నారదా! ఆ పరమాత్మ నాకు ఉపదేశించిన భాగవతమును నీకు సంక్షిప్తంగా చెప్పాను ఈ భాగవతములో ఆ పరమాత్మ విభూతులు సంక్షిప్తంగా వర్ణించాను. నీవు వాటిని విస్తరించు. నీవు ఆ పరమాత్మ విభూతులను బాగా విస్తరింపజేసి ప్రజలకు వివరించు. మానవులకు ఆపరమాత్మయందు భక్తి ప్రమత్తులు పెంచు.

నారదా! ఈ సృష్టికి సంబంధించిన లీలలు అన్నీ మాయా సంబంధమైననూ, అవి అన్నీ భగవంతునికి సంబంధించినవి అగుటచేత నిర్గుణమైనవి. ఆ భగవానుని మాయలను, అవతార లీలలను నిత్యమూ

కీర్తించేవాడికి, వినేవాడికి, స్తుతించే వాడికి, అతని ఆత్మ ఎప్పుడు కూడా భగవంతుని మాయచేత మోహింపబడదు. నిర్మలంగా ఉంటుంది.” అని బ్రహ్మ నారదునికి ఆ పరమాత్మ తత్త్వమును ఉపదేశించాడు.

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము ఏడవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము

ఎనిమిదవ అధ్యాయము.

పరీక్షిత్తు మహారాజు శుకయోగీంద్రులను చూచి ఇలా అన్నాడు. “ఓ శుకయోగీంద్రా! బ్రహ్మ చేత ఆజ్ఞాపించబడిన నారదుడు, లోకంలో పరమాత్ముని యొక్క గుణములను కీర్తించాడని, శ్రీహరి కథలను ప్రచారం చేసాడని చెప్పారు కదా! నారదుడు ఆ పరమాత్ముని అద్భుత లీలలను కథల రూపంలో ఎవరికి ఏ విధంగా ప్రచారం చేసాడో వివరించండి.

ఇప్పుడు నా మనస్సు రాగ ద్వేషములకు అతీతంగా, ఎటువంటి ఆసక్తులు లేకుండా నిర్మలంగా ఉంది. అటువంటి మనస్సును నేను శ్రీకృష్ణుని యందు లగ్నం చేసి ఈ శరీరమును వదిలిపెట్టడానికి వీలుగా నాకు ఆ పరమాత్ముని గాథలను వివరించండి.

ఎవరైనా ఆ పరమాత్మ మంగళకరములైన కథలను ప్రతి
నిత్యము శ్రద్ధగా విన్నా, కీర్తించినా, అటువంటిమానవుల హృదయాలలో
ఆ పరమాత్మ ప్రవేశిస్తాడు అని విన్నాను.

వర్షఋతువులో వచ్చే వరదలతో జలాశయములలో
మురికిగా తయారైన నీరు, శరదృతువులో తేరుకొని నిర్మలమైనట్టు,
శ్రీకృష్ణుని కథలను, లీలలను వింటూ ఉంటే, ఆ కృష్ణుడు వారి కర్ణ
రంధ్రముల ద్వారా వారి హృదయములలో ప్రవేశించి వారి
పాపములను పోగొడతాడు కదా!

ఎక్కడెక్కడో తిరిగి తిరిగి అలసి పోయి ఇల్లు చేరిన
పాంథుడు మరలా బయటకు వెళ్లడానికి ఇష్టపడనట్టు, ఒక సారి
కృష్ణలీలలను, కృష్ణుని కథలను చెవులలో అమృతం పోసినట్టు విన్న
భక్తుడు, మరలా ఇతర కథల జోలికిపోడు. కృష్ణుని పాదములను
విడువడు.

ఓ శుకమహర్షి! ఈ శరీరంలో ఉన్న జీవుడికి పంచ
భూతములతో ఎలాంటి సంబంధము లేదు. కానీ ఈ శరీరము
పంచభూతముల సంయోగముతో ఏర్పడింది. అంటే జీవునికి ఈ
దేహము ఎటువంటి కారణము లేకుండానే ఏర్పడిందా! లేక ఈ జీవుడు
పూర్వజన్మలో చేసిన కర్మల ఫలితంగా ఈ దేహం ఏర్పడిందా! ఈ
విషయం తమరికి బాగాతెలుసు. ఆ విషయ ములను నాకు వివరంగా
చెప్పండి.

ఈ లోకములను సృష్టించడానికి నియమించబడిన బ్రహ్మ ఆ పరమాత్మ బొడ్డులోనుండి పుట్టిన పద్మము లోనుండి ఉద్భవించాడు కదా! తరువాత ఆ పరమాత్మ విరాట్పురుషునిగా అవతరించాడు. అంటే విరాట్పురుషుడు నిరాకారుడు, నిర్గుణుడు అయిన పరమాత్మ కంటే వేరు కదా! విరాట్పురుషుడు కూడా సాధారణ మానవుని మాదిరి తల, చేతులు, కాళ్లతోనూ, పాడుగు, పాట్టి అవయవములతోనూ, నశించి పోయే దేహముతో ఉన్న వాడు అని చెప్పారు కదా! అది ఎలా సంభవము. ఆ విరాట్పురుషునికి కూడా చేతులు కాళ్లు తల, నాశనము అయ్యే దేహము ఉంటే, విరాట్పురుషునికి, లౌకిక పురుషునికి తేడా ఏముంటుంది?

సృష్టి చేయడానికి బ్రహ్మ ఆ పరమాత్మ నాభి కమలం నుండి పుట్టాడు. ఆ పరమాత్మ దయవలననే సృష్టిని చేస్తున్నాడు. ఆ పరమాత్మ యొక్క విరాట్ రూపమును దర్శించాడు.

ఈ విశ్వంలో సృష్టి, స్థితి, లయములకు కారకుడు, అంతటా తానే అయినవాడు, సర్వాంతర్యామి, అగు పురుషుడు తాను ఈ మాయకు అధిపతి అయినప్పటికినీ, ఆ మాయకు లోబడకుండా, ఆ మాయను తాకకుండా, ప్రత్యేకంగా ఎక్కడ శయనించి ఉంటాడు?

ఆ విరాట్పురుషుని అవయవముల ద్వారానే ఇంద్రుడు, వరుణుడు మొదలగు లోకపాలకులు, దేవతా గణాలు, వారికి నివాసములైన లోకములు కల్పించబడ్డాయి అని చెప్పారు కదా! కాని, మరొక చోట ముందు లోకములు పుట్టి, వాటికి లోకపాలకులు

నియమింప బడ్డారు అనీ, వారి ద్వారా విరాట్టురుషుని
అవయవములు అన్నీ కల్పించబడ్డాయి అని కూడా చెప్పారు కదా! మరి
ఇలా రెండు విధములుగా చెప్పడంలో ఏమైనా విశేషం ఉందా!

ఓ శుకమహర్షి! కల్పము, వికల్పము, వాటి పరిమాణము,
కాలము, ఆకాలములలో విధములు, భూత, భవిష్యత్, వర్తమాన
కాలములు, ఆ కాలముల యొక్క విధానములు, జీవుల యొక్క
ఆయుఃప్రమాణములు ఎంతెంత ఉంటాయో అన్నీ నాకు వివరించండి.

కాలమును ఎలా గుణిస్తారు. అందులో అత్యల్పపరిమాణము,
అత్యధిక పరిమాణము ఏమిటి? వాటిని తెలుసుకోవడం ఎలాగ?
కర్మలు ఎన్ని రకాలు? శుభ కర్మలు చేస్తే వచ్చే ఫలితాలు, అశుభ కర్మలు
చేస్తే వచ్చే ఫలితాలు ఎలా ఉంటాయి? కర్మలు చేసినందు వలన పొంద
దగిన స్థానములు, వాటి వివరాలు అన్నీ నాకు తెలియజేయండి.

దైవత్వము పొందడానికి, ఉత్తమ లోకములు కలగడానికి,
మానవులు ఏయే కర్మలు చెయ్యాలి. ఏయే కర్మలు చేస్తే మానవులకు
పుణ్యలోకములు కానీ, పాప లోకములు కానీ లభిస్తాయి. ఏయే
మానవులకు ఏ యే కర్మలు చేయడానికి అధికారము కలదో
తెలియజేయండి.

ఈ అనంత విశ్వంలో భూమి, పాతాళము, దిక్కులు,
ఆకాశము, గ్రహములు, నక్షత్రములు, పర్వతములు, నదులు,
సముద్రములు, ద్వీపములు మొదలగునవి ఉన్నాయికదా. వాటిలో
రకరకాల జీవజాలము ఉంది కదా! ఆ జీవజాలము ఎలా పుట్టింది. వాటి

ఉత్తత్తి ఎలాజరిగింది?

ఈ అనంత విశ్వంలో ఎన్నో బ్రహ్మాండాలు ఉన్నాయి కదా! వాటి లోపల ఉన్న పరిమాణము ఎంత? బయట ఉన్న పరిమాణము ఎంత? ఈ విశ్వంలో ఎంతో మంది మహాత్ములు జన్మించారు కదా! వారి జీవిత చరిత్రలు నాకు తెలియజేయండి. మానవులలో వర్ణాశ్రమ ధర్మములు ఏర్పడ్డాయి కదా! ఏ యే లక్షణములు, స్వభావములను అనుసరించి ఈ వర్ణాశ్రమ ధర్మములు ఏర్పడ్డాయి.

యుగములు, వాటి పరిమాణములు, ఆయా యుగము లలో ఆచరించవలసిన ధర్మములు, ఆ పరమాత్ముని యొక్క అవతార విశేషములు వాటి చరిత్రలు నాకు తెలియజేయండి.

పుట్టినప్పటి నుండి మరణించేవరకూ మానవులు ఆచరించ వలసిన సాధారణ ధర్మములు, విశేష ధర్మములు ఏమిటి? దైనందిన కర్మలు, వ్యాపారములు, సేవలు చేసే వ్యక్తులు ఆచరించ వలసిన ధర్మములు ఏమిటి? రాజర్షులు ఆచరించవలసిన ధర్మములు ఏమిటి? మానవులకు ఆపదలు కలిగినప్పుడు వారు ఆచరించ వలసిన ధర్మములు ఏమిటి?

మనకు ఉన్న తత్త్వములు ఎన్ని? వాటి లక్షణములు ఏవి? వాటి స్వభావములు ఏవి? భగవంతుని ఎలా ఆరాధించాలి? అధ్యాత్మ శాస్త్రములో చెప్పబడిన యోగముల గురించి చెప్పండి.

మహాయోగులు యొక్క ఐశ్వర్యము ఎలా ఉంటుంది?

యోగుల యొక్క సూక్ష్మ శరీరము ఎలా లయం అవుతుంది?
ఋగ్వేదము మొదలగు వేదముల గురించి, ఆయుర్వేదము
మొదలగు ఉప వేదముల గురించి, ధర్మశాస్త్రముల గురించి,
ఇతిహాసములు, పురాణములగురించి, వాటి లక్షణముల గురించి
నాకు వివరంగా చెప్పండి.

మానవులు సంసార సాగరంలో పడి కొట్టుకుంటుంటారు
కదా? వారు ఆ సంసారము అనే సముద్రమును ఎలా దాటగలరు?
దానికి తగిన సాధనముఏది? విక్రమము అంటే ఏమిటి? వినాశము
అంటే ఏమిటి? ఈవిశ్వంలో ప్రాణులు ఎలా పుడుతున్నారు? ఎలా
లయం అవుతున్నారు? వైదిక కర్మలు అనగా నేమి? ధర్మము, కామము,
అర్థము వాటి గురించి వివరించండి.

ప్రళయ కాలంలో జీవులు అన్నీ ఎలా లయం అవుతాయి?
దుర్మార్గులు ఎలా పుడతారు? ఎందుకు పుడతారు? జీవుడు ఈ
సంసారంలో ఎలా బంధింపబడతాడు? ఆ బంధముల నుండి ఎలా
విడిపడతాడు? ఆ బంధముల స్వరూపము ఏమిటి?

భగవంతుడు సర్వస్వతంత్రుడు అన్నారు కదా! మరి ఈ
మాయతో ఎందుకు క్రీడిస్తున్నాడు? అవసరం ఏమిటి? ప్రళయ
కాలంలో ఈ మాయ ఏమవుతుంది? భగవంతుడు ఈ మాయను
విడిచిపెడతాడా! లేక సాక్షీభూతంగా చూస్తూ ఉంటాడా?

ఓ శుకమునీంద్రా! నేను నీ శరణుజొచ్చాను. నేను అడిగిన
విషయములను, నేను అడగకుండా మరిచిపోయిన విషయములను

దయతో నాకు వివరించండి. నాసందేహములను అన్నిటినీ తీర్చండి.

ఓ మునీంద్రా! నీవు బ్రహ్మదేవునితో సమానుడవు. లోకంలో మానవులు మీ వంటి పెద్దలు జ్ఞానులు ఆచరించిన విషయములనే ఆచరిస్తూ ఉంటారు. నేను కూడా మీ అడుగు జాడలలో నడవవలెనని అనుకుంటున్నాను. బ్రాహ్మణ శాపముచేత నాకు ఏడు దినములలో మరణం సంభవించబోతోంది. కాని నాకు ఆ శాపము వలన భయం ఏ మాత్రం లేదు. నీ వాక్కులు అనే అమృత పానం చేస్తున్న నాకు భయం అనేది ఏమిటో తెలియదు. కాబట్టి నా సందేహములను తీర్చండి” అని అడిగాడు పరీక్షిత్తు మహారాజు.

పరీక్షిత్తు మహారాజు అడిగిన ప్రశ్నలకు శుకుడు ఈ విధంగా సమాధానం చెప్పసాగాడు.

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము

ఎనిమిదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము
ద్వితీయ స్కంధము
తొమ్మిదవ అధ్యాయము.

పరీక్షిత్తు మహారాజు అడిగిన ప్రశ్నలకు శుక మహర్షి ఈ విధంగా సమాధానాలె చెప్పడం మొదలెట్టాడు.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! నీవు అడిగిన ప్రశ్నలకు అన్నిటికీ సరి అయిన సమాధానాలు చెబుతున్నాను. శ్రద్ధగా విను.

మానవులు సహజంగా కలలు కంటూ ఉంటారు. ఆ కలలలో వివిధము లైన దృశ్యములను చూస్తూ ఉంటారు. అనుభూతులు పొందుతూ ఉంటారు. మెలుకువ రాగానే ఏమీ గుర్తు ఉండవు. మానవునికీ ఆ కలలకూ ఎలాంటి సంబంధము లేదు. అలాగే ఆత్మకూ దేహమునకు, దేహముతో చేసే పనులకూ ఎలాంటి సంబంధము లేదు. కాని ఆత్మకు, దేహధారులకు, మధ్య మాయ అనేది ఒకటి ఉంది. ఆ మాయయే దేహధారులను ఒక విధమైన మోహంలో పడేస్తూ అన్ని కర్మలు చేయిస్తూ ఉంటుంది. ఆ మాయ లేకపోతే పరమాత్మకు దేహధారికి ఎలాంటి సంబంధము లేనే లేదు.

ఈ మాయ అనేది చాలా రూపములు కలిగి ఉంటుంది. ఆ మాయా ప్రభావం చేతనే ఆత్మ, జీవాత్మగా ఎన్నోరూపాలతో ప్రకాశిస్తున్నాడు. అంటే బాల్కము, యౌవనము వృధ్యాప్యములలో వివిధ రూపాలు ధరిస్తున్నాడు. ధనికుడు, పేదవాడు ఇలా రకరకాలుగా వ్యక్తీకరింపబడుతున్నాడు. జీవుడు ఈ మాయా ప్రభావంలో పడి నేను,

నాది. అనే మోహంలో పడుతున్నాడు.

లోపల ఉన్న జీవుడు, బయట ఉన్న ప్రకృతి చాలా బలమైనవి. ఎప్పుడైతే జీవుడు బాహ్యంలో ఉన్న ప్రకృతిని, విషయసుఖాలను విడిచి పెట్టి, నేను నాది, నువ్వు, నీది అనే భేదభావమును వదిలిపెట్టి, అంతర్ముఖుడై ఆత్మ దర్శనం చేస్తాడో, అప్పుడు అతనికి ఏ భయమూ ఉండదు. పరిపూర్ణుడవుతాడు. శుద్ధసత్త్వగుణప్రధానంగా ప్రకాశిస్తాడు.

బ్రహ్మ నిర్మలమైన హృదయంతో పరమాత్మను గురించి తపస్సు చేసాడు. ఆ తపస్సుకు సంతృప్తి చెందాడు పరమాత్మ. బ్రహ్మకు తన చిద్రూపాన్ని చూపించాడు. ఆత్మ తత్వాన్ని బోధించాడు. తరువాత బ్రహ్మదేవుడు పద్మంలో కూర్చుని ఈ సృష్టిని ఎలా చెయ్యాలా అని ఆలోచిస్తున్నాడు. కాని సృష్టి చేయడానికి తగిన విధివిధానాలను తెలుసుకోలేకపోయాడు.

ఆ సమయంలో రెండు అక్షరముల శబ్దము ఒకటి నీటి లోనుండి వినపడింది. ఆ శబ్దము రెండు సార్లు వినిపించింది. ఆ శబ్దములో మొదటి అక్షరము త రెండవ అక్షరము ప. ఈ తప తప అనే శబ్దమును విన్నాడు బ్రహ్మ. ఆ శబ్దమే విషయ వాంఛలకు దూరంగా ఉన్న మానవులకు లభించిన ధనము అని అనుకున్నాడు.

ఆ తప అనే శబ్దము ఎక్కడ నుండి వచ్చిందా, ఎలా వచ్చిందా అని పరికించాడు బ్రహ్మ. నాలుగు పక్కలా దృష్టిసారింపాడు. ఎవ్వరూ కనపడలేదు. బ్రహ్మ మరలా తన ఆసనము మీద కూర్చున్నాడు. ఆ తప అనే శబ్దానికి అర్థం ఎవరో తనను తపస్సు చేయమని

ఆదేశిస్తున్నారు అని అనుకున్నాడు. ఆ తపస్సు చేయడం కూడా తన మేలు కొరకే అని అనుకున్నాడు. వెంటనే తపస్సు చేయడం మొదలు పెట్టాడు బ్రహ్మ. (జలాశయాలలో నీరు ఒడ్డును తాకుతుంటే తప తప అనే శబ్దము వినిపించడం సహజమే కదా. ఆ తప అనే శబ్దమే తనను తపస్సు చేయమని ఎవరో ఆదేశిస్తున్నారు అని బ్రహ్మ మనసులో తట్టింది.).

బ్రహ్మగారు ప్రాణవాయువును బంధించాడు. ఇంద్రియములను తన స్వాధీనంలో ఉంచుకున్నాడు. ఏకాగ్రచిత్తంలో వేయి సంవత్సరాలు తపస్సు చేసాడు.

బ్రహ్మ చేసిన తపస్సుకు సంతోషించాడు పరమాత్మ. బ్రహ్మకు తన లోకాన్ని చూపించాడు. అదే వైకుంఠము. వైకుంఠములో ఎటువంటి బాధలు లేవు. మోహము లేదు. భయం లేదు. అన్ని లోకముల కంటే గొప్పలోకం వైకుంఠము. పుణ్యం చేసుకున్న వారు, ఆత్మ జ్ఞానం పొందిన వారు మాత్రమే వైకుంఠానికి రాగలరు.

అంతే కాదు, వైకుంఠములో సత్త్వగుణము, రజో గుణము, తమోగుణము గానీ, వాటి కలయిక గానీ, మచ్చుకైనా కనిపించవు. అక్కడ ఉన్నదంతా ఏ గుణము లేని నిర్గుణ తత్త్వము. వైకుంఠములో కాలము లేదు. కాలం గడవడం గానీ, కాలానుగుణంగా వస్తువులు నాశనం అవడం గానీ లేదు. రాగద్వేషములు, ఇష్టాఇష్టాలు లేవు. లౌకికములు అయిన ప్రాపంచిక సుఖములు, దుఃఖములు, లేవు. ఆ సుఖదుఃఖములను కలిగించే మాయకూడా అక్కడ లేదు. అక్కడ ఉన్నవారంతా భగవంతుని సేవలో నిమగ్నమైన వాళ్లే.

అక్కడ ఉన్న వాళ్ల వేషధారణ కూడా వైకుంఠమునకు తగ్గట్టే ఉంది. అక్కడ ఉన్న వాళ్లు అందరూ నీలమేఘచ్ఛాయతో మెరిసిపోతున్నారు. వాళ్ల కళ్లు తామరపూల రేకుల మాదిరి ఉన్నాయి. అందరూ పసుపు పచ్చని పీతాంబరములు కట్టుకొని ఉన్నారు. అత్యంత సుందరాకారులు. చాలా సుకుమారంగా ఉన్నారు. అందరికీ నాలుగు చేతులు ఉన్నాయి. అందరూ రత్నములు ముత్యములు తో చేయబడ్డ ఆభరణములు ధరించి ఉన్నారు. అందరూ కిరీటధారులే.

మేఘములతో దట్టంగా ఉన్న ఆకాశంలో మెరుపు మెరిస్తే ఎలా ఉంటుందో, వైకుంఠము అలా ఉంది.

వైకుంఠములో లక్ష్మీదేవి నిరంతరమూ శ్రీమన్నారాయణుని పాదసేవనం చేస్తూ, విష్ణు కీర్తిని గానం చేస్తూ ఉంటుంది.

అటువంటి వైకుంఠములో సునందుడు, నందుడు, ప్రబలుడు మొదలగు పార్శ్వదులతో సేవింపబడుతూఉన్న శ్రీమహావిష్ణువును బ్రహ్మదేవుడు చూచాడు.

ఆ మహావిష్ణువు చూపులలో దయ, ఆనందము ఉన్నాయి. ఆయన పెదాల మీద చిరునవ్వు ఉంది. చతుర్భుజుడు, పీతాంబరధారి, వక్షస్థలమున శ్రీలక్ష్మిని ధరించిన విష్ణువును చూచాడు బ్రహ్మ.

ఆ శ్రీమహావిష్ణువు 25 శక్తులతో విరాజిల్లుతున్నాడు.

యోగీశ్వరేశ్వరుడు, యోగుల హృదయ సింహాసనములను అధిష్టించి
ఉన్న వాడు అయిన శ్రీమహా విష్ణువు ఆ వైకుంఠములో
సింహాసనమును అధిష్టించి ఉన్నాడు.

(25 శక్తులు అంటే ప్రకృతి, మహతత్త్వము, బుద్ధి,
అహంకారము, మనస్సు, 10 ఇంద్రియములు, 5 తన్మాత్రలు(శబ్దము,
రూపము, స్పర్శ, రసము, గంధము) పంచ భూతములు
(వృథివి,ఆకాశము,అగ్ని,వాయువు,నీరు) మొత్తము 25)

పరమాత్మ దర్శనం కాగానే బ్రహ్మకు ఒళ్లంతా పులకించింది.
కళ్లనిండినీళ్లు నిండాాయి. పరమాత్మ పాదములకు భక్తితోనమస్కారం
చేసాడు (బ్రహ్మ).

తన పాదములకు నమస్కరిస్తున్న బ్రహ్మను రెండు చేతులతో
లేవదీసాడు పరమాత్మ. ఆయనతో మృదుమధురంగా ఇలా అన్నాడు.

“ఓ బ్రహ్మదేవా! నీవు సృష్టి చేయవలెను అనే కోరికతో నా
గురించి తపస్సు చేసావు. నీ తపస్సుకు నేను సంతృప్తి చెందాను. నీకు
ఏమి వరము కావాలో కోరుకో ప్రసాదిస్తాను. నిన్ను తపస్సు చేయమని
తప తపమనే శబ్దములతో నేనే నిన్ను ప్రేరేపించాను. నా ప్రభావంతోనే
నీవు ఈ వైకుంఠమును దర్శించగలిగావు.

నీవు సృష్టి చేయవలెనని సంకల్పించావు. సృష్టికి
పూనుకున్నావు. కానీ నీకు ఏమి చెయ్యాలో ఎలా చెయ్యాలో

తెలియలేదు. అప్పుడు నేను నీకు తప తప శబ్దమును వినిపించి
తపస్సు చేయాడానికి ప్రోత్సహించాను. అప్పుడు నువ్వు నా గురించి
తపస్సు చేసావు. ఎందుకంటే నేనే తపస్సుకు ఆధారము. తపస్సే నా
హృదయము. తపస్సు నా శక్తి. ఆ తపశ్శక్తి చేతనే నేను ఈ విశ్వమును
సృష్టిస్తున్నాను లయం చేస్తున్నాను. తపస్సుకు అంతశక్తి ఉంది.” అని
అన్నాడు పరమాత్మ.

ఆ మాటలు విన్న బ్రహ్మ ఇలా అన్నాడు. “భగవాన్! ఈ అనంత
విశ్వంలో ఉన్న ప్రాణులకు నీవు అభిపతివి. అందరి హృదయాంత
రాళాల్లో నీవు నివసిస్తున్నావు. నీకు ఉన్న అసమాన ప్రతిభా పాటవాల
చేతనే నీవు అందరి హృదయములలో ఉన్న సంకల్పములను,
కోరికలను తెలుసుకోగలుగుతున్నావు. నా హృదయములో మెదులు
తున్న భావములను కోరికలను కూడా నీవు తెలుసుకున్నావు. నా
కోరికలను నెరవేర్చు. నాకు నీ స్థూలరూపము, సూక్ష్మరూపము
దర్శించగలిగే శక్తిని ప్రసాదించు.

ఓ మాధవా! సాలెపురుగు ఎలాగయితే తన నోటి నుండి వచ్చే
రసం ద్వారా దారాన్ని సృష్టించి గూడు అల్లుకొని, మరలా ఆ దారమును
తన నోటిలోకి లాక్కుంటుందో, అలాగే నీవు కూడా నీ మాయాశక్తి చేత
బ్రహ్మగా సృష్టించి, విష్ణువుగా పోషించి, శివుడుగా మరలా నీలోనే
లయం చేసుకుంటున్నావు. ఆ పరంపరలోనే సృష్టిచేయాడానికి నన్ను
నియమించావు. సృష్టి ఎలా చెయ్యాలో నాకు కూడా తెలియజెయ్యి.

నీవు నాకు చెప్పిన విషయములను తు చ తప్పకుండా
పాటిస్తాను. నీవు చెప్పినట్టే సృష్టి చేస్తాను. నీ వలన తత్త్వ జ్ఞానమును

ఉపదేశముగా పొందిన నేను నీ ఆజ్ఞమేరకు సృష్టి చేస్తాను. కానీ నేనే ఈ సృష్టి చేస్తున్నాను అన్న అహంకారాన్ని నా మనసులోకి రానివ్వకు.

ఓ దేవా! నీవు నాకు ఒక మిత్రుడిగా సహకరిస్తున్నావు. అది నా అదృష్టము. స్థిరమైన చిత్తముతో నేను ఈ సృష్టిని చేయడానికి నాకు సహకరించు. నేను నీ సఖుడను అయినా నీ సేవకుడను మాత్రమే. “నేనే పరమాత్మను. నేనే స్వతంత్రుడను. నేనే ఇదంతా చేస్తున్నాను” అని ఎప్పుడూ అనుకోను. అలాంటిభావాలు నాలో కలుగకుండా చూడు.” అని ప్రార్థించాడు బ్రహ్మ.

బ్రహ్మదేవుని మాటలు విన్న పరమాత్మ ఇలా అన్నాడు. “నీకు పరమ గుహ్యమైనది, విజ్ఞానవంతమైనదీ, రహస్యమైనదీ, అయిన జ్ఞానమును నీకు ఉపదేశిస్తాను. స్వీకరించు.

నేను ఏమిటో, నా స్వరూపము, స్వభావము ఏమిటో, నా స్వరూపము ఏ పరిమాణంలో ఉందో, నేను ఏ ఏ విధములైన గుణములు కలిగిఉంటానో, నా వివిధ రూపములు, లీలలు, అన్నీ కూడా నీకు వివరిస్తాను. నా కృప వలన నీకు పైన చెప్పిన అన్ని విషయములు, యదార్థమైన అనుభవపూర్వకంగా సంపూర్ణంగా లభిస్తాయి.” అని చెప్పాడు పరమాత్మ.

(ఇక్కడి నుండి నాలుగు శ్లోకములను చతుశ్లోకి భాగవతము అంటారు. అంటే పరమాత్మ బ్రహ్మకు ఈ నాలుగు శ్లోకములలో భాగవతము అంతటినీ ఉపదేశించాడు. ఇంతకు ముందు బ్రహ్మ

పరమాత్మను నాలుగు ప్రశ్నలు అడిగాడు.

- 1.నీయొక్క ప్రాకృతము, అపాకృతము అయిన రూపము ఎట్టిది?
- 2.మాయ అనగా నేమి? యోగ మాయ అనగా నేమి?
- 3.ఈ మాయ, యోగ మాయలతో నీవు ఈ లోకములలో సృష్టిని ఒక ఆట మాదిరి ఎలా నిర్వహిస్తున్నావు. జీవులతో ఎలా ఆడుకుంటున్నావు?
- 4.నీ ఆజ్ఞమేరకు నేను ఈ సృష్టిని చెయ్యాలి అంటే, నీ ఉపదేశము మేరకునేను ఏమి చెయ్యాలి? ఈ సృష్టిని ఎలా నిర్వహించాలి?

బ్రహ్మ అడిగిన ఈ నాలుగు ప్రశ్నలకు పరమాత్మ నాలుగు శ్లోకములలో సమాధానం ఇచ్చాడు. దానినే చతుశ్లోకీ భాగవతము అంటారు. ఈ నాలుగు శ్లోకములలో భాగవత సారము అంతా ఇమిడిఉంది. ఈ నాలుగు శ్లోకములను ఆధారము చేసుకొని వ్యాసుడు 18,000 శ్లోకములతో భాగవతమును రచించాడు. మొదట ఈ నాలుగు శ్లోకములలో భాగవతమును పరమాత్మ బ్రహ్మ దేవునికి ఉపదేశిస్తే, తరువాత బ్రహ్మ ఆనాలుగు శ్లోకములను విస్తరించి నారదునికి చెప్పాడు. నారదుడు వ్యాసునికి ఇంకా విస్తరించి చెప్పాడు. నారుడుడు చెప్పిన దానిని వ్యాసుడు ఇంకా విస్తరించి, అనేక కథలు, గాథల రూపంలో భాగవతమును రచించాడు. దానిని వ్యాసుడు తనకుమారుడు శుకునికి చెబితే, శుకుడు పరీక్షిత్తుకు చెప్పాడు. ఆ భాగవత పురాణమును విన్న సూతపౌరాణికుడు శౌనకుడు మొదలగు ఋషులకు నైమిశారణ్యంలో సత్రయాగ సందర్భంలో చెప్పాడు. ఆ ప్రకారంగా భాగవత పురాణము ఈ లోకానికి అందించబడింది. ప్రస్తుతము ఉన్న భాగవతములో అనేక కథలు ఉన్నప్పటికినీ అవి అన్నీ పరమాత్మ బ్రహ్మకు చెప్పిన నాలుగు శ్లోకముల సారము అని గుర్తించాలి. ఇంక ఆ నాలుగు శ్లోకముల గురించి

తెలుసుకుందాము.)

1.అహమేవాసమేవాగ్రే నాన్యదత్ సదసత్త్వరమ్।

పశ్చాదహం యదేతచ్ఛ యో2వశిష్టేత సో2స్త్వహమ్॥

ఈ సృష్టికి పూర్వము నేను ఒక్కడినే ఉన్నాను. నా కంటే వేరుగా సూక్ష్మరూపంలో గానీ, స్థూల రూపంలో గానీ, వాటికి కారణ భూతంగా వేరే ఏ వస్తువుగానీ, (ప్రకృతి లాంటి వస్తువు గానీ) వేరు ఎవరూ లేరు. ఈ సృష్టి అంత్యము అయిన తరువాత కూడా నేను ఒక్కడినే ఉంటాను. ప్రళయకాలంలో కూడా నేను ఒక్కడినే మిగిలి ఉంటాను.నా కన్నా పరమైనది వేరే ఏదీ లేదు.

(ఇది పరమాత్మ గురించి మనకు తెలుసుకోవలసినది. పరమాత్మ చెప్పిన ప్రకారము సర్వకాల సర్వావస్థలయందు ఉండేది పరమాత్మ ఒక్కడే. బ్రహ్మ, విష్ణువు,శివుడు, ఇంద్రుడు అన్నీ ఆయన స్వరూపాలే. వేరు వేరుకాదు. ఆ పరమాత్మ ఆది పురుషుడు. సనాతనుడు. పురాణ పురుషుడు. ఆ పరమాత్మసంకల్పంచేతనే బ్రహ్మ పుట్టాడు. ఇదే పరతత్త్వము. ఇదే మనకుభాగవతము, భగవద్గీత బోధించింది. ఇదేమనకు తెలుసుకోవలసిన సత్యము.

ఇక్కడ మనకు ఒక సందేహం వస్తుంది. పరమాత్మ ఒక్కడే అయినప్పుడు ప్రళయం తరువాత ఈ సృష్టి అంతా ఎలా జరిగింది అని. చిన్న ఉదాహరణ. ప్రిసిడెంట్ ఆఫ్ ఇండియా తిరుమలకు వస్తున్నారు అని ప్రకటించారు. అంటే ప్రిసిడెంటు ఒక్కడూ రైల్వే టిక్కెట్టు కొనుక్కొని

తిరుపతి వెళ్లడు కదా. ఆయన వెంట అంగ రక్షకులు, సిబ్బంది, పదుల సంఖ్యలో ఉంటారు కదా. అలాగే సృష్టికి పూర్వము, సృష్టి తరువాత, ప్రళయ కాలంలో నేనే ఉంటాను అంటే పరమాత్మ ఒక్కడే కాదు. ఈ సమస్త సృష్టి అంతా సూక్ష్మరూపంలో, అవ్యక్తంగా, ఉంటుంది అని అర్థం. మన ఇంటి ఎదురుగుండా ఖాళీస్తలం ఉంది. ఎండా కాలంలో అంతా ఎండి పోయి, రాళ్లు, దుమ్ము, ధూళి, మట్టి ఉంటుంది. వానాకాలం రాగానే వానలుకురవగానే ఆ స్థలం అంతా మొక్కలతో నిండి పోతుంది. ఏపుగా పెరిగి ఆ స్థలంమొత్తం ఆక్రమిస్తాయి. ఈ మొక్కల విత్తనాలు మీరు వెయ్యలేదు. మీరు పెంచలేదు. అసలు మీకేమీ తెలియదు. అంటే ఇవన్నీ సూక్ష్మరూపంలో ఉన్నాయి. వానాకాలంలో ప్రకటితం అయ్యాయి. మరలా ఎండాకాలంలో సూక్ష్మరూపంలోకి వెళ్లిపోతాయి. దీని వెనక ఉండి నడిపించేది పరమాత్మ. ఆయన ఒక్కడే. ఇదే ఈ శ్లోకంలో పరమాత్మ బ్రహ్మదేవునికి ఉపదేశించింది. వ్యాసుడు లాంటి మహాసురుషులు అన్ని యుగాలలో ఉంటారు. వారికి నాశనము లేదు. కాకపోతే వారికి పూర్వజన్మ జ్ఞానం ఉంటుంది. మనకు ఉండదు. కాబట్టి పరమాత్మ ఒక్కడే. ఆయన కంటే భిన్నమైనది వేరే లేదు. అదీ ఈ శ్లోకము యొక్క భావము.)

2. ఋతే2ర్థం యత్ప్రతీయేత న ప్రతీయేత చాత్మని|

తద్విద్యాదాత్మనో మాయాం యథా భాసో యథా తమః||

పరమాత్మ, మాయ. ఈ రెండూ వేరు వేరుగా ఉన్నాయి. పరమాత్మను తెలుసుకుంటే మాయ అదృశ్యమై పోతుంది. మాయలో పడితే పరమాత్మ గోచరం కాడు. చీకట్లో ఉంటే ఏమీ కనిపించదు. వెలుగులోకి వస్తే అన్నీ కనిపిస్తాయి అంటే చీకటి అదృశ్యమైపోతుంది.

ఈ సృష్టి అంతా పరమాత్మ మాయామోహంలో పడి ఉంది. ఆ మాయలో నుండి బయట పడి పరమాత్మను తెలుసుకోవడమే మానవుని కర్తవ్యము.

ప్రతి ప్రాణిలో పరమాత్మ ఆత్మగా వెలుగుతూ ఉంటాడు. కాని ఆ వెలుగును మాయ అనే ఆవరణము కప్పివేస్తుంది. అప్పుడు ఆత్మ జీవాత్మగా మారి ప్రాపంచిక విషయములలో పడి పోతాడు. జనన మరణ చక్రంలో పడి పోతాడు. ఎప్పుడైతే జీవాత్మ ఈ ప్రాపంచిక విషయములను వదిలి పెట్టి పరమాత్మ వైపు చూస్తాడో, అప్పుడు అతనిని ఆవరించిన మాయ అనే చీకటి తొలగిపోతుంది. తన స్వస్వరూపమైన ఆత్మ స్వరూపంగా వెలుగుతాడు. మాయ అంటూ వేరే ఏమీ లేదు. పరమాత్మ గురించి తెలియక పోవడమే మాయ. దీనినే అవిద్య అంటారు. లేనిదానిని ఉందని ఊహించుకోవడం. సత్యమైన పరమాత్మ తత్త్వమును తెలుసుకోకపోవడం.

ఈ శ్లోకము గురించి శ్రీధరస్వామి ఇలా వ్యాఖ్యానించారు. దానిని సరళమైన భాషలో అందిస్తున్నాను. వివిధములైన మతములను అవలంబించేవారు భగవంతుని తత్త్వమును తెలుసుకోలేక రకరకాలుగా వ్యాఖ్యానిస్తున్నారు. శాస్త్రములలో చెప్పబడిన పరాశక్తి యే పరమాత్మ యొక్క అచింత్యశక్తి.ఈ అచింత్య శక్తి మూడు విధములుగా ప్రకటితమయింది. అవి అంతరంగ శక్తి, బహిరంగ శక్తి, తటస్థ శక్తి. వీటినే స్వరూప శక్తి, మాయాశక్తి, జీవశక్తి అని కూడా అంటారు. స్వరూప శక్తి భగవంతునికి సంబంధించినది. బహిరంగ శక్తి ని మాయ అని అంటారు. ఇది సంసారమునకు, బంధాలకు కారణం

అవుతుంది. ఈ మాయలో భగవత్త్వము ఏమీ లేదు. కేవలం మానవుని మోహంలో పడేస్తుంది. భగవంతునికి, మాయకు మధ్యలోనే ఈ జీవజాలము అంతా ఉంది. దీనినే తటస్థ శక్తి అంటారు.

ఈ విశ్వచైతన్యమే పరమాత్మ. అన్ని ప్రాణులలో ఆత్మగా వెలుగుతున్నాడు. ఆత్మ మాయకు లోబడి ప్రాపంచిక విషయాలలో పడితే జీవాత్మ అవుతుంది. పరమాత్మ వైపు పయనిస్తే పరిశుద్ధాత్మ అవుతుంది. మాయ అనేది ఒక వస్తువు కాదు. ఒక భ్రమ. చీకటి. తమస్సు. అంధకారంలోకి నెట్టే ఒక భ్రమ. ఎప్పుడైతే మానవుడు ఇతరములైన తత్త్వజ్ఞానముల వలన ఆత్మయొక్క స్వరూపతత్త్వమును తెలుసుకోలేడో, అతనిది పరిపూర్ణజ్ఞానము కాదు. స్వరూప తత్త్వమును తెలుసుకోనంత వరకూ మానవుడు మాయలో పడి ఉంటాడు. దీనిని సరిగా అర్థం చేసుకోడానికి మనకు ఒక ఉదాహరణ ఇచ్చారు.

ఆత్మ స్వరూప తత్త్వము సూర్యుడు అయితే, జీవుడు ఒక ఆభాస. మాయ అనేది చీకటి. సూర్యుడు రాగానే చీకటి పటాపంచలయి పోతుంది. సూర్యోదయానికి ముందే చీకటి పారిపోతుంది. సూర్యుడు పూర్తిగా ఉదయించడానికి ముందు, చీకటి పూర్తిగా తొలగి పోవడానికి మధ్యలో ఉన్నదే ఆభాస. ఉండీ ఉండనట్టు, లేనీ లేనట్టు కనపడటమే ఆభాస. జీవుడు సూర్యుని వంకకు పోతే పరమాత్మ తత్త్వమును తెలుసుకుంటాడు. అలా కాకుండా మాయ అనే చీకటి వైపుకు చూస్తే అజ్ఞానము అనే అంధకారంలో పడిపోతాడు. ఆత్మతత్త్వమును తెలుసుకోలేడు. కాబట్టి ఆత్మ తప్ప మిగిలింది మాయ అని గ్రహించాలి.

3.యథా మహాన్తి భూతాని భూతేషూచ్ఛావచేష్వను|

ప్రవిష్టాన్య ప్రవిష్టాని తథా తేషున తేష్వహమ్||

పంచభూతములు ఐదు. భూమి, ఆకాశము, నిప్పు, నీరు, గాలి. ఈ సృష్టిలో ఉన్న దేవతలు, మనుష్యులు, జంతువులు, పక్షులు, పాకే జీవులు అన్నిటి దేహములు ఈ పంచభూతములతో తయారైనవే. పంచభూతములు అన్ని ప్రాణులలో అంతర్గతంగా ఉన్నప్పటికినీ, బయట స్వతంత్రంగా ఉంటున్నాయి. అలాగే పరమాత్మ కూడా ఈ సృష్టిలో ఉన్న జీవరాసులన్నింటిలోనూ ఆత్మగా వెలుగుతున్నా, తాను మాత్రము వాటికి భిన్నంగా జీవుల లోపలా, బయటా ఉంటున్నాడు. ఈ జగత్తులో పరమాత్మ అంతర్యామిగా వెలుగుతున్నాడు.

పంచమహాభూతములు ఈ జగత్తులోని ప్రాణులలో ఉన్నప్పటికినీ, బయటకూడా స్వతంత్రంగా ఉంటున్నాయి. ఉదాహరణకు గాలి మనం పీలుస్తున్నాము. వదులుతున్నాము. అంటే గాలి మనలో ఉంది. అలాగే నీరు తాగుతున్నాము, వదులుతున్నాము. అంటే నీరు మనలో ఉంది. కాని ప్రచండ వాయురూపంలో గాలి బయట కూడా ఉంది. అలాగే సముద్రములు, నదులు, సరస్సుల రూపంలో నీరు బయటకూడా ఉంది. అలాగే పరమాత్మ కూడా అన్ని ప్రాణులలోనూ ఆత్మ స్వరూపంగా ఉన్నా బయటకూడా ఈ విశ్వమంతా చైతన్యంగా వ్యాపించి ఉన్నాడు. పరమాత్మ లేని చోటు లేదు.

పరమాత్మ తనను నమ్ముకున్న భక్తులకు తన దివ్య మంగళ రూపంతో దర్శనం ఇస్తుంటాడు. తనను నమ్మని వారికి దూరంగా

ఉంటాడు. పరమాత్మయందు అనన్య భక్తి కలవారు పరమాత్మను దర్శించ కుండా ఒక్కక్షణం కూడా ఉండలేరు. అలాగే పరమాత్మ కూడా ఎల్లప్పుడూ తన భక్తుల హృదయాలలో కొలువై వారి వెంటే ఉంటాడు.

4. ఏతావదేవజిజ్ఞాస్యం తత్త్వజిజ్ఞాసు నాత్మనః।

అన్వయ వ్యతిరేకాభ్యాం యత్ స్యాత్ సర్వత్ర సర్వదా॥

ఆత్మను తెలుసుకోడానికి రెండు రకాలు ఉన్నాయి. ఇది కాదు ఇది కాదు అని అంటూ, ఆత్మ కంటే భిన్నమైన దానిని తీసేస్తూ, సత్యమైన ఆత్మ స్వరూపమును తెలుసుకోవడం. ఇంక రెండవది. ఇదే బ్రహ్మము. దీని కంటే పరమైనది లేదు, పరమాత్మ సర్వత్రా వ్యాపించి ఉన్నాడు, పరమాత్మ కన్నా వేరు వస్తువు ఈ సృష్టిలో లేదు అని ధృఢ భక్తిని విశ్వాసమును కలిగిఉండటం.

మొదటిది అనుమానం తో మొదలవుతుంది. రెండవది భక్తి విశ్వాసాలతో కూడిఉంటుంది. రెండు పద్ధతులు అనుసరింపదగ్గవే అంటారు పెద్దలు.

ఈ శ్లోకమునకు శ్రీధర స్వామి చాలా పెద్ద వ్యాఖ్య రాసారు. దీనిని మీకు అందిస్తున్నాను.

ఆత్మజిజ్ఞాస కలిగిన వ్యక్తులు భగవత్స్వరూప తత్త్వమును అనువృత్తి, వ్యావృత్తి క్రమము లేదా విధినిషేధము ద్వారా ఆ విషయమును విచారపూర్వకముగ సర్వత్ర, సర్వదా వ్యాపించిన ఏ

తత్త్వమున్నదో ఆ విషయమును గురించి పరిప్రశ్నింతురు.ఈ శ్లోకము సామవేదములోని “ఓం అగ్న ఆయాహి వీతయే” అను మంత్రసారము. ఇదిఅభిధేయమును తెలుపు శ్లోకము. తనయొక్క అశక్తతను తెలిసికొని భగవంతుని ఉపదేశమునే పాటింపవలెనను ఉద్దేశ్యమును బ్రహ్మ వ్యక్తము చేయగా, భగవంతుడు రహస్యమైన భగవత్ప్రాప్తి సాధన గురించి చెప్పుచున్నాడు. ఈ విషయము శాస్త్రములను చదివినంత మాత్రాన తెలిసేది కాదు. ఈవిషయములు తెలుసుకోవాలంటే గురువును ఆశ్రయించాలి. సాధనచెయ్యాలి. ఎందుకంటే భగవంతుని గురించిన తత్త్వము కేవలము గురువుల ద్వారానే తెలియబడుతుంది.

భగవంతుని ఎడల భక్తి కలిగి ఉండటమే పరమ పురుషార్థము అని శాస్త్రములు ఘోషిస్తున్నాయి. భగవంతుని తెలుసుకోడానికి శాస్త్రములలో కర్మ, జ్ఞానము, భక్తి అనే మూడు సాధనములను చెప్పారు. కానీ కర్మలు చేయడం, జ్ఞానము సముపార్జించడంవలన భగవత్తత్త్వము తెలియదు. కేవలము భక్తి ద్వారానే భగవంతుని తెలుసుకోగలము. నేను నా ధర్మమును మాత్రము ఆచరిస్తాను, భగవంతుని సేవించను అంటే ప్రయోజనము లేదు. ధాన్యము దంచితే బియ్యము వస్తాయి కానీ కేవలము ఊక దంచితే బియ్యము రావు సరికదా శ్రమ మిగులుతుంది.

భగవంతుని మీద భక్తి లేకుండా, కర్మలు చేయడం, శాస్త్రములు చదవడం, జ్ఞానమున సంపాదించడం వలన శ్రమ తప్ప వేరే ఏమీ మిగలదు. పూర్వ కాలములో యోగులు కూడా తాము చేసే ప్రతి కర్మను భగవంతునికి అర్పించి, భగవంతుని కథలను విని,

భగవంతుని మీద భక్తిని పెంపొందించుకొని, ఉత్తమగతులను పొందారు. కాబట్టి భగవంతుని మీద భక్తి లేకపోతే, ఏ పని చేసినా, ఎన్ని యజ్ఞయాగములు చేసినా ఫలితము శూన్యము. కాబట్టి భగవంతుని మీద భక్తియే సకలసాధనముల కంటే ఉత్తమమైనది అని చెప్పబడింది.

ఈ భక్తి అన్వయ, వ్యతిరేక భావములతో పొందవచ్చును. అన్వయభావము అనగా భక్తుడు ఏ కోరికలు లేకుండా గానీ, లేక మోక్షము, స్వర్గము మొదలగు కోరికలతో గానీ, తీవ్రమైన భక్తియోగముతో భగవంతుని ఉపాశించును. తీవ్ర భక్తియోగము అంటే మేఘములు ఆవరించని సూర్యుని వలె, ఏ ఆచ్ఛాదనా లేకుండా, తాను చేసే సమస్త కర్మలను పరమాత్మకు అర్పించి పరమాత్మను ఆరాధించడం.

వ్యతిరేకభావము అనగా విరాట్పరుషుని ముఖము, బాహువులు, తొడలు, పాదములనుండి ఉద్భవించిన బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య శూద్రులు, వారిలో వెలిగే ఆత్మ, ఆ పరమాత్మ స్వరూపము అని తెలియకుండా అజ్ఞానంలో ఉంటారో వారు పతితులవుతారు. తపస్సు, దానము, కీర్తి, మనోనిగ్రహము కలిగిన వారు కూడా, తాము చేసిన కర్మలను పరమాత్మకు అర్పించరో వారు శ్రేయస్సును పొందలేరు.

భగవంతుని మీద భక్తి ఏ కొందరికో పరిమితము కాదు. దేశము, కాలములతో నిమిత్తము లేకుండా, కులము, వర్ణములతో నిమిత్తము లేకుండా, అందరూ ఆచరించతగ్గది. కాని, కర్మలు చేయడానికి, యజ్ఞయాగములు చేయడానికి, జ్ఞానము సముపార్జించడానికి, దేశ, కాల,పాత్రనియమములు పాటించాలి.

వాటిని అందరూ, అన్ని కాలములలో, అన్ని ప్రాంతములలో
పాటించడానికి, ఆచరించడానికి వీలు లేదు.

కర్త మార్గమును సన్యాసమును పొందువరకూ,
సాంఖ్యయోగమును ఆత్మజ్ఞానము పొందువరకూ, జ్ఞానసాధనమును
ముక్తి పొందునంతవరకూ పాటిస్తారు. భక్తి యోగము అలాకాదు. అన్ని
కాలములయందు ఆచరించతగ్గది. భక్తి యోగమునకు అంతము
అనేది లేదు. భక్తియోగములో సనాతన ధర్మము సంపూర్ణముగా
కలదు.

శ్రీహరి నామమునందు రుచి మరిగిన భక్తులకు, భగవంతుని
ఆరాధించడంలో దేశ, కాలములు అడ్డురావు. కాబట్టి మానవులు
నిర్మలమైన అంతఃకరణముతో సర్వత్ర సర్వదా హరికథాశ్రవణము, హరి
కీర్తన చేయవలెను. అనేక పాపములు చేసిన పాపాత్ములు, శాప
గ్రస్తులు, పతితులు, ఛండాలురు కూడా శ్రీహరిని స్మరించి,
హరినామమును ఆశ్రయించి తరించారు. ఉత్తమ గతులనుపొందారు.

తల్లి గర్భంలో ఉండగానే ప్రహ్లాదుడు, బాల్యములోనే ధృవుడు,
యౌవన దశలో అంబరీషుడు, వార్ధక్యములో యయాతి, అవసాన
దశలో అజామీకుడు, భగవంతుని ఆరాధించి, స్మరించి,
ముక్తిపొందారని పురాణములు శాస్త్రములు చెబుతున్నాయి. కాబట్టి
సర్వే సర్వత్ర భక్తి మార్గమే సులభసాధ్యమని స్పష్టమయింది.
భక్తిభావంతో ఎవరైనా పరమాత్మకు పత్రము, పుష్పము, ఫలము, నీరు
అర్పించి భగవంతుని కటాక్షమును పొందవచ్చును.

ఈ భక్తి కేవలము దేవతలకు, మానవులకే పరిమితము కాదు. జంతువులకు, క్రిమి, కీటకములకు కూడా సాధ్యమే. పరమాత్మను భక్తితో ఆరాధించడం వలన పిపీలికాది బ్రహ్మ పర్యంతము ముక్తి పొందుతారు. ఈ శ్లోకములో పరమాత్మ తానే ఆరాధ్యుడననీ, భక్తిచేతనే తనను ఆరాధించవలెననీ రూఢిగా చెప్పాడు.

ఏతన్నతం సమాతిష్ఠ పరమేణ సమాధినా
భవాన్ కల్పవికల్పేషు న విముహ్యతి కల్పిచిత్||

ఓ బ్రహ్మదేవా! నీవు ఉత్తమమైన ఏకాగ్రచిత్తముతో నేను చెప్పిన సిద్ధాంతము అనుష్ఠించు. నీవు ప్రతి కల్పములో వివిధ రూపములలో సృష్టిచేసిననూ, నీకు “నేను ఈ సృష్టినంతా నిర్వర్తిస్తున్నాను” అనే అహంకారము అంటదు. నిర్మలమైన మనస్సుతో ఉంటావు. అని చతుశ్లోకీ భాగవతమును ముగించాడు పరమాత్మ.

ఈ శ్లోకము చతుశ్లోకీ భాగవతమునకు ఫలశ్రుతిగా చెప్పబడింది. మానవ జీవితంలో అహంకారము మానవుని పతనానికి నాంది. అందుకనే బ్రహ్మ మొట్ట మొదట పరమాత్మకు నమస్కరించి, నీ ఆజ్ఞప్రకారము నేనుసృష్టి చేస్తాను. కాని నేనుసృష్టి చేస్తున్నాను అనే అహంకారము నాలో కలుగనీయకు” అని ప్రార్థించాడు. దానికి సమాధానంగా పరమాత్మ ఈ శ్లోకంలో అదే ప్రకారంగా ఆశీర్వదించాడు. కాబట్టి ఈ చతుశ్లోకీ భాగవతము పరమాత్మ వలన చెప్పబడింది. ఇది సమస్తవేదముల సారము. ప్రతినిత్యము పఠించతగ్గది. ఈ నాలుగు శ్లోకములు పఠించినంత మాత్రాన భాగవతము పూర్తిగా చదివినఫలము దక్కుతుంది.

(ఈ శ్లోకమునకు శ్రీధర స్వామి వ్యాఖ్య.... సేకరణ: గౌడీయ మఠం వారి శ్రీమద్భాగవతము. తెలుగు అనువాదము శ్రీజన్నాభట్ల వాసుదేవశాస్త్రి)

శుక మహర్షి పరీక్షిత్తు మహారాజుతో ఇలా అన్నాడు. “ఓ రాజా! బ్రహ్మదేవునికి ఉపదేశము చేసిన తరువాత పరమాత్మ అంతర్నితుడయ్యాడు. బ్రహ్మదేవుడు పరమాత్మకు నమస్కరించి సృష్టిని ప్రారంభించాడు. పూర్వ కల్పంలో సృష్టి ఎలా ఉందో అలాగే ఈ కల్పంలో కూడా సృష్టి చేయడం మొదలెట్టాడు.

ప్రజాక్షేమము కొరకు బ్రహ్మ తాను కూడా కొన్ని నియమములను ఆచరించడం మొదలు పెట్టాడు.

బ్రహ్మదేవునికి అత్యంత ప్రియమైన మానస పుత్రుడు నారదుడు. పరమ భక్తుడు. సదా పరమాత్మను స్తురిస్తూ ఉంటాడు. విష్ణు మాయను తెలుసుకోడానికి బ్రహ్మ దగ్గరకు వచ్చాడు.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! నీవు ఇట్టడు నన్ను ఏమేమి ప్రశ్నలు అడిగాడో అవే ప్రశ్నలను నారదుడు కూడా బ్రహ్మ దేవుని అడిగాడు. ఆ ప్రశ్నలకు సమాధానంగా బ్రహ్మదేవుడు నారదునికి తాను పరమాత్మ నుండి విన్న చతుశ్లోకీ భాగవతాన్ని విస్తరించి చెప్పాడు.

ఆ తరువాత సరస్వతీ నదీ తీరంలో తపస్సు చేసుకుంటూ,
మనస్సంతా వ్యాకులము చెందిన వ్యాస మహర్షికి, బ్రహ్మదేవుని వద్ద
నుండి తాను విన్న భాగవతమును, నారదుడు వ్యాసునికి చెప్పాడు. నా
తండ్రి అయిన వ్యాస మహర్షి ఆ భాగవతమును నాకు
ఉపదేశించాడు. ఇప్పుడు అదే భాగవతాన్ని నేను నీకు చెబుతున్నాను.

ఓ రాజా! ఈ విశ్వము ఎట్లు ఆవిర్భవించింది అని నీవు నన్ను
అడిగావు కదా! ఆ ప్రశ్నలకు అన్నింటికీ సమాధానాలు భాగవతము లోనే
ఉన్నాయి. నేను నీకు భాగవతమును వ్యాఖ్యానిస్తూ, నీ ప్రశ్నలు
అన్నింటికీ, ఇంకా ఇతర ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెబుతాను.
సావధానంగా విను.

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము తొమ్మిదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓంతత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము
ద్వితీయ స్కంధము
పదవ అధ్యాయము

వ్యాసుని కుమారుడైన శుక మహర్షి పరీక్షిత్తు మహారాజుకు భాగవత కథను ఈ విధంగా వినిపిస్తున్నాడు. “ఓ మహారాజా! ఈ భాగవతములో పది లక్షణములు వివరించబడ్డాయి. అవి.....1. సర్గ, 2.విసర్గ, 3.స్థానము, 4.పోషణము, 5.ఊతి, 6.మన్వంతరము, 7.ఈశానుని కథ, 8.నిరోధము, 9.ముక్తి, 10. ఆశ్రయము.

ఈ లక్షణములలో కన్నిటికీ పదవ లక్షణము అత్యంత ముఖ్యమైనది. అదే ఆశ్రయము. ఈ ఆశ్రయము యొక్క తత్త్వము ను తెలుసుకోడానికి, దానిని విశుద్ధిపరచుకోడానికి, మిగిలిన తొమ్మిది లక్షణముల గురించి ముందు తెలుసుకోవాలి. మహాత్ములు అయిన వాళ్లు ఈ పది లక్షణములగురించి, వారు వారి గురువుల వద్దనుండి విన్న విషయములను మనకు చెబుతూ ఉంటారు.

మొదటి లక్షణము సర్గ. సర్గ అంటే సత్త్వరజస్ తమోగుణములలో కలిగిన మార్పుల వలన, పంచభూతములు, శబ్దము, రూపము, రసము, గంధము, స్పర్శ మొదలగు తన్మాత్రలు, పది ఇంద్రియములు, మనస్సు, మహత్తత్త్వము, అహంకారము, అనునవి పుట్టాయి. దీనినే సర్గ అంటారు. వీటిని ఆధారంగా విరాట్పురుషుడు చేసిన ఈ చరాచరసృష్టినే విసర్గ అంటారు.

చరాచరసృష్టి చేసిన తరువాత దానిని స్థిరంగా ఉంచి

పోషించాలి. అది విష్ణువు నిర్వహించాడు. దానినే స్థానము అంటారు. తాను చేసిన సృష్టి మీద పరమాత్మ తన అనుగ్రహాన్ని ప్రసరిస్తూ వారిని రక్షిస్తూ ఉంటాడు. దానినే పోషణ అంటారు.

ఈ సృష్టిలో ఉన్న మానవులను, జంతువులను పాలించడానికి మన్వంతరములు ఏర్పడ్డాయి. మనువులు ఏర్పడ్డారు. ఈ పరిపాలనా వ్యవస్థనే మన్వంతరము అంటారు.

పుట్టిన ప్రతివాడూ ఏదో ఒక కర్మ చేస్తుంటాడు. ఆ కర్మల ద్వారా బంధనాలు ఏర్పడుతుంటాయి. ఆ ఆ బంధనముల ద్వారా వాసనలు ఏర్పడుతుంటాయి. ఆ కర్మవాసనలనే ఊతులు అని అంటారు.

పరమాత్ముని యొక్క అవతారములు, వాటికథలు, పరమాత్మ భక్తుల యొక్క కథలు, ఇంకా ఇతర విషయములు అన్నీ కలిపి ఈశకథలు అని పిలువబడతాయి.

ప్రళయ కాలంలో పరమాత్మ యోగ నిద్రలో ఉంటాడు. ఆ సమయంలో ఈ విశ్వం మొత్తం ఆయనలో లీనం అయిపోతుంది. అంటే లయం అయిపోతుంది. దానినే నిరోధము అని అంటారు.

ఈ దేహములో ఉన్న జీవుడికి రెండు దేహములు ఉంటాయి. మామూలుగా కంటికి కనపడే స్థూల దేహము. కంటికి కనపడని సూక్ష్మ దేహము. ఈ రెండు దేహములు మాయ వలన ఏర్పడతాయి. జీవుడు స్థూల దేహమును సూక్ష్మదేహమును విడిచిపెట్టి, శుద్ధమైన జీవుడిగా వెలుగొందడం ముక్తి అనిపిలుస్తారు.

ఈ సృష్టి, స్థితి, లయము ఎవరి వల్ల జరుగుతున్నాయో ఎవరి వలన ఈ జగము అంతా ప్రకాశింపబడుతూ ఉందో, ఆ పరమాత్మనే ఆశ్రయుడు అని అంటారు. ఆ పరమాత్మయే ఆధ్యాత్మికము, ఆది దైవికము, ఆది భౌతికము. ఈ మూడింటిలో ఏది లేకపోయినా మిగిలిన రెండూ ఉండవు. పరమాత్మ ఈ మూడింటికి సాక్షీభూతంగా చూస్తూ ఉంటాడు. ఆ పరమాత్మ తనకూ, తాను సృష్టించినసమస్త జీవులకు ఆశ్రయమై ఉన్నాడు.

ఆ పరమాత్మయే ప్రథమ పురుషుడు. ఆయన మొట్ట మొదట ఒక అండమును సృష్టించాడు. ఆ అండములోకి తాను ప్రవేశించాడు. ఆ అండములో ఉన్న తాను నివసించుటకు జలమును సృష్టించాడు. ఆ జలములలో వేల కొలది సంవత్సరములు అండరూపంలో ఉన్నాడు. అందుకే ఆయనను నారాయణుడు అని అన్నారు. జలమును నారములు అని అంటారు. జలములో ఉన్నాడు కాబట్టి నారాయణుడు అని పిలువబడ్డాడు.

ద్రవ్యము, కర్త, కాలము, స్వభావము, జీవుడు ఇవన్నీ ఆ పరమాత్మ అనుగ్రహము చేతనే ప్రవర్తిస్తున్నాయి. ఆ పరమాత్మ అనుగ్రహము లేకపోతే ఇందులో ఏ ఒక్కటి ఉండవు.

ఆ పరమాత్మ మొదట ఒకటిగాఉన్నాడు. తరువాత తాను పలువిధములుగా కావాలని అనుకున్నాడు. అంటే దేవతలు, మనుషులు, జంతువులు, పక్షులు కావాలని అనుకున్నాడు. అప్పుడు యోగ నిద్రనుండి లేచాడు. తనలో నుండి మాయను సృష్టించాడు. ఆ

మాయాశక్తితో, తనలో ఉన్న వీర్యమును మూడు విధములుగా విభజించాడు. అవే అభిదైవము, అధ్యాత్మము, అభిభూతము. ఇది ఎలా మూడు విధములుగా విభజింపబడినదో వివరిస్తాను విను.

మొదట పరమాత్మలో కదలిక కలిగింది. పనులు చేయడం మొదలయింది. అప్పుడు ఆ పురుషుని అంతః శరీరములో నుండి ఓజస్సు శక్తి, మనస్సు శక్తి, శారీరక శక్తి పుట్టాయి. ఈ మూడు శక్తుల సూక్ష్మరూపము నుండి మహాప్రాణము పుట్టింది.

దేహములో ఉన్న ఇంద్రియములు అన్నీ ఈ మహాప్రాణము యొక్క శక్తిని అనుసరించి నడుచుకుంటాయి. ఈ మహాప్రాణము పనిచెయ్యడం మానేస్తే, ఇంద్రియములు కూడా పని చెయ్యడంమానేస్తాయి.

మహాప్రాణము విరాట్పురుషుని పొట్టలో తిరగడం మొదలు పెట్టింది. అప్పుడు విరాట్పురుషుడికి ఆకలి, దాహము పుట్టాయి. ఆకలి దాహము, తీరడానికి ఆహారము, నీరు కావాలి. అవి కడుపు లోపలకు పోవడానికి ఒక మార్గము కావాలి. అప్పుడు ముఖం బహిర్గతము అయింది. ఆ ముఖము నుండి నమలడానికి దవడలు,రుచి చూడటానికి నాలుక పుట్టాయి.

తరువాత విరాట్పురుషునికి మాట్లాడాలని కోరిక పుట్టింది. అప్పుడు ముఖము నుండి వాక్కు ఇంద్రియము, వాక్కుకు అభిష్ఠాన దేవత అయినఅగ్ని, మాట్లాడటానికి మాటలు పుట్టాయి.

అప్పటి దాకా జలము లో ఉండటం వలన ఊపిరి తీసుకోడం లేదు. లోపల మహాప్రాణము చేరడంతో ప్రాణవాయువు పుట్టింది. ప్రాణ వాయువును పీల్చి వదలడానికి ముక్కు దానికి రెండు రంధ్రములు ఏర్పడ్డాయి. ఆముక్కు రంధ్రములకు వాసన చూచే శక్తి వచ్చింది. ప్రాణవాయువును పీల్చి వదలడానికీ, వాసన చూడటానికి అభిష్టాన దేవత వాయువు ఉద్భవించారు.

విరాట్పూరుషునికి తనను తాను చూడాలని, ఈ విశ్వమంతా చూడాలనికోరిక పుట్టింది. అప్పుడు రెండు కళ్లు ఏర్పడ్డాయి. వాటికి చూచే శక్తి వచ్చింది.

విరాట్పూరుషునికి వేదఘోష వినవలెనని కోరిక కలిగింది. అప్పుడు ముఖానికి అటు ఇటు రెండు చెవిరంధ్రములు పుట్టాయి. ఆ చెవులకు అభిష్టాన దేవత దిక్కులు. ఆ చెవులకు బయట శబ్దములను గ్రహించే శక్తి వచ్చింది.

తరువాత విరాట్పూరుషునకు అన్నిటినీ స్పృశించాలని అంటే తాకాలని, ఆ వస్తువుల మృదుత్వమును, కఠినత్వమును, చిన్నదా, పెద్దదా అని తడిమి చూడాలని, వేడిగా ఉందా, చల్లగా ఉందా అని తెలుసుకోవాలనీ కోరిక పుట్టింది. దానికి అనుగుణంగా స్వర్గేంద్రియము అనగా చర్మము పుట్టింది. ఆ చర్మము మీద రోమములు పుట్టాయి. ఆ చర్మమునకు స్వర్గగుణము వచ్చింది. ఆ స్వర్గగుణమునకు అభిష్టాన దేవత వాయువు.

అప్పుడు విరాట్టురుషునకు నానావిధములయిన కర్తలు చేయాలని కోరిక పుట్టింది. ఆ కర్తలు చేయడానికి అవసరమయిన చేతులు పుట్టాయి. ఆ చేతులకు పనిచేసే శక్తి వచ్చింది. ఆ చేతులకు అభిష్టాన దేవత ఇంద్రుడు. ఆ చేతుల వలన అన్ని వస్తువులను తీసుకునే శక్తి ఏర్పడింది.

తరువాత విరాట్టురుషునకు అక్కడకు ఇక్కడకు తిరగాలని కోరిక పుట్టింది. దానికి అనుగుణంగా కాళ్లు, పాదములు ఆవిర్భవించాయి.. కాళ్లకు,పాదములకు అభిష్టానదేవత విష్ణువు. కాళ్లు పాదములు అన్ని చోట్లకు తిరగడానికి ఉపయోగపడ్డాయి. మానవులు ఈ చేతుల వలన కాళ్ల వలన అన్ని చోట్లకు తిరిగి యజ్ఞములకు(తాను చేయవలసిన పనులకు) కావలసిన సామగ్రిని పోగు చేయడానికి వీలుకలిగింది.

ఈ ప్రకారంగా దేహము ఏర్పడింది. ఒకే దేహము ఉంటే ఏం సరిపోతుంది. ఆ దేహము పలుదేహములుగా వృద్ధిచెందాలంటే సంతానం కలగాలి. దానికి జననేంద్రియములు కావాలి. అప్పుడు విరాట్టురుషునికి జననేంద్రియములు ఏర్పడ్డాయి. జననేంద్రియములకు అభిష్టాన దేవత ప్రజాపతి. సృష్టి జరగాలంటే స్త్రీ పురుషులు మధ్య కలయిక జరగాలి. అందుకే సంభోగశక్తి, సంభోగసుఖము ఏర్పడ్డాయి. తిన్న ఆహారము జీర్ణము అవుతుంది కదా. జీర్ణము కాగా మిగిలిన పదార్థమును విసర్జించాలి. అందుకని విసర్జకావయవము పుట్టింది. దానికి అభిష్టాన దేవతగా మిత్రుడు ఉన్నాడు. మలవిసర్జన శక్తి ఆ అవయవమునకు వచ్చింది.

ఇప్పుడు శరీరములో అన్ని అవయవములు ఏర్పాడ్చాయి. సృష్టి కార్యక్రమంలో ఒక దేహము నుండి మరొక దేహము పుట్టాలి. అప్పుడు పరమాత్మ నాభిద్వారమును పుట్టించాడు.నాభి ద్వారా మరొక దేహము వస్తుంది. పుట్టగానే మరణము కూడా దాని వెంట ఉంటుంది. జననం వెంట మృత్యువు కూడా పుట్టింది. జనన మరణములకు అభిష్టాన దేవత మృత్యువు.

తాను ఎవరు అనే ఆలోచన రాగానే విరాట్పురుషునకు హృదయము ఏర్పడింది. ఆ హృదయము లోనుండి మనస్సు పుట్టింది. దానికి అభిష్టాన దేవత చంద్రుడు. ఆ మనసులో నుండి సంకల్పములు, కోరికలు పుట్టాయి.

విరాట్పురుషుని శరీరంలో పంచభూతములు ప్రవేశించాయి. ఆ పంచభూతములలో భూమి, జలము, అగ్ని నుండి చర్మము, మాంసము, రక్తము, మేదడు, ఎముకలలో ఉండే రసము, ఎముకలు అనే ధాతువులు ఏర్పడ్డాయి. మిగిలిన రెండు అయిన ఆకాశము, వాయువు నుండి ప్రాణవాయువు ఏర్పడింది.

అహంకారము నుండి గుణములు పుట్టాయి. గుణములనుండి ఇంద్రియములు పుట్టాయి. మనస్సు సకల వికారములకు మూలము. మనస్సునుండి అన్ని కోరికలు వికారములు కలుగుతాయి. బుద్ధి వలన విజ్ఞానము వస్తుంది. మంచి చెడు విచక్షణ కలుగుతుంది. మనస్సు సంకల్పించే పనులు మంచివా చెడ్డవా అని బుద్ధినిర్ణయిస్తుంది.

ఇప్పుడు చెప్పబడినది అంతా భగవంతుని స్థూలరూపము. ఈ స్థూల రూపం ఎనిమిది ఆవరణలతో నిండి ఉంది. అవే పంచభూతములు, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము. ఈ స్థూల రూపమును నేను నీకు వివరించాను.

ఈ స్థూలరూపమే కాకుండా పరమాత్మకు సూక్ష్మరూపం కూడా ఉంది. అదే అవ్యక్తము, ఆది మధ్యాంతరహితము, నిత్యము, వాక్కుకు, మనసుకు అందనిది, అత్యంత సూక్ష్మమైనది.

నేను నీకు భగవానుని స్థూలరూపము గురించి సూక్ష్మరూపము గురించి వివరించాను. కాని ఈ రెండు రూపములు మాయకు లోబడి ఉంటాయి కాబట్టి భక్తులు ఈ రెండు రూపములను గ్రహించరు.

పరామాత్మకు చేయవలసిన పనులు ఏమీ లేవు. ఆయన నిష్క్రియుడు. కాని బ్రహ్మ అనే రూపంతో, అనేకమైన పేర్లతోనూ, అనేక రూపములతోనూ, అనేక పనులతోనూ ఈ సృష్టిని చేస్తున్నాడు.

ప్రజాపతులు, మనువులు, దేవతలు, ఋషులు, పితరులు, సిద్ధులు, చారణులు, గంధర్వులు, విద్యాధరులు, అసురులు, గుహ్యకులు, కిన్నరులు, అష్టరసలు, నాగులు, సర్పములు, కింపురుషులు, నరులు, మాతృకలు, రాక్షసులు, పిశాచులు, ప్రేతాత్మలు, భూతములు, కూష్మాండములు, ఉన్మాదులు, భేతాళురు,

యాతుధానులు, గ్రహములు, మృగములు, పక్షులు, పశువులు, వృక్షములు, పాకే జంతువులు, మొదలగు వాటిని బ్రహ్మసృష్టించాడు. వీరే కాకుండా, గుడ్డునుండి పుట్టే ప్రాణులను, చెమటనుండి పుట్టే ప్రాణులను, భూమినుండి పుట్టే ప్రాణులను, జలచరములను, భూచరములను, ఖేచరములను, వేరు వేరుగా సృష్టించాడు.

పరమాత్మ కర్మలను మూడు విధాలుగా విభజించాడు. ఉత్తమ కర్మలు, మధ్య రకమైన కర్మలు, అధమమైన కర్మలు. సత్త్వ, రజస్, తమోగుణములను అనుసరించి, దేవతలను, మనుషులను, రాక్షసులను సృష్టించాడు. కాని ఈ గుణములలో ఒక గుణము ఎక్కువ, మిగిలిన రెండు గుణములు తక్కువ గానూ, మూడు గుణములు హెచ్చుతగ్గులతోనూ ప్రాణులను సృష్టించాడు బ్రహ్మ.

ఆ పరమాత్మయే విష్ణు రూపంలో ఈ జగత్తును పాలిస్తున్నాడు. విష్ణురూపంలో ఉన్న పరమాత్మ, దేవతల రూపంలోనూ, మానవ రూపంలోనూ, జంతువుల రూపంలోనూ అవతరించి, ధర్మమును కాపాడుతున్నాడు. రుద్రుడుగా ఈ సృష్టిని లయం చేస్తున్నాడు.

పరమాత్మ వేదములలో ఈ విధంగా నిరూపించబడ్డాడు. కానీ, భగవంతుని తత్త్వమును తెలిసిన వారు, పరమాత్మను ఒక్కడుగానే భావిస్తారు కానీ, సృష్టి, స్థితి, లయకారులుగా వేరు వేరుగా భావించరు. ఎందుకంటే, పరమాత్మకు ఈ సృష్టి, స్థితి, లయములతో ఎలాంటి కర్మత్వము లేదు. కాని మాయ జీవులను కప్పివేయడం వలన,

ఇవి అన్నీ పరమాత్మ చేసినట్టు మనకు అనిపిస్తూ ఉంది. ఇప్పటి దాకా చెప్పబడిన దానిని మహాకల్పము అంటారు. ఈ మహాకల్పములో ప్రాకృత సృష్టి అనగా మహత్ తత్వము, అహంకారము, మూడుగుణములు మొదలగు వాటి సృష్టి. వైకృత సృష్టి అనగా చరాచర జీవరాసుల సృష్టి, జరిగింది.

ఇప్పుడు నీకు కాలము, దాని స్థూల, సూక్ష్మ పరిమాణములు కల్పము దాని లక్షణములు, కల్ప విభాగములు, గురించి వివరిస్తాను. ప్రస్తుతము నీకు పాద్య కల్పము గురించి వివరిస్తాను.” అని శుక మహర్షి పరీక్షిత్తు మహారాజుకుచెప్పినట్టు, సూతుడు శౌనకాది మహామునులకు భాగవత పురాణమును చెబుతున్నాడు.

ఈ సందర్భంలో శౌనకుడు సూతపౌరాణికుని ఈ విధంగా అడిగాడు. “తమరు ఇంతకు ముందు విదురుడు, తనబంధువులను అందరినీ విడిచి పెట్టి తీర్థములను సేవించుటకు వెళ్లాడు అని చెప్పారు కదా! విదురుడు పుణ్యతీర్థములను సేవించునపుడు మైత్రేయుడు అనే మహామునిని కలుసుకున్నాడు అని చెప్పారుకదా! వారిరువురి మధ్య ఏమేమి విషయములు ప్రస్తావనకు వచ్చాయి. వారు ఏయే విషయములను మాట్లాడుకున్నారు. మైత్రేయుడు విదురునికి ఏయే విషయములను ఉపదేశించాడు. ఆ యావిషయములను మాకు వినిపించండి. అసలు విదురుడు తన బంధువులను వదిలిపెట్టి ఎందుకు వెళ్లాడు. మరలా హస్తినకు ఎందుకు తిరిగి వచ్చాడు. మాకు వివరించండి.” అని అడిగాడు.

అప్పుడు సూతపౌరాణికుడు, శౌనకాది మహామునులతో ఇలా అన్నాడు. “బ్రాహ్మణోత్తములారా! ఇదే విషయములను పరీక్షిత్తు శుక మహర్షిని అడిగాడు. దానికి శుక మహర్షి చెప్పినసమాధానములను నేను మీకు వివరిస్తాను.” అని అన్నాడు.

శ్రీమద్భాగవతము

ద్వితీయ స్కంధము పదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

ద్వితీయ స్కంధము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్